

**ESNAF VE SANATKÂRLARIN FİNANSAL SORUNLARI: GÜMÜŞHANE
İLİNDE BİR UYGULAMA**

Tuğba KABADAYI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**İşletme Ana Bilim Dalı
Yrd. Doç. Dr. Alper Veli ÇAM
2015
(Her hakkı saklıdır)**

T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE VE FİNANSMAN BİLİM DALI

ESNAF VE SANATKÂRLARIN FİNANSAL SORUNLARI:
GÜMÜŞHANE İLİNDE BİR UYGULAMA
(Financial Problems Tradesman And Craftsman: Gümüşhane An Application İn
The Province)

Tuğba KABADAYI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Alper Veli ÇAM

GÜMÜŞHANE
2015

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Yrd.Doç.Dr. Alper Veli ÇAM danışmanlığında, Tuğba KABADAYI tarafından hazırlanan “Esnaf ve Sanatkârların Finansal Sorunları; Gümüşhane İlinde Bir Uygulama” başlıklı çalışma, 15.10.2015 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından İşletme Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi (Başkan):

.....

İmza:

Jüri Üyesi (Danışman)

.....

İmza:

Jüri Üyesi

.....

İmza:

Jüri Üyesi

.....

İmza:

Jüri Üyesi

.....

İmza:

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.. / .. /

.....

Enstitü Müdürü

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Esnaf ve Sanatkârların Finansal Sorunları; Gümüşhane İlinde Bir Uygulama” başlıklı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla doğrularım.

Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

☒	Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
☐	Tezim sadece Gümüşhane Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
☐	Teziminyıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

.... / /

İmza

Öğrenci Adı Soyadı: Tuğba KABADAYI

ÖNSÖZ

Bu tezin oluşturulmasında, katkılarını esirgemeyen ve çalışmama yön veren değerli hocam Yrd.Doç.Dr Alper Veli Çam’a teşekkürlerimi borç bilirim.

Çalışmamın hazırlanmasında katkılarını esirgemeyen değerli hocam Doç.Dr. Handan ÇAM’a değerli mesai arkadaşım Nesrin KADAKAL’a, Birlik Başkanım Ali İsmail DALDABAN’a, Oda Başkan Vekilim Muhlis ATALAY’a Özkürtün Belediyesi Özel Kalemci Hülya ÇAKMAK’a ve anketleri doldurarak katkılarını esirgemeyen Gümüşhane İlindeki Esnaf ve Sanatkarlara çok teşekkür ederim.

Bugüne kadar yaptığım çalışmalarda beni her zaman desteklemiş olan, sabır ve desteklerini eksik etmeyen anneme, babama, kardeşlerime, amcama ve diğer aile üyelerime çok teşekkür ediyorum.

Gümüşhane-2015
Tuğba KABADAYI

İÇİNDEKİLER

DIŞ KAPAK	<u>Sayfa No:</u>
DIŞ KAPAK PENCERESİ	
İÇ KAPAK.....	I
TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	II
TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	III
ÖNSÖZ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET.....	VIII
ABSTRACT	IX
TABLolar LİSTESİ.....	X
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XIII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ESNAF VE SANATKÂRLAR.....	2
1.1. Esnaf ve Sanatkâr Olgusunun Doğuşu.....	2
1.2. Esnaf ve Sanatkâr Kavramı.....	3
1.3. Esnaf ve Sanatkârların Özellikleri.....	5
1.4. Esnaf ve Sanatkâr Örgütlenmesi.....	6
1.4.1. Loncalar.....	7
1.4.2. Kooperatifler.....	7
1.5. Esnaf ve Sanatkârların Sınıflandırılması.....	10
1.6. Esnaf ve Tacir Arasındaki Farklar.....	11
1.7. Esnaf ve Sanatkâr Nasıl Olunur.....	13

İKİNCİ BÖLÜM

2. ESNAF VE SANATKÂRLARIN SORUNLARI.....	16
2.1. Mevzuattan Kaynaklanan Sorunlar.....	16
2.1.1. Esnaf Ve Sanatkâr Tanımından Kaynaklanan Sorunlar.....	16

2.1.2. Odaya Üyelikte Vergi Kaydı Veya Vergiden Muaf Şartı Sorunu.....	18
2.1.3. Ustalık Belgesi.....	19
2.1.4. Tek Kişilik Anonim Şirket.....	19
2.2. Mesleki Eğitimden Kaynaklanan Sorunlar.....	20
2.3. Vergi Uygulamaları İle İlgili Sorunlar.....	24
2.4. Sosyal Güvenlik Sistemine İlişkin Sorunlar.....	27
2.5. İstihdamda Yaşanan Sorunlar.....	30
2.6. Finansman Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar.....	36
2.6.1. İç Kaynaklar.....	37
2.6.1.1. Kooperatif Kredileri.....	37
2.6.1.2. Sanayi Kredileri.....	37
2.6.1.3. Fon Kredileri.....	38
2.6.1.4. Ticari Krediler.....	38
2.6.2. Dış Kaynaklar.....	38
2.6.2.1. Dünya Bankası Kredisi.....	38
2.6.2.2. KSF-I Özel Kredi Fonu.....	38
2.6.2.3. KFW Teşvik Fonu.....	38
2.6.2.4. Sanayileşme Fonu.....	39
2.6.3. Esnaf Ve Sanatkarların Kredi Ve Kefalet Kooperatif Uygulaması.....	42
2.6.4. Esnaf Ve Sanatkarların Kefalet Kooperatiflerine (EKK) Başvuru.....	44
2.6.5. Esnaf Ve Sanatkarlar Kredi Ve Kefalet Kooperatifleri Kefaletiyle Verilen Krediler.....	47

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.1. Gümüşhane İlinin Tanıtımı.....	49
3.2. Kuramsal Çerçeve Ve İlgili Araştırmalar.....	53
3.3. Yöntem.....	57
3.3.1. Problem Durumu, Konunun Önemi Ve Amacı.....	57
3.3.2. Beklenen Yararlar, Varsayımlar Ve Sınırlılıklar/Kısıtlar.....	57
3.3.3. Araştırmanın Modeli, Evren Ve Örneklem (Araştırmanın Kapsamı).....	58
3.3.4. Veri Toplama Araçları ve Yöntem.....	58

3.4. Araştırma Kapsamında Verilerin Analizi Ve Yorum.....	59
3.4.1. Bulgular Ve Yorum.....	59
3.4.1.1. Demografik Özellikler.....	59
3.4.1.2. İş Yeri İle İlgili Bulgular.....	60
3.4.1.3. Vergi, Sosyal Güvenlik Ve Eğitimle İlgili Bulgular.....	61
3.4.1.4. Faktör Analizi.....	63
3.5. Sonuç Ve Öneriler.....	98
KAYNAKÇA.....	103
EKLER.....	109
ÖZGEÇMİŞ.....	111

ÖZET**YÜKSEK LİSANS TEZİ****ESNAF VE SANATKÂRLARIN FİNANSAL SORUNLARI; GÜMÜŞHANE İLİNDE
BİR UYGULAMA****TUĞBA KABADAYI****2015, XIII+112**

Esnaflar ve Sanatkarlar kesiminin kendine özgü yaşadığı sorunların bilimsel perspektiften incelenerek, uygulanabilir çözümler üretme ve ilgili otoritelerin konuya olan ilgisini arttırabilmek amacıyla bu çalışmada Gümüşhane Esnaf ve Sanatkarlar Odasına ve Ticaret Sanayi Odasına kayıtlı Esnaf ve Sanatkarların yaşadığı finansal sorunları irdelenmektedir.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Esnaf ve Sanatkarlar kavramının doğuşu, Esnaf ve Sanatkar kavramı, özellikleri, sınıflandırılması ve örgütlenmesi irdelenmiştir. İkinci bölümde, Esnaf ve Sanatkarların finansal sorunları üzerinde durulmuştur. Mevzuattan kaynaklanan, eğitimden kaynaklanan, vergiden kaynaklanan, sosyal güvenlikten kaynaklanan, istihdamdan kaynaklanan sorunlar incelenmiştir. Üçüncü bölümde Gümüşhane il merkezinde faaliyet gösteren Esnaf ve Sanatkar üzerinde bir anket çalışması yapılmış, bu anket sonuçlarına ilişkin bulgular ve değerlendirmelere yer verilmiştir.

Çalışma evrenini Gümüşhane il merkezinde yaşayanlar oluşturmaktadır. Örneklem yöntemi rast gele tabakalaşma yöntemi ile seçilmiş ve uygulanmıştır. Araştırma için 300 adet anket formu çoğaltılmış yüz yüze görüşme tekniği ile doldurulmuştur. Elde edilen bulgulara göre Gümüşhane il merkezinde sermayesi kısıtlı olan esnaf, vergi oranlarının yüksekliğinden yakınmaktadır. Ödenecek primlere göre emekli aylıklarının yetersizliğinden yakınmaktadır. Nitelikli eleman bulma sıkıntısı yaşandığı sonucuna ulaşılmış ve aynı bölgede çok sayıda aynı sektörde çalışan iş yeri bulunmasından yakınıldığı sonucuna ulaşılmıştır. İl merkezinde kurum ve kuruluşlarla olan iletişim zayıflığı söz konusudur.

Anahtar kelimeler: Esnaf ve Sanatkarlar, Finansal Sorunlar.

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

FİNANSAL PROBLEMS TRADESMANAND CRAFTSMAN: GÜMÜŞHANE AN
APPLİCATION İN THE PROVINCE

TUĞBA KABADAYI

2015, XIII+112

In this study it is examined that financial problems which craftsmen and artisans have stated to Gümüşhane Chamber of Craftsmen and Artisans, with the aim of creating practical solutions and increasing interest of concerned authorities on the topic by analyzing specific problems of Chamber of Craftsmen and Artisans through scientific perspective.

This study is consisted of three parts. In the first par; the origin of Craftsmen and Artisans' concept, term of Craftsmen and Artisans, characteristics, classification and organization of concept of Craftsmen and Artisans were examined. In the second part; it is emphasized on financial problems stemmed from laws and regulation, education, tax, social security and accession. In the third part; a survey was done on Craftsmen and Artisans operating In the centrum of Gümüşhane and given place to the findings and evaluations related to the results of this survey.

Study cosmos is composed of people who live in the centrum of Gümüşhane. The method of exemplification is chosen randomly with stratification method and executed. For this research, three hundred of questinaire forms were copied and filled in by the way of face-to-face. According to the findings; craftsmen with restricted capital in the centrum of Gümüşhane complain about the rise of tax rates. They grumble deficiency of the retirement pays.

As a result; it is found that main problems are difficulty of finding qualified employee and so much workplaces in the same sector in the same area. Finally; it is emphasized that communication impotance with the agencies and institutes in the centrum of Gümüşhane is one of the basis issues.

Key words: Croftsman and Tradesmen, Finansal Problems.

TABLOLAR LİSTESİ

<u>Tablo No:</u>	<u>Tablo Başlığı:</u>	<u>Sayfa No:</u>
Tablo.1.1. Esnaf Tacir ayrımı.....		13
Tablo.2.1. ESKKK Tablosu.....		46
Tablo.3.1. Demografik Bilgilere İlişkin Bulgular.....		59
Tablo.3.2. İş Yeri Ve Sahibi İle İlgili Bilgilere İlişkin Bulgular.....		60
Tablo.3.3. Vergi, Sosyal Güvenlik Ve Eğitimle İlgili Bilgilere İlişkin Bulgular.....		61
Tablo.3.4. Faktör1: Esnaf ve Sanatkarların Kredilerle Alakalı Finansal Sorunları....		65
Tablo.3.5. Faktör2: Esnaf ve Sanatkarların Vergi Unsuruyla Alakalı Finansal Sorunları.....		65
Tablo.3.6. Faktör3: Esnaf ve Sanatkarların Eğitimle Alakalı Finansal Sorunları.....		66
Tablo.3.7. Faktör4: Esnaf ve Sanatkarların Kamu Kurum Ve Kuruluşlarıyla Alakalı Finansal Sorunları.....		67
Tablo.3.8. Faktör5: Esnaf ve Sanatkarların Bağlı Bulunduğu Meslek Odasıyla Alakalı Sorunları.....		68
Tablo.3.9.Faktör6: Esnaf ve Sanatkarların Bağlı Bulunduğu Meslek Kuruluşlarıyla Alakalı Sorunları.....		68
Tablo.3.10. Kayıtlı Olunan Kuruluş ile Uzman Desteği İhtiyacı Karşılaştırılması.....		69
Tablo.3.11. Kayıtlı Olunan Kuruluş İle Kredi Alırken Sorun Yaşanmasının Karşılaştırılması.....		70
Tablo.3.12. Kayıtlı Olunan Kuruluş İle Kredi Geri Ödemesinin Karşılaştırılması.....		71
Tablo.3.13. Kuruluş Yılı ile Uzman Desteği İhtiyacı Karşılaştırılması.....		72
Tablo.3.14. Kuruluş Yılı İle Kredi Geri Ödemesi Karşılaştırılması.....		73
Tablo.3.15. İşletme Mülkiyeti İle Uzman Desteği İhtiyacı Karşılaştırılması.....		74
Tablo.3.16. İşletme Mülkiyeti İle Kredi Alırken Sorun Yaşanmasının Karşılaştırılması.....		75
Tablo.3.17. İşletme Mülkiyeti İle Kredi Geri Ödemesinin Karşılaştırılması.....		76
Tablo.3.18. Kayıtlı Olunan Kuruluş İle Kredi Teminatı Sorununun Karşılaştırılması...		77
Tablo.3.19. İşyeri Kurulu Yılı İle Kredi Teminatı Sorunun Karşılaştırılması.....		78

Tablo.3.20. Kuruluş Yılı İle Vergi İçin Kaynak Sorununun Karşılaştırılması.....	79
Tablo.3.21. İşletme Mülkiyeti İle Kredi Teminatı Sorunu Karşılaştırılması.....	80
Tablo.3.22. İşletme Mülkiyeti İle Vergi İçin Kaynak Sorununun Karşılaştırılması...	81
Tablo.3.23. İşletme Kuruluş Yılı İle Kendi Memleketinden Olanları Çalışmayı Tercih Etmenin Karşılaştırılması.....	82
Tablo.3.24. Kayıtlı Olunan Kuruluş İle Aynı Bölgede İhtiyaç Fazlası İşyerine Sınır Ve Uzaklık Şartı Getirilmesinin Karşılaştırılması.....	83
Tablo.3.25. İşletme Faaliyet Süresi İle Kendi Memleketinden Olanları Çalıştırmanın Karşılaştırılması.....	84
Tablo.3.26. İşletme Faaliyet Süresi İle Çalışılan İşe Göre Tecrübe Tercihi Karşılaştırılması.....	85
Tablo.3.27. İşletme Mülkiyeti İle Kendi Memleketinden Olan Çalışanları Tercih Etmenin Karşılaştırılması.....	86
Tablo.3.28. İşletme Mülkiyeti İle Tecrübeyi Tercih Etmenin Karşılaştırılması.....	87
Tablo.3.29. Kayıtlı Olunan Kuruluş İle Belediyelerin Karşılaştırılması.....	88
Tablo.3.30. Kayıtlı Olunan Kuruluş İle Üniversitelerin Karşılaştırılması.....	89
Tablo.3.31. Kayıtlı Olunan Kuruluş İle Kooperatiflerin Karşılaştırılması.....	90
Tablo.3.32. Kuruluş Yılı İle Meslek Odaları Arasındaki İlişkinin Karşılaştırılması...	91
Tablo.3.33. Kuruluş Yılı İle Üniversiteler Arasındaki Bağın Karşılaştırılması.....	92
Tablo.3.34. Kuruluş Yılı İle Kooperatifler Arasındaki İlişkinin Karşılaştırılması.....	93
Tablo.3.35. Kuruluş Yılı İle Ticaret Odaları Asındaki İlişkinin Karşılaştırılması.....	94
Tablo.3.36. İşletme Mülkiyeti İle Kooperatiflerin Karşılaştırılması.....	95
Tablo.3.37. Kayıtlı Olunan Kuruluş İle Meslek Odalarının Sorunlara Duyarsız Olmasının Karşılaştırılması.....	96
Tablo. 3.38.Kuruluş Yılı İle Meslek Odalarının Sorunlara Duyarsız Olmasının Karşılaştırılması.....	97

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Şekil No:</u>	<u>Şekil Başlığı:</u>	<u>Sayfa No:</u>
Şekil.1.1.	Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Örgütlenme Şeması.....	9
Şekil.1.2.	Esnaf ve Sanatkarların Sınıflandırılması.....	10
Şekil.2.1.	Kredi Başvurusu Ve Sonuçlandırılması İçin Takip Edilen İşleyiş Şeması...44	
Şekil.3.1.	Türkiye Haritası.....	49
Şekil.3.2.	İl Arazi Dağılımı.....	51
Şekil.3.3.	Gümüşhane İli Hayvan Varlığı Yüzdesi.....	52

KISALTMALAR LİSTESİ

<u>Kısaltma:</u>	<u>Kısaltma Açılımı:</u>	<u>Sayfa No:</u>
TTK: Türk Ticaret Kanunu.....		11
VUK: Vergi Usul Kanunu.....		11
AB: Avrupa Birliği.....		
TESK: Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Kurumu.....		17
TOBB: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği.....		17
TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu.....		32
ILO: International Labour Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü).....		34
KOBİ: Küçük Ve Orta Büyüklükteki İşletmeler.....		38
TESKOMB: Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri Birlikleri Merkez.....		43
EKK: Esnaf Kredi Kooperatifi.....		43
ESKKK: Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi.....		45
KGF: Kredi Garanti Fonu		48

GİRİŞ

Esnaf ve Sanatkâr kavramının doğuşu ahilik felsefesine dayanmaktadır. Ahiliğin temelleri 12.yy da atılmıştır. Cumhuriyetin kurulması ile 5373 Sayılı Esnaf Dernekleri Ve Esnaf Birlikleri Kanunu çıkarılmıştır. 1964 yılında 507 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Kanunu yürürlüğe girmiştir. Esnaf ve Sanatkârlar üretimiyle ve hizmetleriyle toplumun her kesimine etki etmiştir. İstihdam ve kaynak yaratmasıyla ekonomik ve sosyal büyümeye katkı sağlamaktadır. Ülkenin istikrarı, kalkınması ve dinamizmi sağlaması açısından vazgeçilmezdir.

Gümüşhane il merkezinde Esnaf ve Sanatkârların finansal durumlarını inceleyen bir çalışma olmadığından bu araştırma yapılmıştır. Çalışma üç bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde, Esnaf ve Sanatkâr kavramı, özellikleri, sınıflandırılması, örgütlendirilmesi, Esnaf ve Sanatkâr nasıl olunur kavramları üzerinde durulmuştur.

İkinci bölümde, Esnaf ve Sanatkârların finansal sorunları üzerinde durulmuştur. Mevzuattan kaynaklanan sorunlar, eğitimden kaynaklanan sorunlar, vergiden kaynaklanan sorunlar, sosyal güvenlikle kaynaklanan sorunlar, istihdamdan kaynaklanan sorunlar ve finansal uygulamadan kaynaklanan sorunlar incelenmiştir.

Üçüncü bölümde Problemin Durumu, Konunun Önemi, Araştırmanın Amacı Beklenen Yararlar, Araştırmanın Varsayımları, Araştırmanın Kısıtlılıkları, Araştırmanın Modeli Evren ve Örneklem (Araştırmanın Kapsamı), Veri Toplama Araçları ve Yöntemi açıklanmaya çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ESNAF VE SANATKÂRLAR

1.1.Esnaf ve Sanatkâr Olgusunun Doğuşu

Esnaf ve Sanatkâr kavramının tarihi doğuşu ahilik felsefesine dayanmaktadır. Ahilik felsefesinin temelleri 12. Yüzyılda Kırşehir’de atılmıştır. Ahilik, 13. ve 19. Yüzyıllar arasında Anadolu’da yaşayan halkın meslek ve sanat alanlarında yetişmesini sağlayan aynı zamanda ahlaki yönden de yetiştiren, iyi insan olmayı esas alan bir örgütlenmedir. Kısacası Ahilik, doğruluğun, kardeşliğin, yardımseverliğin, iyi ahlakın birleştiği sosyo-ekonomik bir düzendir¹. Ahiliğin özellikleri kısaca şu şekilde sıralanabilir; Ahiler, mutlaka bir meslek sahibi olmalıdırlar, sürekli dayanışma düşüncesi içerisinde olmalıdırlar, mal-emek-sermaye piyasasını düzenlemelidirler, sık sık meslek değiştirmemeli yani mesleğinde istikrarlı olmalıdırlar².

Ahlakla sanatın uyumlu birleşiminden oluşan ahilik, örgüt olarak Ahi Evran tarafından Anadolu’da kurulmuştur. Ahi kelimesi Arapçada kardeş/kardeşim demekken Türkçede cömert, yiğit, eli açık anlamına gelmektedir. Ahi Evran tarafından kurulan Ahilik belli kurallara göre faaliyet gösteren Esnaf ve Sanatkârların birleşimini ifade eder. Ahilik birliğinin Müslümanlara özgü yapısı 17. Yüzyıla kadar sürmüştür. Osmanlı devletinin Müslüman olmayan egemenlik alanı genişledikçe farklı dinlere mensup kişilerin bir arada çalışma zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Eski niteliğinden bir şey kaybetmeyerek yeni bir organizasyon oluşturulmuştur buna da “gedik” denilmiştir³.

Cumhuriyetin kurulması ile birlikte Esnaf-sanatkârlar kesiminin modern örgütlenmesinin miladı olan 5373 sayılı Esnaf Dernekleri ve Esnaf Birlikleri Kanunu çıkarılmıştır. 1964 yılında yürürlüğe giren 507 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Kanunu ile Esnaf ve Sanatkârlar bugünkü yapısına ulaşmıştır. 21 Haziran 2005’de yürürlüğe giren

¹<http://www.tesk.org.tr/> (07. 11. 2014)

²Engin ÇAGMAN, **18.Yüzyılda İstanbul’da Esnafılık (Gıda Sektörü)**, Doktora Tezi, İstanbul, 2011, s.7.

³ TESK yayınları, **22. Ahilik haftası**, vitrin dergisi, 194 sayı, 2009, Ankara, s.9

5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek kuruluşları kanunu hükümler doğrultusunda hizmet vermektedir⁴.

Konfederasyon Ahilikten gelen teşkilatın en üst kuruluşudur. Ahilik kurallarını korumaya çalışmış, Ahiliğe sahip çıkmıştır. 02.07.1988 tarih ve 19866 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak ahilik kültürü haftası yönetmeliğe girmiştir. Esnaf ve Sanatkarlar kesiminde ve bağlantılı teşkilatlarında 38 yıldan beri “Esnaf Bayramı” kutlamaları büyük bir coşkuyla gerçekleşmektedir⁵.

1.2.Esnaf ve Sanatkar Kavramı

Esnaf ve Sanatkarlık insanların tarihsel yaşam sürecinde, eski adıyla “zanaatkarlık” çok önemli yer tutmuştur. Türk toplumunda Esnaf ve sanatkarlık dinsel, töresel ve yöresel etkenlerden de etkileşerek kendi içinde bağımsız bir yapıya ulaşmıştır. Esnaf ve Sanatkarlar üretimiyle ve hizmetleriyle toplumun her kesimine etki etmiştir. İstihdam ve kaynak yaratmasıyla ekonomik ve sosyal büyümeye katkı sağlayan, ülkenin istikrarını, kalkınmasını ve dinamizmi sağlaması açısından vazgeçilmezdir⁶.

Esnaf ve Sanatkar: Esnaf ve Sanatkar meslek kollarına dahil olan, finansal faaliyetlerini sermayesi ile işgücüne dayandıran, karı tacir ve sanayici niteliği miktarında olmayan, basit usulde vergilendirilen veya vergiden muaf olan, işletme usulünde deftere tabi olan, meslek veya sanat sahibi olan kişilerdir⁷.

TTT’nın “Esnaf” başlıklı 15. maddesinde Esnaf ve Sanatkar: İster gezici olsun ister dükkanda veya sokağın belirli bir yerinde bulunsun, ekonomik faaliyeti sermayesinden fazla bedeni çalışmasına dayanan ve geliri 11. maddenin 2. fıkrası uyarınca çıkarılacak kararnamede gösterilen sınırı aşmayan ve sanat veya ticaretle uğraşan kişi esnaftır⁸.

Esnaf ve Sanatkar tanımı, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 17. maddesinde şu şekilde yapılmıştır:

⁴<http://www.tesk.org.tr/> (06.11.2014)

⁵ TESK Yayınları, a.g.e. s.10

⁶Erdinç ŞEN, **Esnaf Kefalet Kredilerinin Türkiye’deki Mekansal Dağılışı ve Sonuçları**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2009,s.2

⁷<http://www.tesk.org.tr/> (30. 10. 2014)

⁸http://muhasibeweb.com/haber_detay.php?id=1267_Esnaf-ve-tacirin-tanimi--Esnaf-ve-sanatkar-ile-tacir-ve-sanayici-ayrimi.html (06.11.2014)

İster gezici olsunlar, ister bir dükkan da veya bir sokağın muayyen yerlerinde sabit bulunsunlar, iktisadi faaliyeti nakdi sermayesinden ziyade bedeni çalışmasına dayanan ve kazancı ancak geçimini sağlamaya yetecek derecede az olan sanat ve ticaret sahipleri tacir değildirler. Su kadar ki; tacirlere mahsus hükümlerden bu kanunun 22 ve 55 inci maddeleriyle Medeni Kanunun 864 üncü maddesinin ikinci fıkrası hükümleri bunlar hakkında da tatbik olunur⁹.

Esnaf ve Sanatkârların tanımı, 07.06.2005 tarihine kabul gören Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşu Kanununda yer almakta olup, özellikleri şu şekilde sıralanır¹⁰:

- Kendi iş yerinde veya gezici olarak faaliyetlerini sürdüren,
- Faaliyetlerini işgücüne ve sermayesine dayandıran,
- Kazancı tacir ve sanayici niteliğine ulaşmayacak kadar olan,
- Basit usulde vergilendirilen, vergiden muaf olan veya işletme hesabı tutan kimselerdir.

Almanya’da Esnaf ve Sanatkâr tanımlanırken belli bir ölçü getirilmemiştir ancak zanaatkâr meslekleri belirlenmiştir. Zanaatkârlık önceden 125 mesleği kapsarken yeni kanunla 151 mesleği kapsamaktadır. Tüm Sanatkârların ortak yönü kendi emeklerini ortaya koymalarıdır. Zanaatkâr işletmesinin açılması ustalık belgesine sahip olmayla gerçekleşir. Ustalık belgesine sahip kişiler Esnaf ve Sanatkârlar siciline kaydolur¹¹.

İtalya’da Esnaf ve Sanatkârlara Anayasada yer verilmiş olup 1985 yılında çıkarılan 445 sayılı kanunla tanımı yapılmıştır. Sanatkâr işletmesi, Sanatkârlık bilgi ve yeteneğine sahip bir kişi tarafından kurulmuş yönetim sorumluluğu olan bir işletme olarak tanımlanmıştır. İşletmenin çalıştırılması konusunda kişinin bizzat emeğinin katılması önemli bir kriterdir¹².

Yunanistan’da Esnaf ve Sanatkâr tanımı yasal olarak mevcut değildir. 10 kişinin altında çalışanı olan işletmeler Esnaf ve Sanatkâr işletmesi olarak kabul edilmektedir. Bu işletmelerin sahibi serbest meslek sahibi olarak kabul edilmektedir. İşletme aile

⁹<http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/997.html> (07.11.2014)

¹⁰ TESK yayınları, **Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu, Esnaf ve sanatkarlar Raporu, Mevcut Durum sorunlar ve Öneriler**, Ankara, Kasım, 2008, s.23

¹¹ TESK yayınları, a.g.e. s.26

¹² TESK yayınları, a.g.e. s.27

tarafından işletilmektedir. Sanatkâr işletmeleri gelişmiş teknolojileri kullanılmakta, geleneksel metotlar tercih edilmektedir¹³.

1.3. Esnaf ve Sanatkârların Özellikleri

Esnaf ve Sanatkârın tanımlarından da görüleceği gibi, bunları belli bir kategoriye sığdırmak mümkün değildir. Farklı tanımlardan yararlanarak Esnaf ve Sanatkârların özellikleri iki başlık altında toplanmıştır. Birincisi nitel özellikler ikincisi nicel özelliklerdir.

Nitel Özellikler¹⁴:

- ✓ İşletme sahibi ve yöneticiliği genelde aynı işi olması ve ailelerin de işletmeye katkı koyması, çalışması,
- ✓ İşletme sahibinin Esnafın kendisi olduğundan, yöneticisinin de kendisi olması, denetleme mekanizmasını kendisinin toplaması,
- ✓ İşletme sahibinin sahiplikten kaynaklanan işletmenin kar-zarar-iflas gibi tüm risklerini kendinde bulundurması, bunları üstlenmesi,
- ✓ İşletme ile işletme sahibi arasında tam bir bütünleşme kaynaşma gerçekleşmeli,
- ✓ İşletmeler genellikle yöresel yerlerde kurulduğundan satışı gerçekleştirdikleri yerlerde yöresel olmalı,
- ✓ Sermayeleri bireysel ve aile içi yardımlaşma ile sağlanmalı,
- ✓ İşletme büyüse bile işletme sahibinin fiilen çalışması ve gözetim denetim işlerini sürdürmesi, personel ile ilişkileri samimi ve doğrudan yapılması,
- ✓ İşletme ile çalışan personel arasındaki ilişkinin samimi nitelikli olması,

Nicel Özellikler¹⁵:

- ✓ Sabit varlıkların tutarı,

¹³ TESK yayınları, a.g.e. s.28

¹⁴Devlet Planlama Teşkilatı,Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, **Esnaf ve Sanatkâra Götürülen Hizmetler Özel İhtisas Komisyonu Raporu**, Ankara, 2001. s.13

¹⁵Devlet planlama teşkilatı, a.g.e.s.14

- ✓ Toplam sermaye,
- ✓ Kapasite büyüklüğü,
- ✓ İstihdam edilen sayısı,
- ✓ Belirli bir sürede kullanılan enerji miktarı,
- ✓ Belirli bir sayıda kullanılan hammadde tutarı,
- ✓ Ücret ve aylıklar,
- ✓ Belirli bir süredeki katma değer,
- ✓ İşletme makine parkı değeri,
- ✓ Pazar büyüklüğüdür.

1.4. Esnaf Örgütlenmesi

Sosyal bir varlık olarak insan, hayatı boyunca bilinçli veya bilinçsiz pek çok farklı örgütlenmenin bir parçası olur. Eğitimden çalışma hayatına, arkadaş çevresinden kültürel ve siyasal örgütlenmelere; toplumsal hayatın devamlılığı, dayanışma ve yardımlaşma, ortak sorunları birlikte çözme, bireysel çıkarlar ve tatmin gibi pek çok nedenle görev ve sorumluluklar üstlenir.

Meslek örgütlenmeleri 15. Yüzyılda Esnaf örgütlenmeleri olarak ortaya çıkmıştır. Osmanlıda bu örgütlenmelere Lonca ismi verilmiştir. Lonca mensubu olan Sanatkârın görevi, Esnaf arasında eşitliği dayanışmayı sağlamak, faaliyetlerin uygulanışını düzenlemek ve denetlemektir. Esnaf örgütlenmelerin diğer bir biçimi de kooperatiflerdir. Kooperatifler Batı ve Orta Avrupa kökenli kuruluşlardır. Kooperatifler, ekonomik açıdan yoksullaşan küçük işletmeci, işçi, küçük köylü ve Esnafın bir mücadele aracıdır¹⁶.

¹⁶<http://dergi.bmo.org.tr/sayi-2/orgutlenme-ve-meslek-orgutu>(11.11.2014)

2.4.1. Loncalar

Loncalar; aynı bölgede yaşayan Esnaf ve zanaatkarların örgütlenerek kurduğu meslek organizasyonuna verilen isimdir. Loncalar Ortaçağ'da üretim ve işgücünün düzenlenmesinde önemli görevler üstlenmiştir. Loncaların haksız rekabeti önleyerek ticaretin kayıt altına alınması gibi görevleri vardır¹⁷.

Loncalarda hiyerarşik bir çalışma düzeninden bahsetmek doğru olacaktır. Her bir Esnaf loncası hiyerarşik sırayla usta, kalfa ve çıraktan oluşmaktadır. Esnaf teşkilatında yer alan usta-kalfa-çırak şeklindeki hiyerarşik düzenin bozulmaması açısından loncaya dışarıdan gelebilecek tehlikelere karşı birlikte müdahale etme olanağı sağlar¹⁸.

Esnaf loncaları, bir mesleği yardımlaşma karşılıklı kontrol doğrultusunda, hiyerarşik bir işbölümüne dayandırın bir kesimin bir araya gelerek oluşturdukları kentsel üretim örgütlenmeleridir. Esnaf loncalarının amacı ustalar arsında eşitlik sağlamak, toplumda ekonomik anlamda bir güç meydana getirmektir. Loncalar üretimin yanı sıra çalışma şartları, üretim standartları, üyelerin yapmakla zorunlu oldukları hayır işleri gibi birçok sosyal konuda düzenlemelere gitmiştir. Lonca sistemi 16. Yüzyıldan sonra çökmeye başlamıştır. Bunun sebepleri arasında usta olabilme gücü, işgücünü kendi tekellerinde tutma eğilimi, devletle olan ilişkilerin bozulması gösterilebilir¹⁹.

1.4.2. Kooperatifler

Kooperatifçilik hareketi Batı Avrupa'dan başlayarak Doğu Avrupa'ya doğru yayılmıştır. Bu yayılma sanayileşme ve hızlı kentleşme ile doğru orantılıdır. Sanayileşme ile üretim artmış, Pazar alanları genişlemiş bunlara bağlı olarak ekonomik sorunlar ortaya çıkmıştır. Bu durum kooperatiflerin yayılmasına olanak sağlamıştır²⁰.

¹⁷<http://tr.wikipedia.org/wiki/Lonca>(11.11.2014)

¹⁸Miyase KOYUNCU, **18. Yüzyılın İkinci Yarısında Osmanlı Esnafı (İstanbul ve Bursa Örnekleri)**, Doktora Tezi, Ankara, 2008, s.88

¹⁹Rahmi ALADAĞ, **İş Çevrelerinin Çıraklık Eğitim Sisteminden Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılama Düzeylerinin Belirlenmesi (Elazığ-Malatya-Diyarbakır İlleri Örneği)**, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ, 2006, s.18.

²⁰Özgür BAL, **Perakendeci Bir İşletme Olan Tüketim Kooperatiflerinde Veri Tabanına Dayalı Pazarlama Sistemi Ve Orko Üzerinde Bir Uygulama**, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul, 2002. s.4.

Kooperatifçilik kavram olarak, insanların sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarını gidermek amacıyla kurulan karşılıklı yardım ve eşitlik ilkeleri doğrultusunda bir ortaklık olmasına rağmen kalıp olarak kabul edilen tek bir tanımı yoktur²¹.

Kooperatifler, sosyal ve ekonomik alanda yetersiz kalan devletin kurduğu toplumsal bir kurumdur. Ekonomik nedenlerden dolayı devletin görevlerini yerine getiremediği durumlarda, ihtiyaçları karşılamak için toplumun bir araya gelerek örgütlenmesi sebep olmuştur. Bu kurumlar karşılıklı güç birliği esasına dayanmaktadır. Devletin hizmetlerini tamamlayıcı nitelikte olmuştur²².

Türkiye’de Esnaf ve Sanatkâr örgütlenmesi ve sicillerinin tutulması 1924 yılında yürürlüğe giren Ticaret ve Sanayi Odaları Kanunu ile düzenlenmiştir. Daha sonra yürürlüğe giren 17.07.1964 tarihli ve 507 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Kanunu ile Esnaf ve Sanatkârların örgütlenmeleri, geçmiş dönemlerde ortaya çıkan aksama ve yanlış anlamalar göz önünde tutularak yeniden düzenlenmiştir²³.

Çalışmalar sonucunda, 07.06.2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu, 21.06.2005 tarih ve 25852 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 5362 sayılı Kanun ile başlatılan e-Esnaf ve Sanatkâr uygulaması ile üyelerin büyük oranda elektronik ortama girişleri sağlanmıştır. Bu uygulama ile Esnaf ve Sanatkârların ve bunların meslek kuruluşları olan odalar, birlikler, federasyonlar ve konfederasyon üyeleri ile meslek kuruluşlarında çalışan personelin ve Esnaf ve Sanatkârların yanlarında çalışanların elektronik ortamda sağlıklı bir şekilde takip edilmesi öngörülmüştür²⁴.

5362 Nolu Esnaf ve Sanatkârlar meslek kurusu kanununa göre, Esnaf ve Sanatkârlar ile yanlarında çalışanların menfaatlerini korumak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleki eğitimler sağlamak için Esnaf ve Sanatkâr Odaları, Odalar Birliği, Federasyon ve Konfederasyon şeklinde örgütlenmişlerdir.

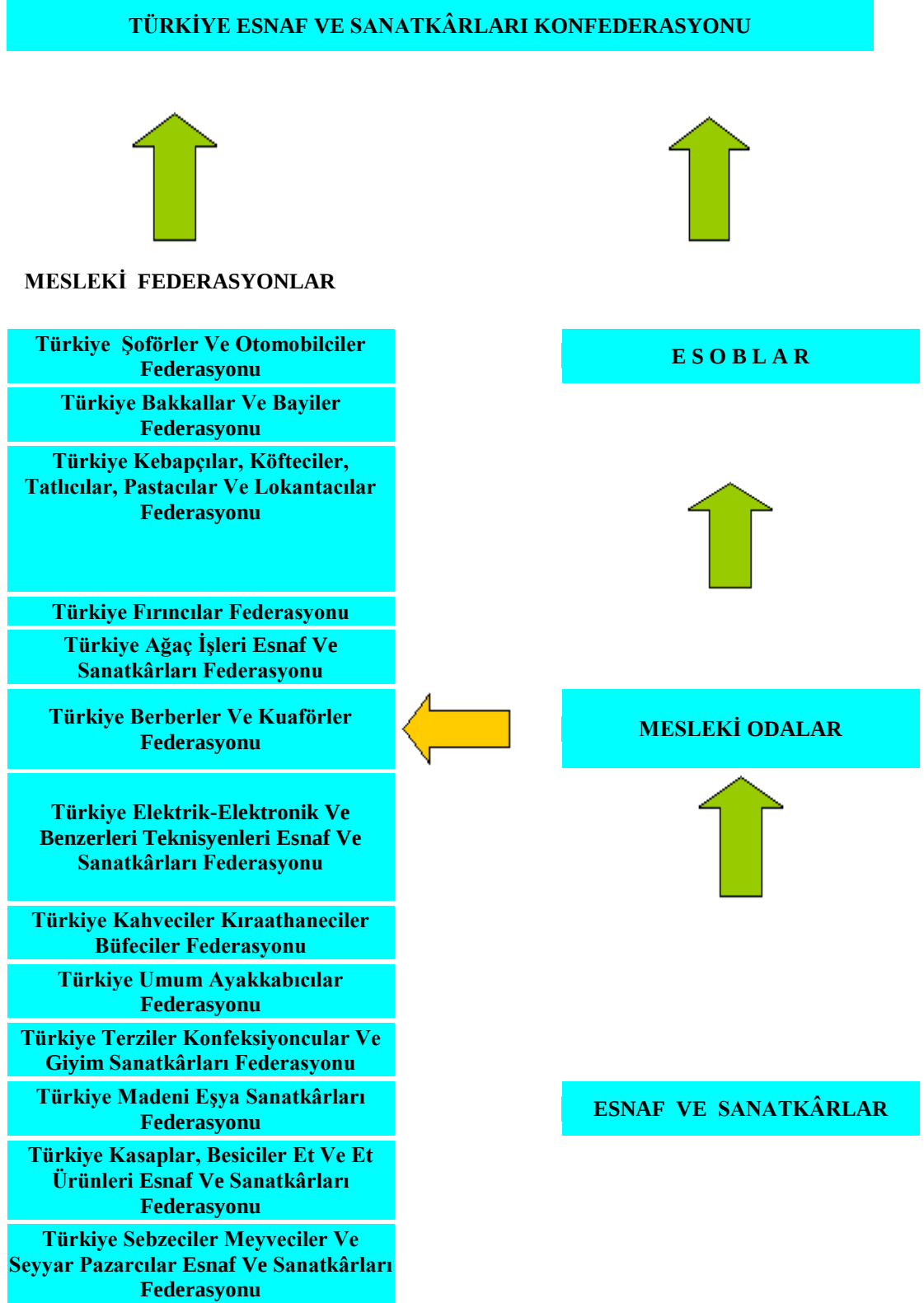
²¹Orhan ÖZCAN, **Türkiye’de Kooperatifçiliğin Tarihi Gelişimi ve Cumhuriyet Dönemi Kooperatifçiliği**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2000, s.4.

²²Mehmet GÜLPAK, **Türkiye’de Kooperatifçilik Hareketinin Gelişimi ve Bu Gelişimde Ahmet Hamdi Başar’ın Yeri ve Önemi**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1997, s.4.

²³<http://www.tesk.org.tr/tr/mevzuat> (06.11.2014)

²⁴Ayşegül BAYKUL, **Isparta İl Merkezindeki Esnaf Sorunları ve Esnafın Yerel Ekonomi İle İlişkisi**, Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2009, s.40

Şekil 1.1. Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Örgütlenme Şeması

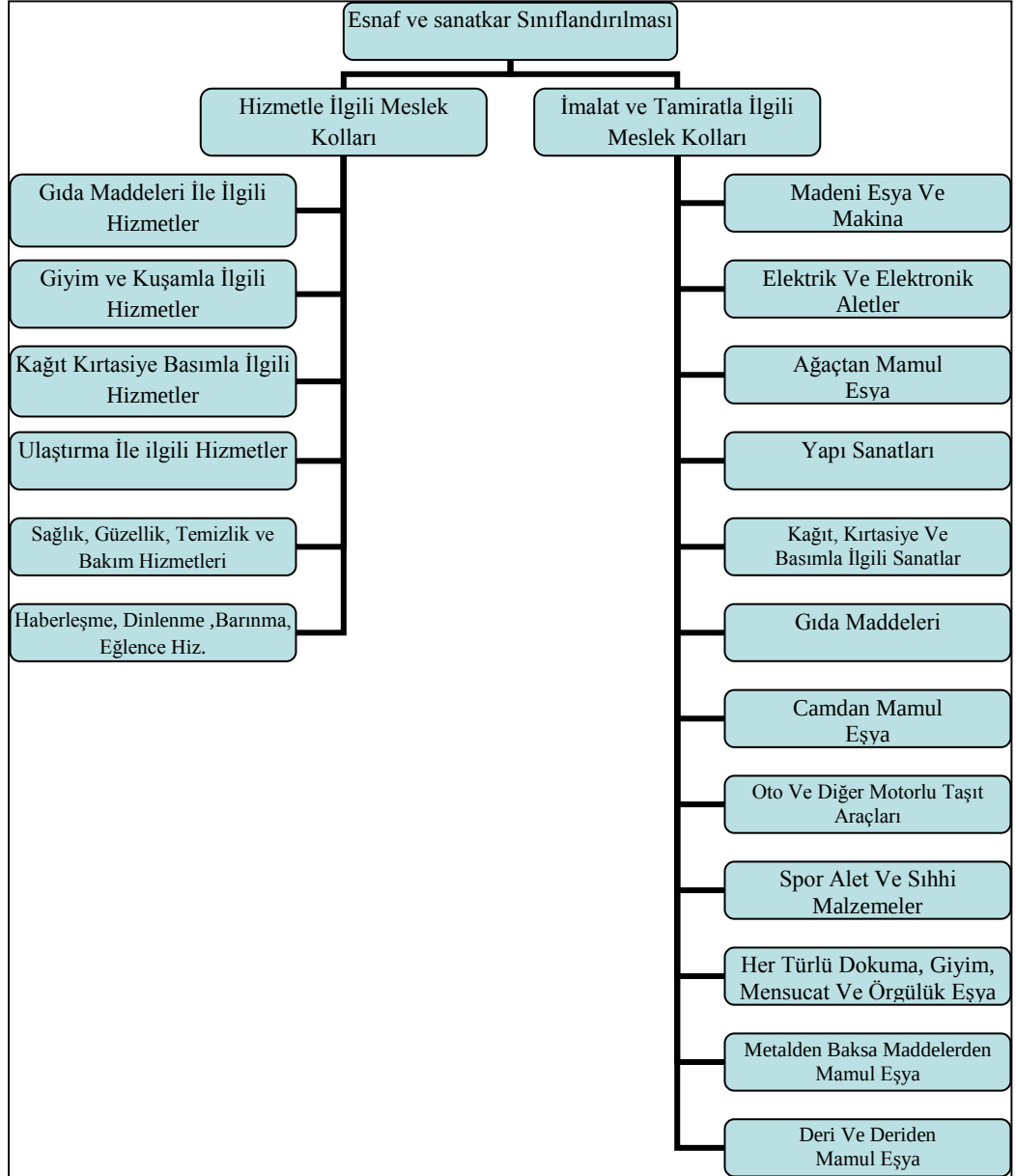

Kaynak: <http://www.tesk.org.tr/tr/org/sema.php>

1.5.Esnaf ve Sanatkârların sınıflandırılması

Esnaf ve Sanatkârların gruplandırılması 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek kuruluşları kanununun 63. Maddesi gereğince Esnaf ve Sanatkârlar ile Tacir ve Sanayiciyi belirleme Koordinasyon Kurulu'na belirlenmiştir. Bu sınıflandırmada Esnaf grupları ikiye ayrılır; imalat ve tamirle ilgili meslek gurupları, Hizmetle ilgili meslek grupları bu iki meslek grubu da kendi aralarında bölünmektedir²⁵.

Şekil 1.2. Esnaf ve Sanatkâr Sınıflandırması

Kaynak: <http://www.tesk.org.tr>

²⁵BAYKUL,a.g.e.s.43.

1.6.Esnaf ve Sanatkârlar ve Tacir Ayrımı

Esnaf ve Tacir arasındaki fark ortaya koyulurken kanunlarla yapılan tanımlardan yararlanılmıştır. Hem TTK hem de VUK da Esnaf ve tacire ilişkin hükümler bulunmaktadır.

5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu'na göre sadece Esnafın tanımı yapılmıştır ancak 6102 sayılı, “Türk Ticaret Kanunu” hem Esnafın hem de tacirin ayrımını ayrı ayrı yapmıştır.

6102 sayılı, “Türk Ticaret kanununun; “Esnaf” başlıklı 15. Maddesinde; “ İster gezici olsun ister bir dükkanda veya bir sokağın belirli yerlerinde sabit bulunsun, ekonomik faaliyeti sermayesinden fazla bedeni çalışmasına dayanan ve geliri 11. Maddenin 2. Fıkrası²⁶ uyarınca çıkarılacak kararnamede gösterilen sınırı aşmayan ve sanat veya ticaretle uğraşan kişi Esnaftır.” şeklindedir.

6102 sayılı, Türk Ticaret kanununa göre Tacirin tanımı: 6102 sayılı, “Türk Ticaret Kanunu” gerçek kişiler ve tüzel kişiler olmak üzere ikiye ayrılır.

Gerçek kişiler:

- Bir ticari işletmeyi, kısmen de olsa, kendi adına işleten kişiye tacir dedir.
- Bir ticari işletmeyi kurup açtığını, sirküler, gazete, radyo, televizyon ve diğer ilan araçlarıyla halka bildirmiş veya işletmesini ticaret siciline tescil ettirerek durumu ilan etmiş olan kimse, fiilen işletmeye başlamamış olsa bile tacir sayılır.
- Bir ticari işletme açmış gibi, ister kendi adına, ister adi bir şirket veya her ne suretle olursa olsun hukuken var sayılmayan diğer bir şirket adına ortak sıfatıyla işletmelerde bulunan kimse, iyi niyetli üçüncü kişilere karşı tacir gibi sorumlu olur.

Tüzel kişiler:

- Ticaret şirketleriyle, amacına varmak için ticari bir işletme işleten vakıflar, dernekler ve kendi kuruluş kanunları gereğince özel hukuk hükümlerine göre yönetilmek veya ticari şekilde işletilmek üzere Devlet, il özel idaresi,

²⁶ Ticari işletme ile Esnaf işletmesi arasındaki sınır, Bakanlar Kurulunca çıkarılacak kararnamede gösterilir.

belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri tarafından kurulan kurum ve kuruluşlar da tacir sayılırlar.

- Devlet, İl Özel İdaresi, Belediye ve Köy ile diğer kamu tüzel kişileri ile kamu yararına çalışan dernekler ve gelirinin yarısından fazlasını kamu görevi niteliğindeki işlere harcayan vakıflar, bir ticari işletmeyi, ister doğrudan doğruya ister kamu hukuku hükümlerine göre yönetilen ve işletilen bir tüzel kişi eliyle işletsinler, kendileri tacir sayılmazlar.

5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ve 63 üncü maddesi ile 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 12'nci ve 17'nci maddelerinin uygulaması bakımından²⁷;

a) Esnaf ve Sanatkâr ile Tacir ve Sanayiciyi Belirleme Koordinasyon Kurulunun tespit edeceği ve Resmî Gazete'de yayımlanacak Esnaf ve sanatkâr meslek kollarına dahil olup, ekonomik faaliyetini sermayesi ile birlikte bedeni çalışmasına dayandıran ve kazancı tacir veya sanayici niteliğini kazandırmayacak miktarda olan, basit usulde vergilendirilenler ve işletme hesabına göre deftere tabi olanlar ile vergiden muaf bulunanlardan 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 177. maddesinin birinci fıkrasının (1) ve (3) numaralı bentlerinde yer alan nakdi limitlerin yarısını, (2) numaralı bendinde yazılı nakdi limitin tamamını aşmayanların Esnaf ve sanatkâr sayılmaları ile Esnaf ve sanatkâr siciline ve dolayısıyla Esnaf ve Sanatkârlar Odalarına kaydedilmeleri Ancak, Esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı iken, daha sonraki yıllarda yıllık alış veya satış tutarları ya da gayri safi iş hasılatı, Esnaf ve sanatkâr sayılma hadlerini aşanların kendileri istemedikçe ticaret siciline ve dolayısıyla Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği bünyesindeki odalara kayıt için zorlanmaması, yıllık alış veya satış tutarları ya da gayri safi iş hasılatı Esnaf ve sanatkâr sayılma hadlerinin altı katını aşanların ise kayıtlarının, Esnaf ve sanatkâr sicili marifetiyle ticaret siciline aktarılması,

b) 213 sayılı Vergi Usul Kanununa istinaden birinci sınıf tacir sayılan ve bilanço esasına göre defter tutanlar ile işletme hesabına göre defter tutan ve bu Kararın (a) bendinde belirtilenlerin dışında kalanların tacir ve sanayici sayılmaları ile ticaret siciline ve dolayısıyla Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin bünyesindeki odalara kaydedilmeleri, kararlaştırılmıştır.

²⁷Resmî Gazete, **Bakanlar Kurulu Kararı**, 21 Temmuz 2007,Sayı: 26589.

Yukarıdaki kanunlar baz alınarak aşağıdaki tablo oluşturulmuştur;

Tablo 1.1.Esnaf Tacir Ayrımı

Esnaf ve Sanatkârlar	Basit usulde vergilendirenler 	Esnaf ve Sanatkârlar siciline kayıt
	İşletme hesabına göre deftere tabi olanlar 	
	Vergiden muaf olanlar 	
Tacir	Bilanço esasına göre defter tutanlar 	Tacir sayılmakta ve ticaret siciline kayıt

Esnaf ve Sanatkârlar basit usulde vergilendirilen, işletme hesabına göre deftere tabi olan veya vergiden muaf olan, Esnaf ve Sanatkârlar siciline kayıt olan meslek sahipleridir. Tacirler bilanço hesabına göre defter tutanlar ve ticaret siciline ve dolayısıyla Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine bağlı olan meslek sahipleridir.

1.7. Esnaf ve Sanatkâr Nasıl Olunur?

Kişiler ticari faaliyet göstermek istediklerinde ilk olarak ildeki Maliye bakanlığı birimine mükellefiyet kaydı yaptırır. Daha sonra Esnaf ve Sanatkârlar sicil Müdürlüğüne giderek kayıt yaptırıp ve Esnaf ve Sanatkâr olur. Bununla birlikte belediyelere başvurarak gerekli ruhsatların alınması gerekir.

Esnaf ve Sanatkâr ederken istenilen belgeler²⁸:

- Vergi Dairesinden istenilen belgeler
- Belediyeden istenilen belgeler
- Esnaf ve Sanatkârlar sicil müdürlüğünden istenilen belgeler
- İlgili meslek odasından istenilen belgeler
- Bağ-Kur'dan istenilen belgeler
- Vergi dairesinden istenilen belgeler²⁹;

²⁸ <http://www.iesob.org.tr/isyeri-acarken-istenilen-belgeler>

- Bildirim formu doldurulur,
- Kira kontratı veya tapu fotokopisi,
- İşe ilk başlayan kişinin noter tasdikli imza sürgüsü,
- İkametgâh ilmühaberi,
- İşe başlama formu,
- Nüfus cüzdanı örneği.

Belgeler tamamlandıktan sonra yoklama memuru verilen bilgileri denetler ve doğruluğu onaylıktan sonra vergi levhası alınır.

b) Belediyeden istenilen belgeler³⁰;

- Nüfus cüzdanı örneği,
- Vergi levhası
- Esnaf sicil kaydı
- Oda kayıt belgesi
- Tapu veya kira kontrat fotokopisi,
- İki adet resim,
- Pul

c) Esnaf ve Sanatkârlar sicil müdürlüğünden istenilen belgeler³¹;

- Kişinin kimlik fotokopisi,
- Bir adet fotoğraf,

²⁹ Vergi Usul kanununun 168. Maddesi ve Vergi Dairesi İşlem Yönergesi 7. Ve 8. Maddesi

³⁰ Nazmi KÜÇÜKYAĞÇI, Esnaf ve Sanatkarlar Araştırma Raporu, İdareyi Geliştirme Bakanlığı, Ocak, 2011, s.46

³¹ 5362 Sayılı Esnaf Ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşu Kanununun 68. Ve 70. Maddesi ve 16 eylül 2005 tarihinde çıkarılan Esnaf ve Sanatkar Sicili Yönetmeliği 10, 11 ve 19. Maddesi; Sicil müdürlüklerinde işlemler, sicil müdürleri ve personeli tarafından elektronik ortamda Bakanlık e-Esnaf ve sanatkâr veri tabanında sicil esas defteri üzerinde gerçekleştirilir. Bunun yanı sıra sicilde, gelen ve giden evrak defteri ve gerekli olabilecek diğer yardımcı defterler de kullanılır. Tutulacak defterler ile kullanılacak her türlü basılı evrak Konfederasyonca temin olunur. İlgili kanun ve bu Yönetmelik hükümlerince sicile tescili gereken hususların yazılmasına ilişkin elektronik ortamda Bakanlık e-Esnaf ve sanatkâr veri tabanında tutulan bir defter olup, kayıtlardaki değişiklikler ile kayıt silme işlemleri de burada gerçekleştirilir. Buradaki kayıtlar müteselsil bir şekilde verilen bir sicil numarası taşır. Sicil esas defteri her işyeri veya işteğal konusu, adı ve soyadı, T.C kimlik numarası, varsa işyeri unvanı, baba adı, doğum yeri ve tarihi, meslek dalı, işyeri adresi-sabit işyeri olmayanların kanuni ikametgah adresi, sicil müdürlüğünün adı, tarih, müdürün imzası ve mührü, ve benzeri bilgileri ihtiva eder.”

- Vergi levhasının fotokopisi veya tutanak (mesleği belirtilmiş)
 - Kişinin kendisi ve vekili (vekilin kimlik fotokopisi)
 - Ustalık belgesi
- d) İlgili meslek odasından istenilen belgeler³²;
- Vergi dairesi kayıt belgesi
 - İşyeri ikametgah ilmühaberi
 - Fotoğraf (3 adet)
 - Nüfus cüzdanı örneği
 - Sicile kayıt belgesi
 - Alanında ustalık belgesi
- e) Bağ-Kur'dan istenilen belgeler³³;
- 1479 sayılı kanun; kanunla ve kanunların verdiği yetkiye dayanarak sosyal güvenlik kuruluşları kapsamı dışında kalan ve herhangi bir işverene bağlı olmaksızın kendi adına ve hesabına çalışanlardan bağ-kur belgesi istenir.

³² 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu 6. ve 7. Maddesi; 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu 6. maddesine göre: “Esnaf ve sanatkarların sicile kayıtları yapılmadıkça, hiçbir şekilde odaya kaydı yapılamaz. Sicile kayıt olan Esnaf ve sanatkarlara ait bilgiler sicil tarafından; elektronik ortamda, iş yerlerinin bulunduğu yerdeki, iş yerleri seyyar olanların ikametgâhlarının bulunduğu yerdeki meslek ve sanatları ile ilgili ihtisas odasına; meslek ve sanatları ile ilgili ihtisas odası bulunmayanların bilgileri ise karma odaya kayıt için gönderilir. İlgili oda yönetim kurulu, bu kişilerle ilgili üyelik kararlarını ilk toplantısında alır.

³³ <http://www.iesob.org.tr/isyeri-acarken-istenen-belgeler>

İKİNCİ BÖLÜM

3. ESNAF VE SANATKÂRLARIN SORUNLARI

Bu bölümde ülkemiz açısından önemli bir yere sahip Esnaf ve sanatkârların karşılaşılabilecekleri sorunlar üzerinde durulmuştur. Esnaf ve sanatların sorunları altı başlık altında toplanmıştır. Mevzuattan kaynaklanan sorunlar, mesleki eğitimde yaşanan sorunlar, vergi uygulaması ile ilgili sorunlar, sosyal güvenlik sistemine ilişkin sorunlar, istihdamda yaşanan sorunlar, Devlet desteklerinde ve sağlanan teşvikler ile kredi finansman uygulamalarında karşılaşılan sorunlar.

2.1. Mevzuattan Kaynaklanan Sorunlar

5362 sayılı Esnaf ve Sanatkâr Meslek Kuruluşları Kanununda Esnaf ve sanatkâr tanımı yapılmıştır. Bu tanım günümüz ekonomik gelişmeleri ile pek uyumlu değildir, Esnaf ve sanatkârı dar bir alana hapsedmektedir. Esnaf ve sanatkârların mevzuattan kaynaklanan sorunları, tanımından kaynaklanan sorunlar, vergi kaydından kaynaklanan sorunlar, ustalık belgesi ve tek kişilik anonim şirketler olmak üzere dört başlık altında incelenmiştir.

2.1.1.Esnaf ve Sanatkâr Tanımından Kaynaklanan Sorunlar

5362 sayılı Kanundaki temel sorunu Esnaf ve sanatkâr tanımına ilişkindir. 29.06.1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun “Esnaf” başlıklı 17’nci maddesinde “ister gezici olsunlar, ister bir dükkanda veya bir sokağın muayyen yerlerinde sabit bulunsunlar, iktisadi faaliyeti nakdi sermayesinden ziyade bedeni çalışmasına dayanan ve kazancı ancak geçimini sağlamaya yetecek derecede az olan sanat ve ticaret sahipleri tacir değildirler.” şeklinde Esnaf tanımı yapılmıştır³⁴.

5362 sayılı Kanunun “Tanımlar” başlıklı 3’üncü maddesinin (a) bendine göre ise Esnaf ve Sanatkâr “ister gezici ister sabit bir mekanda bulunsun, Esnaf ve Sanatkâr ile Tacir ve Sanayiciyi Belirleme Koordinasyon Kurulunca belirlenen Esnaf ve Sanatkâr meslek kollarına dahil olup, ekonomik faaliyetini sermayesi ile birlikte bedeni çalışmasına dayandıran ve kazancı tacir veya sanayici niteliğini kazandırmayacak

³⁴Türkiye Esnaf Ve Sanatkârları Konfederasyonu, **Esnaf Ve Sanatkar Raporu Mevcut Durum Sorunlar Öneriler**, Kasım 2008, Ankara, s.93

miktarda olan, basit usulde vergilendirilenler ve işletme hesabı esasına göre deftere tabi olanlar ile vergiden muaf bulunan meslek ve sanat sahibi kimseleri” ifade etmektedir³⁵.

5362 sayılı Kanun ile yürürlükten kaldırılan 507 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Kanununun “Kanunun Kapsamı” başlıklı 2’nci maddesinde Esnaf ve sanatkar “ister gezici olsun, ister bir dükkanda veya bir sokağın belli yerinde sabit bulunsunlar, ticareti sermayesi ile birlikte vücut çalışmalarına dayanan ve geliri o yer gelenek ve teamülüne nazaran tacir niteliğini kazanmasını icap ettirmeyecek miktarda sınırlı olan ve bu bakımdan ticaret sicili ve dolayısıyla Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtları gerekmeyen, aynı niteliğe (Sermaye unsuru olsun, olmasın) sahip olmakla beraber, ayrıca çalıştığı sanat, meslek ve hizmet kolunda bilgi, görgü ve ihtisasını değerlendiren hizmet, meslek ve küçük sanat sahipleriyle bunların yanlarında çalışanlar ve geçimini sınırlı olarak kamyonculuk, otomobilcilik ve şoförlükle temin eden kimseler” olarak tanımlanmıştır³⁶.

Türkiye’de yıllardan beri çağın gerekleri ve tespit edilen eksikliklere göre Esnaf ve sanatkar tanımını değişikliklere uğramıştır. Şu an yürürlükte olan 5362 sayılı Kanun ile yapılan tanımda bazı AB ülkelerindeki tanımlara ve özellikle ülkemizin mevcut sosyo-ekonomik yapısına uyumlu değildir. Zanaatkarlık gelir ölçütüyle sınırlanmamalı, geliri ne olursa olsun zanaatkar meslek kollarında sayılanlar zanaatkar kabul edilmelidir. Zanaatkardan farklı değerlendirilmesi gereken Esnafın tanımı, ekonomik faaliyetlerini sermayesi ile birlikte fikri ve bedeni çalışmasına dayandıran ve bu faaliyeti dolayısıyla elde ettiği kazancı bilanço esasına göre defter tutmayı gerektirmeyecek ölçüde sınırlı olan ticaret ve meslek sahipleridir olarak düzeltilmelidir³⁷.

Kanunlarla yapılan tanımlar dolayısıyla Esnaf ve sanatkarlar TESK’e tacir ve sanayiciler ise TOBB’a üye olmak zorundadırlar. Bu üyelik aşamasında 3308 sayılı Mesleki Eğitim kanunu gereğince, 131 tane meslek dalında ustalık belgesi sahibi olmak zorunludur. Bu zorunluluktan dolayı TOBB’a Esnaf ve sanatkar niteliğinde pek çok işletme kayıt olmaktadır. Bu da gerçek anlamda Esnaf ve sanatkar ile tacir ve sanayici ayrımı yapılmasına engel olmaktadır³⁸. Esnaf ve Sanatkar ile tacir ve sanayici ayrımı

³⁵ BAYKUL, a.g.e.s.70

³⁶ TESK, a.g.e.s.93

³⁷ Ayşegül BAYKUL ve Murat A.DULUPÇU, **Isparta İl Merkezindeki Gıda Hizmet Sektöründe Çalışan Esnafın Sorunları Üzerine Bir İnceleme**, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2009, Sayı 10, s.67

³⁸ Gamze AYDIN, **Esnaf Ve Sanatkarların İstihdama İlişkin Sorunlarının İncelenmesi**, Yüksek lisans tezi, İzmir, 2014, s.54

daha kesin çizgilerle yapılmalı, Esnaf odasına, tüccar ticaret odasına kayıt olmalıdır. Bu yapıldığında TESK ve TOBB gibi mesleki örgütlenmelerin çalışma alanları ve konuları daha belirgin hale geleceğinden bu kurumların önemi ve yaptığı çalışmaların verimi ve kalitesi de artmış olacaktır.

2.1.2.Odaya Üyelikte Vergi Kaydı veya Vergiden Muaf Olmak Şartı Aranması

507 sayılı Kanunun “Üyelik Nitelikleri” başlıklı 8’inci maddesinde Esnaf ve sanatkâr odalarına üye olabilmek için;

- a) Türkiye Cumhuriyeti uyuğunda olmak veya yabancı devlet uyuğunda bulunmakla beraber Türkiye’de sanat ve ticareti yürütmeye izinli bulunmak,
- b) Medeni hakları kullanmak yetkisine sahip olmak,
- c) 2’nci madde Esnaf ve sanatkâr tanımına uygun nitelikte olmak,şartları aranmaktaydı.

5362 sayılı Kanun ile Esnaf ve sanatkâr tanımında yapılan değışiklik doğrultusunda Kanunun“Üyelik Şartları” başlıklı 7’nci maddesinin (c) bendinde Esnaf ve sanatkâr odalarına üyelik için vergi mükellefi olma şartı da getirilmiştir. Buna göre; Esnaf ve sanatkârlar, faaliyete başlamadan önce vergi dairelerine kayıt yaptırmakta veya ilgili vergi dairelerinden gelir vergisinden muaf olduklarını gösteren bir yazı alarak Esnaf ve sanatkârlar siciline ve ardından da Esnaf odalarına kayıt yaptırmaktadırlar³⁹.

Bu uygulamaya göre, sabit bir iş yeri bulunmayan Esnaf ve Sanatkârlar vergi dairesine kayıtlarını yaptırdıktan sonra Esnaf siciline ve Esnaf odasına kayıtlarını yaptırmadan faaliyetlerini devam ettirmektedirler. Kanunun 68.maddesinin 1. Fıkrasına göre Esnaf ve sanatkârlar yanlarında çalışanlar hariç çalışmaya başladıkları tarihten itibaren otuz gün içinde bunu sicile bildirmeli ve bunu Sicil Gazetesinde ilan etmekle yükümlüdür. Bunu tespit eden birlikler ruhsat vermekle yetkili olan kuruluşlara bunu bildirirler. İlgili kuruluş sicil kaydı yaptırana kadar bunların faaliyetlerini durdurur. Bu uygulama sonucunda kayıt dışı çalışan Esnaf ve sanatkârların faaliyetleri durdurulmaktadır⁴⁰.

³⁹TESK Yayınları, **a.g.e**, s.95–96

⁴⁰ BAYKUL, a.g.e.s.71

2.1.3.Ustalık Belgesi

5362 sayılı Kanunun 68’inci maddesinde Esnaf ve Sanatkârlardan sicile kayıt sırasında ustalık belgesi isteneceğine ilişkin bir düzenleme ile ilk üyelik aşamasında uygulanan 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu gereğince, 131 meslek dalında açılacak olan işletmelerden ustalık belgesi sahibi olma zorunluluğu aranmasından dolayı TOBB’a Esnaf ve Sanatkâr olarak nitelendirilebilecek pek çok işletme kayıt olmaktadır⁴¹.

5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununun 102’nci maddesinde ticaret odalarına kayıtlı tacirlerden ticaret siciline kayıt sırasında ustalık belgesi istenmeyeceğine ilişkin hükmün yer alması, uygulamada Esnaf ve Sanatkârlar odasına kayıt olması gereken bir kişinin ustalık belgesine sahip olmaması nedeniyle ticaret odasına kayıt yaptırması sonucunu doğurmaktadır⁴².

Belediyeler Ustalık Belgesi Kapsamında açılan bir işyerini ruhsatlandırırken Esnaf ve Sanatkâr Odaları üyesi olup, Ustalık Belgesi olmayanların İşyerlerinin açılmasına izin vermemekte, Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı olup Ustalık Belgesi kapsamında olduğu halde, sırf kayıt olduğu meslek kuruluşu nedeniyle, Ustalık Belgesi şartını aramamakta ve işyeri açılış ruhsatını vermektedir. Bu çifte standart Anayasanın eşitlik ilkesine aykırı bir durumdur⁴³.

İki Kanun arasındaki bu çelişkinin giderilmesi ve kamu kurumu niteliğindeki bu iki kuruluş arasındaki düzenlemelerde eşitliğin sağlanması yönünde çalışma yapılmalıdır. Esnaf ve Sanatkâr statüsüne giren Esnafın ticaret odalarına kayıtları Esnaf ve Sanatkâr ve tacir, sanayici ayrımı yapmak da zorluklar ortaya çıkarmaktadır.

2.1.4.Tek Kişilik Anonim Şirket

Türk Ticaret Kanunu Tasarısının, anonim şirketlerle ilgili 338’inci maddesinde “asgari sayı” başlığı altında; anonim şirket kurulabilmesi için pay sahibi olan bir kurucunun mevcudiyeti yeterli bulunmuş, böylece yürürlükte bulunan Türk Ticaret Kanununda yer alan asgari 5 kurucu ortak koşulu kaldırılmıştır⁴⁴.

⁴¹ BAYKUL ve DULUPÇU,a.g.e.s.68.

⁴² TESK, a.e.g.s.97

⁴³ Artvin Esnaf Ve Sanatkarlar Odalar Birliği, **Esnaf Ve Sanatkarlarımızın Genel Yerel Sorunları Ve Çözüm Yolları**, Artvin, 2012, S.7

⁴⁴TESK,a.e.g.s.98

Anonim şirketler, gelişmiş ülke ticaret hukuklarında en yüksek sermayeye sahip, mali yönden güçlü saygın ticari kuruluşlar olarak düzenlenmiştir. Anonim şirket, başlığında yer alan “anonim” sözcüğü gereği birden fazla şahsın birlikteliğini gerektiren bir ticari organizasyondur. Bu nedenle anonim şirket kuruluşunu, gerek sayısal gerekse sermaye sınırlamalarıyla zorlaştırmak gerekirken, aksi bir yaklaşımla tek kişiyle anonim şirket kurulması olanağının getirilmesi, Şirketler Hukukunun temel felsefesine aykırıdır. Hükmün aynen muhafazası halinde, ticari hayatta çokça karşılaşılan tek kişilik ticari organizasyonlar, yani tacir ve/veya Esnaf konumunda kimse kalmayacak, herkes tek kişilik anonim şirket kurma yoluna gidecektir⁴⁵.

2.2. Mesleki Eğitimde Yaşanan Sorunlar

Eğitimin temel amacı bireyi mümkün olan en yüksek mükemmeliyet düzeyine ulaştırmaktır. Bu nedenle de, her tür eğitim programı bu temel amaç doğrultusunda işlevsel olmak durumundadır. Bu açıdan mesleki ve teknik eğitimin temel amacının da bireyi, mesleki ilgi ve gereksinimini güdüleme faktörü olarak kullanarak bütünüyle eğitmek olması gerekir⁴⁶.

Ülkemizde mesleki eğitim 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu çerçevesinde yürütülmektedir. Mesleki ve teknik eğitim; kişilere, ilgi, istek ve kabiliyetleri doğrultusunda, iş hayatında geçerliliği olan bir mesleği öğretmek için gerekli bilgi, beceri ve iş alışkanlığı kazandırma ve kişinin işi bir araç olarak kullanarak yeteneklerini çeşitli yönleri ile geliştirme sürecidir⁴⁷.

Mesleki eğitim, kişilere belirli bir meslekle ilgili olarak güncel bilgi ve becerileri kazandırma, kişinin iş alışkanlıklarını ve tutumlarını olgunlaştırma, yine kişilerin fiziksel, düşünsel ve davranışsal yeteneklerini geliştirme sürecine verilen bir isimdir⁴⁸.

Mesleki ve teknik eğitim; bilim ve teknolojiye paralel olarak, bireylere iş hayatındaki belirli bir meslekle ilgili bilgi, beceri, davranışlar kazandıran ve bireylerin yeteneklerini geliştiren eğitim sürecidir. Milli Eğitim Temel Kanunun 3. maddesine göre mesleki ve teknik eğitim; ilgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle

⁴⁵BAYKUL,a.e.g.s.74

⁴⁶Enine SARAÇOĞLU, **Mesleki Eğitim Ve Mesleki Eğitim Geliştirme Projesi (MEGEP) Uygulamaları: İstanbul’da Bir Araştırma**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2007, S.2

⁴⁷TESK,a.g.e.32-33.

⁴⁸ Hüner ŞENCAN, **Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim Sorunlar-Öneriler**,Tavaslı Matbaacılık, İstanbul,2008.s.7

hayata hazırlamak ve onların, kendilerini utlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamaktır⁴⁹.

Mesleki teknik eğitimin amacı, genel olarak, bireyleri sanayi, ticaret ve hizmet sektörlerinde istihdam için nitelikli iş gücü olarak eğitmek ve yetiştirmek, mesleklerinin devamı olan yüksek öğretim kurumlarına geçiş için gerekli temel eğitimi vermektir⁵⁰.

Kanun gereğince mesleki eğitim almanın üç yöntemi bulunmaktadır: örgün mesleki eğitim, yaygın mesleki eğitim ve çıraklık eğitimi⁵¹.

Örgün mesleki eğitim; okul ağırlıklıdır ve sonucunda diploma almak vardır. Mesleki eğitimlerin son yılında özellikle meslek liselerindeki öğrenciler işletmelere staja gitmektedirler. Meslek lisesi diplomasını alan öğrenciler kendi alanların da ustalık belgesi sınavlarına başarılı olup ustalık belgesine sahip olacaklardır.

Örgün eğitim, belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireylere, amaca göre hazırlanmış programlarla okul çatısı altında yapılan düzenli eğitimidir⁵².

Yaygın mesleki eğitim; 3308 sayılı Kanunda belirtilen meslek edinilen yollarından bir tanesi de kurslardır. Bunun sonucunda kişiler sertifika almaktadırlar. Bu kurslar örgün eğitim almamış kişilere meslek kazandırmak için verilir.

Çıraklık eğitimi; bu eğitim yaygın eğitim içinde kabul edilse de çıraklık eğitimi 3308 sayılı Kanunda üçüncü bir mesleki eğitim edinme yolu olarak ayrıca ele alınmıştır. Çıraklık eğitimi daha çok işletme ağırlıklı bir eğitim olup, gençleri doğrudan iş yaşamına hazırlamaktadır. Bu eğitim sonucunda kalfalık, ustalık ve usta öğreticilik belgelerine ulaşılmaktadır.

Bir mesleki eğitim görmeden iş hayatına atılan gençlerimizin çıraklık eğitimi sistemi ile yetiştirilerek becerili işgücü haline getirilmeleri, ülkemizin bu ihtiyacının

⁴⁹ Latif YILDIZ, **İstanbul İli Mesleki Eğitim Merkezlerindeki Yöneticilerin Mesleki Eğitim Geliştirme Projesi Kapsamındaki Yeni Eğitim Uygulamalarına İlişkin Algıları**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2008, S.3

⁵⁰ Tayfun FINDIK ve İsmail ŞAHİN, **Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitim: Mevcut Durum, Sorunlar Ve Çözüm Önerileri**, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2008,s.65-86.

⁵¹ TESK, a.g.e.s.

⁵² Sibel Çakır, **Mesleki Eğitim Ve Öğretim Sisteminin Güçlenmesi Projesinin (Megep) Başarısının Değerlendirilmesi-İstanbul İlindeki Ticaret Liselerinde Araştırma**, Yüksek Lisans Tezi, Ocak, 2014, S.44

karşılanmasında en ekonomik ve gerçekçi yoldur. Söz konusu gençlerin çıraklık sisteminde yetiştirilmeleri toplumsal açıdan da önemli faydalar sağlayacaktır⁵³.

Çıraklık eğitiminin sorunları sistemden ve uygulamadan kaynaklanan sorunlar olmak üzere iki başlık altında toplanmaktadır⁵⁴:

Sistemden kaynaklanan sorunlar;

- Amaç ve ilkelerin belirsizliği,
- Sistemin genel yapısındaki yetersizlikler,
- Mesleki yönlendirmede yetersizlik,
- Kapsamdaki sınırlılıklar,
- Hedef kitlenin ve eğitim düzeyinin sınırlılığı,
- Eğitim düzenlenmelerindeki belirsizlikler,
- Üçlü yapıda dengesiz dağılım,
- Yeterlilikler ile müktesep hakların karıştırılması.

Uygulamadan kaynaklanan sorunlar;

- Amaç ve ilke kargaşası,
- Kapsam çıkmazı,
- Arz ve talep uyumsuzluğu,
- İşletilemeyen kurullar,
- Teorik ve beceri eğitimi arasındaki uyumsuzluk,
- İhtiyaçlara cevap veremeyen müfredat programları,
- Değerlendirme güven eksikliği,
- Çıraklık eğitimi kurumlarında yapısal çelişkiler,
- Finansman açmazı.

Çıraklık eğitiminin hedef kitlesi genç çalışanlardır. Bu genç çalışanlar küçük ve orta boy işletmelerde istihdam edilmektedirler. Bu işletmeler ülke ekonomisinin birbirinin ardı devam eden sektörünü oluşturmaktadır. Bu sektörün bozulmaması ve

⁵³ Savaş YAZGEÇ, **Mesleki Eğitim Merkezi Metal Teknolojisi-Makine Teknolojisi Bölümlerinde Eğitim Gören Öğrencilere, İşletmelerde Uygulanan Mesleki Eğitim(Pratik Eğitim) Çalışmalarının Değerlendirilmesi**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2008, S.25

⁵⁴ <http://www.tesk.org.tr>(18.12.2014)

faaliyetlerin devam etmesi için bu kesimde istihdam edilen insan gücünün eğitilmesi, bilimsel ve teknolojik gelişmelere uyum sağlaması gerekmektedir. Bu uyum sürecinin en önemli aktörü çıraklık eğitimi ve bu eğitimin verildiği merkezlerdir⁵⁵.

Mesleki ve Teknik Eğitim raporuna göre mesleki eğitimin güncel sorunlarından başlıcalar şunlardır⁵⁶:

1. Temel akademik becerilerin yeterince öğretilmemesi,
2. Mesleki teknik eğitimde uygulamalı eğitime yeterince yer verilmemesi,
3. Eğitim ve öğretim programları hazırlanırken işverenin görüşünün alınmaması,
4. Mesleki ve teknik eğitimde mesleki yönlendirmenin öğrencilerin yetenekleri dikkate alınmadan meslek seçimine yönlendirilmesi,
5. Mesleki ve teknik eğitimde 21. yüzyıl beceri ve yetkinliklerin verilmemesi,
6. Mesleki ve teknik eğitimde kaliteli sistemin olmayışı,
7. Öğretmen ve yöneticilerin performanslarının ölçülmemesi.

Esnaf ve Sanatkarın sorunlarından başında, kalifiye eleman yetersizliği vardır. Özellikle sekiz yıllık kesintisiz eğitim sürecinin varlığı, burada sıkıntı oluşturmaktadır. Buna bağlı olarak, geç yasta meslek edinmeye çalışan gençler, teorik ve pratik mesleki becerilerini tam olarak geliştiremeden, o alanda, kendi işlerini kurmaya çalışmakta, bu da bazı etik sorunları da beraberinde getirmektedir. Görülen o ki, çıraklıktan ustalığa geçiş süreci günümüzde hem ahlaki hem de mesleki olgunluğun tam olarak yerleşmemesine, bu nedenle de mesleğin icrası ve yeni nesillere aktarılması konularında ciddi sıkıntılara yol açmaktadır.⁵⁷

3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunun 30. maddesi gereğince Kanunun çıraklık eğitimi uygulama kapsamında olan meslek dallarında işyeri açabilmek için ustalık belgesi sahibi olmak ya da bu belgeye sahip birini yanında çalıştırmak zorunludur. Aynı maddede yeni işyeri açma ruhsatı alırken işyeri açmaya izin veren makamların ve üye kaydı esnasında ise meslek odalarının ustalık belgesi aramalarının zorunlu olduğu belirtilmektedir. Bu hükme paralel olarak 5362 sayılı Kanunun oda kaydı ile ilgili

⁵⁵ ALADAĞ, a.g.e.s.15.

⁵⁶ MEB, **Mesleki ve Teknik Eğitim Çalıştayı**, Antalya, 2012, s.24-25

⁵⁷ Fatih YÜCEL, “**Kent Esnaf ve Zanaatkarlarının Ekonomik Sorunları**, Tehditler ve Çözüm Önerileri”, **Kent Esnaf Ve Zanaatkarlarının Sorunları Ve Çözüm Önerileri**, Kent Araştırmaları Merkezi, İstanbul, 2008, s.9

maddesine de ustalık belgesi aranması şartı konulmuş olup uygulamalar bu yönde sürdürülmektedir⁵⁸.

2.3. Vergi Uygulamaları İle İlgili Sorunlar

Vergi terimi Türkçede “vermek” mastarına -gi fiil ekinin eklenmesiyle türetilmiştir. Türk Dil Kurumu’nun Büyük Türkçe Sözlüğünde vergi “kamu harcamalarının karşılanması amacıyla devletin gerçek ve tüzel kişilerden kanunla belirlenen kurallarla karşılıksız olarak aldığı pay” şeklinde tanımlanmıştır⁵⁹.

Verginin nitelikleri şu şekilde sıralanabilir⁶⁰;

- Vergi, karşılıksızdır,
- Vergi, cebri bir ödemedir,
- Vergi para ile ödenir,
- Vergi, gerek kişiler tüzel kişiler veya tüzel kişiliğe sahip olmayan bazı kurum ve kuruluşlardan alınır,
- Vergi, kamu harcamalarını finanse etmek amacıyla tahsil edilir,
- Vergi, vergilendirmeye yetkili olan kurumlarca alınabilir,
- Vergi, birey ve kurumlardan ödeme güçleri doğrultusunda alınır,
- Vergi, ekonomik bir değerdir,
- Vergi, keyfi olarak alınamaz belli kanunlar doğrultusunda alınabilir,
- Verginin mali amaçlarının yanı sıra ekonomik ve sosyal boyutlu mali olmayan amaçları da vardır.

T.C. Anayasası’nda vergi yükümlülüğünün düzenlendiği “Vergi Ödevi” başlıklı 73’üncü maddesi;

“Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, malî gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür. Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır. Vergi, resim, harç ve benzeri malî yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır. Vergi, resim, harç ve benzeri malî yükümlülüklerin muaflık, istisnalar ve

⁵⁸ TESK, a.g.e.s.14.

⁵⁹ Oğuzhan DANIŞ, **İşletmelerde Vergi İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi Ve Türkiye Muhasebe Standartları İle Karşılaştırılması**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014, S.3

⁶⁰ Muhammet ŞAHİN, **Türkiye’de Vergi Uygulamaları Ve Vergi Ahlakı İlişkisi: Trabzon, Giresun Ve Gümüşhane İlleri Örneği**, Doktora Tezi, Isparta, 2011, S.10

indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Bakanlar Kuruluna verilebilir.” hükmünü içermektedir.

Türkiye’de Esnaf ve sanatkârlar için 1990’lı yıllara kadar kalıcı bir sistem oluşturulamamıştır. Günümüzde ise Esnaf sanatkâr ve tacirler arasındaki farkı tanımlayıcı Vergi Kanununda herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Gelir Vergisi Kanununda sadece gelir unsurları itibariyle bir sınıflama yapılarak Esnaf ve sanatkârlar ile tacirlerin tamamı, bu gelir unsurları içinde ticari kazanç elde edenler olarak belirtilmektedir⁶¹.

Gelir Vergisi Kanununa göre Esnaf ve sanatkârların vergilendirilmesi, gelir düzeyine bağlı olarak üç başlık altında toplanmaktadır⁶²;

- a) Vergiden muaf Esnaflar,
- b) Basit usulde vergiye tabi Esnaflar,
- c) Gerçek usulde vergilendirilenler;
 - İşletme hesabına göre vergilendirilenler,
 - Bilanço hesabına göre vergilendirilenler.

Türkiye’de vergi sistemi oldukça karmaşıktır. Esnafın ödemek zorunda olduğu gelir vergisinden ayrıca birçok vergi bulunmaktadır. Vergi Kanununda sık sık değişiklikler yapılmaktadır. Bu değişiklikler bir yandan mevzuatı daha karmaşık hale getirirken diğer yandan Esnaf ve Sanatkârın vergi planlaması yapmasını imkansız hale getirmektedir. Özkaynak ve finansman sıkıntısının yanı sıra yürürlüğe giren yasalar yüzünden beklenmedik mali sıkıntılarla karşı karşıya kalmaktadır. Esnaf ve Sanatkârlar uzmanlardan yardım almaması sonucu mevzuatı takip etmekte sıkıntı yaşayacak, vergi ve ödevlerini tam zamanında yerine getiremeyecek bunun sonucu olan vergi cezaları, gecikme zamları, gecikme faizlerine katlanmak zorunda kalacaktır⁶³.

a)Vergiden muaf Esnaf: Esnaf muafılığı ile ilgili düzenleme, Gelir Vergisi Kanununun 9. Maddesinde yapılmıştır. Muafiyet maddesi geliri ölçü olarak Esnaf ve Sanatkârların tamamını kapsayan bir düzenleme değildir. Bu düzenlemeden fiilen istifade eden sınırlı sayıda meslek kolu vardır. Bunlar, evlerde dokuma ve tekstil ürünleri ile mantı, erişte, tarhana gibi gıda ürünlerini üretenler ve milli piyango bileti

⁶¹ BAYKUL ve DULUPÇU, a.g.e.s.71.

⁶² TESK, a.g.e.s.69.

⁶³ İESOB, **Esnaf ve Sanatkârlar Sorunlar, Tespitler, Çalışmalar ve Öneriler**, Haziran 2008,s.17

satınlar ile gerçek ve tüzelkişilere bir iş akdi ile bağlı olmaksızın kapı kapı dolaşmak suretiyle nihai tüketicilere satış yapanlardır. Bunların dışında kalan meslek kolları için Esnaf muaflığı kanun maddesinde fiilen uygulanabilirliği kalmamıřtır⁶⁴.

Esnaf ve sanatkârların ne kadarının gelir vergisinden muaf olarak faaliyette bulunduğu bilinmemektedir. Bu konuda verilerin bulunmamasının sebebi, ‘‘Vergiden muaf Esnaf belgesi’’ uygulamasının 4444 sayılı kanunla kaldırılmış olmasıdır. Bu belge daha önceden verilmekteydi, belediyelerin talep ettiği ücret nedeniyle 14.08.1999 tarihinden itibaren uygulamadan kaldırılmıştır. Vergiden muaf Esnaf için böyle bir belge düzenlenmesinin ortadan kaldırılması vergiden muaf Esnafın tespitini zorlařtırmıřtır⁶⁵.

b)Basit usulde vergiye tabi Esnaf lar: Basit usulde ticari kazancın tespiti uygulaması, yaklaşık 760 bin Esnaf ve Sanatkârın vergilendirme ile ilgili ödevlerini yerine getirmek için üstlenmek zorunda oldukları işlem maliyetini asgari düzeye indiren son derece önemli bir düzenlemedir.

Bu sistemde Esnaf ve Sanatkârlar, defter tutma hükümleri dışında işlem ve ödevlerde ikinci sınıf tacirlerin hükümlerine tabi bulunmaktadırlar. Sistemin gerçek usule göre en büyük farkı defter tutma yükümlülüğünün olmamasıdır. Dolayısıyla Esnaf ve Sanatkârlar bu sistemde hem gerçek kazançları üzerinden vergiye tabi olmakta, hem de bu kazançlarının beyanı ve ödemesi için defter tutma ve muhasebeci bulundurmanın maddi külfetinden kurtulmaktadırlar⁶⁶.

Basit usul uygulamasının bir başka önemli yanı da, sistemin Esnaf ve Sanatkârlar ile meslek odaları arasında bir bağ kurma özelliği göstermesidir. Basit usule tabi Esnaf ve Sanatkârların tüm muhasebe işlemleri, cüzi bir ücret karşılığında bunların bağlı oldukları meslek odalarında gerçekleştirilmektedir. Böylelikle Esnaf odaları da, Esnaf ve Sanatkârlar için aidat ödenip bir daha gidilmeyen yerler olmaktan çıkmaktadırlar. Muhasebe işlemleri için meslek odalarına gelen Esnaf ve Sanatkârlar, diğer mesleki ve ekonomik sorunlarını da oda yöneticileriyle paylaşmakta ve çözüm arayışına girebilmektedirler⁶⁷.

⁶⁴ BAYKUL, a.g.e. s.83

⁶⁵ TESK, a.g.e. s.70

⁶⁶ TESK, a.g.e.s.71.

⁶⁷ TESK, a.g.e.s.71.

Basit usuldeki Esnaf ve Sanatkârların kullanmakla yükümlü olduğu fatura, fiş ve benzeri belgelerin basımı konusunda Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonu yetkili kılınmıştır. TESK, basit usulde kullanılan belgelerde sahteciliği ve dolayısıyla vergi kaçakçılığını önlemek amacıyla gerekli önlemleri almıştır. Ancak uygulanan bu yöntem, sahte belge basımını ve kullanımını tamamen ortadan kaldırmamaktadır⁶⁸.

Günümüzde Esnaf ve Sanatkârların vergilendirilmesindeki temel sorun, yok olmaya yüz tutmuş meslek kollarından olan Esnaf ve Sanatkârların korunması ve desteklenmesi yönünden hiçbir teşvikin olmaması, bunun tersine dolaylı vergilerle kapasitelerinin üzerinde bir vergi yüküne sahip olmalarıdır. Vergi uygulamalarında tacirle Esnaf ve Sanatkârlar arasında herhangi bir ayrım yapılmamıştır. Kendi geçimini sağlayacak düzeyde bir gelir elde eden Esnaf ve Sanatkârların kendine yönelik olarak katlandığı vergilerin yanında işçi istihdam etmesinden dolayı katlandığı maliyetler oldukça yüksektir⁶⁹.

2.4. Sosyal Güvenlik Sistemine İlişkin Sorunlar

Sosyal güvenlik kelimesinin terimsel anlamına baktığımızda terimi meydana getiren iki kelimeden birincisi olan sosyal kelimesi çağımızın gerçekten en çok kullanılan kelimelerinden birisidir. Latince esaslı olan kelime, dilimize Batı dillerinden geçmiş ve içtimai kelimesinin yerini almıştır. İçtimai kelimesi bir topluluğa ait, bir cemiyete ait manasına gelmektedir. Düşünce olarak birlik, eşitlik, dayanışma yardım esaslarına dayanan bir zihniyeti akla getirir. Güvenlik kelimesi ise emniyet karşılığı olarak kullanılmaktadır. Kelime önce tehlikeyi hatırlatır. Tehlikenin olmadığı yerde güvenliğe ihtiyaç yoktur. O halde bu kelimelerin terimsel anlamı tehlikelere karşı önlem alınmasını ifade etmektedir⁷⁰.

Sosyal güvenlik, ülke nüfusunun, hiçbir ayrım gözetilmeksizin, bugünü ve geleceğinin çeşitli sosyal ve ekonomik risklere karşı güvence altına alınması ve toplumun bütünüyle gelecek endişesinden kurtarılmasını amaçlayan sistemler bütünüdür⁷¹.

⁶⁸ BAYKUL, a.g.e.84.

⁶⁹ AYDIN, a.g.e.s.53

⁷⁰ Ahmet ZUNLUOĞLU, **Sosyal Güvenlik Reformu Bağlamında Sosyal Güvenlik Kurumu'nun Yönetimine, Yapısına Ve Aktüeryal Durumuna Yönelik Değerlendirmeler**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara,2014, S.7

⁷¹ TESK,a.g.e.s.79

Sosyal güvenlik: Önemli bir kamu dizini olarak iş kazası, işsizlik, iş göremezlik, hastalık, doğum, yaşlılık, ölüm gibi nedenlerle ortaya çıkabilecek ekonomik ve sosyal rahatsızlıklara karşı toplumun kendini korumasıdır. Karşılaşılan bu gibi sorunlar bireyin giderlerinin artmasına ve bunu karşılamayacak kadar gelirlerinin azalmasına neden olmaktadır. Çalışma potansiyelini olumsuz olarak etkileyen hastalık, yaşlılık sakatlık gibi fizyolojik riskler çalışma gücünü etkilememekle birlikte onun kullanımını önleyen işsizlik, bu tür risklerdir. Bu gibi risklerle karşılaşan kişi, geçici veya sürekli olarak gelirden yoksun kalmakta, ekonomik belirsizlik ortamına itilmektedir. Buna bağlı olarak sosyal güvenlik politikalarının temelini ekonomik, sosyal ve fizyolojik risklerin kişiler üzerindeki etkilerini giderme çabaları oluşturmaktadır⁷².

Birçok kavram ve tanımla ifade edilebilir olan sosyal güvenlik kavramı özetlenecek olursa⁷³;

- İnsani bir haktır,
- Devletin görevleri arasındadır,
- İstem dışı tehlikelerden doğan zararlardan kurtarıcı bir sistemdir,
- İstem dışı tehlikelerden doğan zararlara karşı fertlere azami çalışma gücünü yeniden kazanma ve asgari, insan haysiyetine yaraşır gelir garantisi sağlayan sistemdir,
- Aile birimlerini korur. Aile yapısından mahrum ve başkalarının bakımını gerektiren, fertler için sosyal refah hizmetiyle de sıkı işbirliğini gerektiren bir sistemdir.

Sosyal güvenliğin esas amacı her insana hayatın türlü hadiseleri karşısında aşırı bir muhtaçlığa düşmeden aynı zamanda özgürlüğünde herhangi bir eksilme hissettirmeden insanın kişiliğine yaraşır bir hayat düzeyi sağlamaya yönelik kamusal sosyal düzenleme, sosyal sigorta, sosyal yardımlar ve belirli sosyal hizmetler alanında bir takım önlemler alma ihtiyacıdır⁷⁴.

⁷²Cemal Hüseyin GÜVERCİN, **Sosyal Güvenlik Kavramı Ve Türkiye’de Sosyal Güvenliğin Tarihçesi**. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası, 2004.Cilt 57,Sayı.2.s.89.

⁷³ İsmail ALTIN, **Sosyal Güvenlik Sistemimi Ve Türkiye Sosyal Güvenlik Sisteminin Süreç Analizi**, Yüksek Lisans Tezi, Bolu, 2010, S.6

⁷⁴ İsmail KİTAPÇI, **Sosyal Devlet Işığında Türk Sosyal Güvenlik Sisteminin Sorunları Ve Reform Arayışları**, Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2007, S.10

Osmanlı İmparatorluğundan itibaren bireysel refahın sağlanması ve yoksullara yardım konusu çok uzun süre geleneksel dayanışma kurumlarıyla giderilmeye çalışılmıştır. Osmanlı ekonomisinin savaş ganimetleri ve tarıma dayalı ekonomisi sosyal güvenlik alanında geleneksel dayanışma ilişkilerinin varlığını sürdürmesinde etkili olmuştur. 13. yüzyıldan itibaren çalışanların daha doğrusu Esnafın sosyal güvenliklerini ve dayanışmalarını sağlama amacıyla kurulmuş olan Ahi birlikleri etkili olmuşsa da, birliklerin siyasal nitelik kazanmasıyla birlikte etkilerini yitirmiştir. 16. yüzyılda başlayan ve 19. yüzyıl boyunca devam eden reform çalışmaları, imparatorluk yönetiminin modernleştirilmesi ve liberalleştirilmesinin gereği sosyal güvenlik alanına da yansımıştır. 19. Yüzyılın sonunda da ilk sosyal güvenlik kurumları oluşturulmaya başlanmıştır. Ancak, sosyal güvenlik İmparatorluğun yönetim işlerinde çalışan asker ve sivil memurlara yönelik olarak geliştirilmiştir. Oldukça sınırlı ve dar kapsamlı bir sosyal güvenlik kurumsallaşması yaşanmıştır⁷⁵.

Ülkemizde de tarih boyunca aile içi yardımlaşma, bireysel tasarruf, dinsel yardımlar ve çevresel dayanışma gibi geleneksel koruma yöntemleri ile sosyal güvenlik sağlanmaya çalışılmıştır. Ancak zamanla hem toplumsal yapıda meydana gelen değişiklikler, hem de aile içi dayanışmanın azalması gibi sebeplerle ülkemizde oldukça yaygın olan geleneksel koruma sistemi etkinliğini yavaş yavaş yitirmeye başlamıştır. Neticede bireylerin kendilerinin ve ailelerinin karşılaşacakları sosyal tehlikeleri önlemek için bir güvence aramaları sosyal güvenlik kavramını doğurmuştur. Sosyal güvenlik olgusu, bazı tanımlarda devlet tarafından bireylere bahsedilen bir sunu olarak algılanırken, bazı tanımlarda da hak olarak görülmüştür⁷⁶.

Sosyal güvenlik sisteminin temel finansman sorunu, sistemim gelirlerinin, giderlerine kıyasla yetersiz kalması ve gelir gider yönetiminden kaynaklanan yönetim sorunlarıdır. Bir yandan kayıt dışı ekonomi bir yandan sosyal güvenlik dışında kalan çalışmalar sistemi gelir kaybına uğratmaktadır⁷⁷.

⁷⁵ Songül SALLAN GÜL, **Yeni Sağ Sosyal Güvenlik Anlayışının Tarihsel Bağlantıları: İngiltere ve Türkiye Örnekleri**. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, 2000, 40(3-4),51-56.

⁷⁶ Sevgi Işık EROL, **Türkiye’de Sosyal Güvenlik Sisteminin Sorunları Ve Sosyal Güvenlik Ahlakı**, Makale, C:3,S:3/2014, S.40

⁷⁷ Erdal GÜMÜŞ, **Türkiye’de Sosyal Güvenlik Sistemi: Mevcut Durum, Sorunlar ve Öneriler**, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı Yayınları. Ankara, 2010.s.11

Ülkemizde sosyal sigortalara ilişkin ilk resmi düzenlemeler 1860'lara dayanmaktadır. Bütün çalışmalara yönelik olarak ilk çalışmalar 1946 yıllarında iş kazaları, meslek hastalıkları ve analık sigorta kanunun ile mesleki risk sigortası uygulaması Sosyal Sigortalar Kanunu'nun temelleri atılmıştır. Yaşlılar için 1949'da Emekli Sandığı, 1964'de Sosyal Sigortalar kanunu ve en sonlara 1971 Bağ-Kur kurulmuştur⁷⁸.

Kurucusu Esnaf ve Sanatkâr olan ve Sosyal Güvenlik Kurumu içinde en son kurulan Bağ-Kur 02.09.1971 tarihinde 1479 sayılı Kanunla kurulmuştur. Böylece yasal sorumluluğa en son kavuşanlar Esnaf ve Sanatkârlar olmuşlardır⁷⁹.

Esnaf ve Sanatkârlar mevcut bürokratik işlemlerden kaynaklanan bazı zorunluluklar yaşamaktadır. Kendi sosyal güvenlik primini, hem de çalıştırdığı kişinin sosyal güvenlik primini ödemektedir. Esnaf ve Sanatkârların hem üzerlerindeki bu yükün azaltılması hem de primlerini düzgün şekilde ödemelerini sağlayacak mekanizmanın geliştirilmesi yararlı olacaktır⁸⁰.

Esnaf ve Sanatkârların sosyal güvenlik açısından yaşadığı bir başka sorunda emekliliklerinde görülmektedir. Emekli olduktan sonra çalışmaya devam eden Esnaf ve Sanatkârların emekli maaşlarından Sosyal Güvenlik Destek Primi kesilmektedir⁸¹.

2.5. İstihdamda Yaşanan Sorunlar

İstihdam, üretim faktörleri olan emek, sermaye, girişimci ve doğal kaynakların optimal kullanılarak üretim sürecine katılmasını ifade etmektedir⁸². İstihdam, Ülke içerisinde bulunan mevcut işgücünün sürekli olarak çalıştırılmasıdır. Bir ekonomide insan gücünü kullanma, çalışma ya da çalıştırma derecesi istihdamı göstermektedir⁸³.

İstihdam kavramı iki şekilde de tanımlanabilir biri dar anlamda diğeri geni anlamda. Dar anlamda istihdam denildiğinde üretim faktörlerinden sadece emek faktörünün kullanılması ifade eder. Geniş anlamda ise sadece emek faktörünün değil

⁷⁸ BAYKUL, a.g.e.s.79.

⁷⁹ Levent AKIN, "Bağ-Kur Sigortalılığında Esnaf Ve Sanatkar Odalarına Tescilin Etkisi ve Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Tasarısında Durum", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.54, S.2,2004, s.1

⁸⁰ BAYKUL, a.g.e.s.80

⁸¹ http://www.kesob.com/index.php?option=com_content&task=view&id=40 (18.12.2014)

⁸² Cemil BEKİROĞLU, **Türkiye'de İşsizlik Sorunun Çözümlemesinde Uygulanan Ekonomi Politikalarının Analizi**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul,2010,S.5

⁸³ Fatma YAHŞI, Küreselleşme ve İstihdam, Yüksek Lisans Tezi, Adana, 2007, s.21

diğer üretim faktörlerinin de üretime katılmasını ifade eder. İstihdam kavramı genel olarak dar anlamda kullanılmaktadır. Yani emek için kullanılmaktadır⁸⁴.

İstihdam tam istihdam, eksik istihdam, aşırı istihdam, kayıt dışı istihdam olmak üzere dört başlıkta incelenmektedir.

Tam istihdam: bir ekonomide üretim faktörlerinin tümünün etkin şekilde üretime katılması halinde ekonomi tam istihdama ulaşmış demektir. Tam istihdam durumunda hiçbir üretim faktörü boşa kalmayıp tam aksine hepsi üretime katılmış durumdadır. Uygulamada hiçbir üretim faktörünün boşa olmadığı bir durumu düşünmek gerçekçi olmayabilir. Çünkü bu durum mümkün değildir. Bu nedenle tam istihdama ulaşmış bir ekonomide de %2 ve %3 gibi düşük oranlarda işsizlik görülebilir. Buna bağlı olarak da bir kısım sermaye boşa olabilir⁸⁵. Tam istihdam durumunda önemli olan açık iş alanlarının o anda iş arayanlardan daha fazla olmasıdır⁸⁶.

Tam istihdam kavramının ne ifade ettiği ile ilgili daha birçok tanımlama yapılabilir. Örneğin; Bir ekonomide, geçerli olan cari ücret seviyesinde çalışmak isteyen herkesin iş bulabildiği istihdam seviyesidir. Başka bir tanımlama ile işgücünün istihdam hacmine eşit olduğu ekonomik durum, makro düzeyde toplam işgücü talebinin toplam işgücü arzına eşit olduğu ekonomik durum ve çalışma arzı ve yeteneğinde olan kimselerin topluca üretime katılabildikleri ekonomik durum olarak çeşitli şekillerde tanımlamak mümkündür⁸⁷.

Tam istihdama ulaşmış bir ekonomi, belli bir teknoloji düzeyinde üretebileceği mal ve hizmetlerin en fazlasını üretir⁸⁸.

⁸⁴ Erdal ALANCIOĞLU, selen UTLU, istihdam ve ekonomik Büyüme; Türkiye Örneği, 2011,s.190

⁸⁵ Klasik iktisatçılar fiyat mekanizmasının, görünmeyen elin yardımıyla ekonomideki tüm piyasalarda dengeyi otomatik olarak sağlayacağını düşünmüşlerdir. İstihdam konusunda da bir dengenin yani tam istihdamın otomatik olarak sağlanacağını kabul etmişlerdir. Bu yüzden klasik iktisatçılar ayrı bir istihdam teorisi ortaya atmamışlardır. Ekonomideki tüm fiyatların ve özellikle ücretlerin hem aşağıya hem yukarıya doğru esnek olması, ekonominin tam istihdam dengesine ulaşması ve bu dengenin kararlı olması için yeterlidir. Tam istihdamdan uzaklaşma konusunda ise yine fiyat mekanizması yardımıyla tekrar tam istihdam dengesine dönülerek ekonomide yer alan tüm üretim faktörleri kullanılacaktır. Ancak Keynes ücretlerin esnekliği varsayımına karşı çıkmıştır. Çünkü, günümüzde işçi sendikalarının ve öteki sosyal kurumların baskısıyla ücretlerin aşağıya doğru esnek olması imkansızdır.

⁸⁶ Mehmet TATAR, **Türkiye’de İstihdam-İşsizlik Ve Çözüm Önerileri: Adıyaman İli Örneği**, Yüksek Lisans Tezi, 2006, s.3

⁸⁷ Cemil BEKİROĞLU, **Türkiye’de İşsizlik Sorunun Çözümlemesinde Uygulanan Ekonomi Politikalarının Analizi**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2010, s.11

⁸⁸ TATAR, a.g.e. s.3

Eksik istihdam: Geniş anlamda istihdam, bir bölgede veya ekonomide bütün üretim faktörlerinin aynı zaman dilimi içerisinde üretim sürecinde olmadığı kullanılmadığı durumdur. Dar anlamda eksik istihdamı tanımlarsak, üretim faktörlerinden biri olan emek faktörünün ekonominin bütün zaman diliminde üretim sürecine katılmamasıdır⁸⁹.

Eksik istihdam da üretim faktörlerinden bir kısmı üretime dahil edilmemektedir. Bunun nedeni talep eksikliğidir. Malların bir kısmının satılamaması ve stokların artması durumunda ekonomide talep azlığından söz edilir. Bu durumda girişimciler talep edildiği kadar mal üretecekler ve üretim hacmini daraltacaktır. Bir ekonomide mal üretiminin azalması bir kısım iş gücünün işgücünün işsiz kalmasıdır. Buda eksik istihdamı meydana getirir.

TUİK anketlerinde, eksik istihdam iki ayrı grupta ölçülmeye çalışılmıştır⁹⁰:

Görülebilir istihdam: referans döneminde ekonomik nedenlerle, 40 saatten fazla süre çalışıp, mevcut işinde ya da ikinci bir işte daha fazla süre çalışmaya müsait olan kişilerdir. Ekonomik nedenler;

- ✓ Teknik veya ekonomik nedenlerle geçici iş yavaşlatılması veya durdurulması,
- ✓ İş olmaması,
- ✓ Tam gün iş bulamaması,
- ✓ İşin son hafta içinde başlaması veya bitmesi.

Diğer: Görülebilir eksik istihdam dışında kalanlardan, mevcut işinde elde ettiği gelirin azlığı ya da mesleğinde istihdam edilmesi gibi nedenlerle mevcut işini değiştirmek istediğini ya da ikinci bir iş aradığını bildiren kişilerdir.

Aşırı istihdam: Bir ekonomide veya bir bölgede tüm üretim faktörlerinin aynı zaman dilimleri içerisinde tam kapasite ile üretim sürecinde olduğu halde, miktar ve sayı itibariyle daha çok üretim faktörüne ihtiyaç duyulduğu ekonomik durumlardır. Mevcut üretim faktörleri tam istihdam durumunda olmasına rağmen arz edilen üretim faktörleri daha çok faktör aranıyorsa ekonominin aşırı istihdam seviyesinde olduğu kabul edilir. Dar anlamda aşırı istihdam, üretim faktörlerinden biri olan emek faktörünün bir ekonomide veya bir bölgede belirli bir zaman içerisinde tam kapasite ile

⁸⁹BEKİROĞLU, a.g.e.s.12

⁹⁰ Hasan GÜNER, **İstihdam Arttırılmasında Girişimciliğin Önemi; Girişimciliği Destekleme Modeli Olarak İşgem'ler**, Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2010, s.8

üretim sürecinde olduğu halde, miktar veya sayı itibariyle daha çok emek faktörüne ihtiyaç duyulduğu ekonomik durumlardır⁹¹.

Aşırı istihdam durumunda üreticiler mevcut talebi karşılayabilmek için kapasitelerinin daha fazla çalışacak, mal ve hizmet üretimini arttıracaklardır. Bu durum üretim faktörlerinin daha fazla kullanılmasını özellikle de işgücünün daha fazla kullanılması sonucunu doğuracaktır. Böyle bir ortamda hem ücretler hem de mal ve hizmet ürünlerinin fiyatları üzerinde yukarı yönlü bir etki yaratacaktır⁹².

Kayıt dışı istihdam: Kayıt dışı istihdam kavramı ilk defa 1970 yılında Uluslar Arası Çalışma Örgütü (ILO)'nın düzenlediği Dünya İstihdam Programı kapsamındaki Kenya raporundaki “enformal sektör” olarak kullanılmıştır⁹³. Raporda formal (kayıtlı) tarafından karşılanamayan açık işsizliğin enformal (kayıt dışı) sektör tarafından emildiği ve kırsal alandan şehirlere göçün beklenen miktarda açık işsizliğe yol açmadığı saptaması yapılmıştır⁹⁴.

Kayıt dışı istihdam; çalışanların ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına hiç bildirilmemesi veya eksik bildirilmesi nedeniyle vergi ve sosyal güvenlik primleri vb. gibi yasal yükümlülüklerden kaçınılması şeklinde ortaya çıkmaktadır. Hızlı nüfus artışı, bölgesel geri kalmışlık, iç göç nedenleriyle artan işsizlik herhangi bir işte çalışmayı zorlaştırmaktadır. Düşük eğitim seviyesine sahip kayıtlı sektörde istihdam edilemeyen işgücünü piyasaya giriş ve çıkışın kolay olduğu sermaye gerektirmeyen evde çalışma, fason üretim, işportacılık gibi işlerin yapıldığı enformel sektörde istihdama yönlendirmektedir⁹⁵.

Yapılan işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır⁹⁶. Kayıt dışı istihdam hem resmi hem resmi olmayan sektörde hem de kayıt dışı ekonomik faaliyetlerde kendi adına ya da ücretli olarak ve faaliyetleri kamu

⁹¹ BEKİROĞLU, a.e.g.s.12

⁹² Sertaç DEMİRCİ, **Türkiye’de Aracılık Hizmetlerinde Özel İstihdam Bürolarının Rolü**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2011, s.8

⁹³ Tuncay GÜLOĞLU, "The Reality of Informal Employment in Turkey", **International Programs Visiting Fellow Working Papers**, Cornell University, 2005, s.2.

⁹⁴ Erkan KARAARLAN, **Kayıtdışı İstihdam Ve Neden Olduğu Mal Kayıplarının Bütçe Üzerine Etkisi; Türkiye Örneği**, Mali Hizmetler Derneği, Yayın No:7, Ankara, 2010, S.22

⁹⁵ Alpaslan KARABULUT, **Türkiye’deki İşsizliği Önlemedeki Aktif İstihdam Politikalarının Rolü Ve Etkinliği**, Uzmanlık Tezi, Ankara, 2007, S.8

⁹⁶ GÜNER, a.g.e.s.8

kayıtlarına ve istatistiklere yansımayan ve de istatistiksel olarak tam hesaplanamayan istihdam şekillerinin bütünüdür⁹⁷.

Bir ülkenin istihdamı o ülkenin kalkınmışlık seviyesine nüfusunu teknolojisini eğitimi doğal kaynaklarına bağlıdır. Eğer bir ekonomide üretim faktörlerinin tamamı kullanılıyor ise tam istihdam söz konusudur. Temiz istihdamın sağladığı bir ekonomide ülkenin mevcut sermaye malları stoku ve doğal kaynaklarının da tamamı üretime katılmış demektir. Bu durumda üretim potansiyelinde tamamen yararlanılmakta ve atıl kapasite ve kaynak bulunmaktadır. Üretim faktörlerinde bir kısmının üretime katılamaması durumunda eksik istihdam söz konusu olmaktadır⁹⁸.

Türkiye'nin karşı karşıya kaldığı istihdam sorunlarını şu şekilde sıralamak mümkündür⁹⁹;

- Nüfus artış hızının yüksekliği ve genç nüfusun büyüklüğü,
- Genel eğitim düzeyinin düşük olması nedeni ile iş piyasasının gerektirdiği, niteliklerden yoksun nüfusun oransal büyüklüğü,
- Özellikle kadınların çalışma yaşamına katılım oranının düşük olması,
- Kayıt dışı istihdam ve kayıt dışı ekonominin büyüklüğü,
- Ekonomik büyümeye rağmen, istihdam artışının aynı oranda gerçekleşmemesi,
- İşçilik maliyetlerinin yüksekliği nedeni ile işverenlerin istihdam artışına karşı isteksiz davranmaları.

Bir ülkede eğitimli işgücü üretimde kaliteyi belirleyen en önemli özelliklerden bir tanesidir. Günümüzde mevcut üretim sistemleri değişmekte, üretim çok hızlı şekilde artmakta düşük maliyetli ürünler elde edilmektedir. Bu konuda teknolojilerin uygulanması, kullanılması ve geliştirilmesinde eğitimli iş gücünün önemi artmaktadır. Mevcut eğitim sisteminin, işgücü eğitime yaklaşmasında bazı aksaklıklar bulunmaktadır. Meslek liseleri bir kenarda tutulursa, eğitim sisteminin yapısından kaynaklanan sebeplerden dolayı üniversite sınavlarında başarısız olan kesim vasıfsız

⁹⁷Sander MATEMAN, Piet RENOY, **Undeclared Labour In Europe Towards An Integrated Of Combatting Undeclared Labour Regioplan Research Advice And Information**, 2001, s.1

⁹⁸ YAHŞİ, a.g.e.s.22

⁹⁹ AYDIN, a.g.e.s.40

işgücü olarak hayata atılmaktadır. Eğitimli işgücüne ihtiyaç duyan iş piyasası içinde, bu kesimin bir kısmı istihdam edilmekte, geri kalanı işsiz kalmaktadır.

Ancak kendi geçimini sağlayacak düzeyde bir gelir elde eden Esnaf ve Sanatkârın kendine yönelik olarak katlandığı vergilerin yanı sıra, işçi istihdam etmesinden dolayısıyla katlandığı istihdam maliyetleri de son derece yüksektir. Resmi verilere göre ülkemizde istihdamın % 62'si 10 ve altı işçi çalıştıran mikro işletmelerde gerçekleşmektedir. Bu işletmelerin büyük bir bölümü ise Esnaf-Sanatkâr işletmeleridir. İşsizliğin çok önemli bir sorun haline geldiği ülkemizde, istihdam yaratma açısından girişimciliğin ve Esnaf-Sanatkâr işletmelerinin teşvik edilmesinin ne kadar önemli olduğu ortadadır. Bu konuda istihdama olan katkısından dolayı Esnaf ve Sanatkâr kesimi lehine düzenlemelerle işsizlik sorununun bir kısmı çözümlenmiş olacaktır¹⁰⁰.

Küçük orta ölçekli işletmeler istihdam yaratması yönünden desteklenmelidir. Günümüzde sadece gelişmekte olan ülkeler değil gelişmiş ülkelerin ekonomileri için de vazgeçilmez olan küçük işletme kavramıdır. Bu işletmeler, ülke ekonomilerinin büyümesi, istihdamı, sanayileşmesi ve uzun dönemde kalkınması açısından önemli rol oynamaktadır. Bu işletmeler daha az yatırımla daha çok üretim sağlamakta, daha düşük maliyetle istihdam yaratmakta, ekonomik dalgalanmalardan daha az etkilenmekte, talep değişikliklerine daha kolay uyum göstermekte, bölgelerarası gelişmişlik farklarının giderilmesinde önem taşımaktadırlar. Toplumsal istikrarın sağlanmasında da en önemli unsurlardan biridir¹⁰¹.

Ana sanayi-yan sanayi ilişkisinin kurulmasında küçük işletmeler için büyük önem taşımaktadır. Yan sanayinin önemli bir bölümünü oluşturan küçük işletmeler, imalat sanayi içinde yaratılan istihdamın önemli bir kısmını karşılamakta, küçük aile tasarruflarını doğrudan yatırıma yöneltmede yararlı fonksiyonlar görmektedir ve düşük maliyetle istihdam yaratarak işsizlik sorununun azaltılmasına katkıda bulunmaktadır. Günümüzde sayıları 4 milyona yaklaşan Esnaf ve Sanatkârların yanlarında birer kişiyi istihdam ettikleri düşünülürse istihdam yaratmaya katkıları daha iyi anlaşılabacaktır. Bu katkının artırılması amacıyla, ana sanayi-yan sanayi ilişkisinin güçlendirilmesi ve

¹⁰⁰YÜCEL, a.g.e.s.22

¹⁰¹ <http://www.tesk.org.tr/calisma/istihdam/istihdam1.php> (23.01.2015)

Esnaflık ve Sanatkarlara sağlanacak teşviklerde yan sanayi yatırımlarına öncelik verilmesi ve sonucunda da yeni istihdam alanları yaratılması öncelikli politikalar olmalıdır¹⁰².

İstihdamın artırılması ve işsizlikle mücadele konusunda dünyada uygulanan politikalar, ücret dışı işgücü maliyetlerinin azaltılması şeklindedir. Ülkemiz OECD ülkeleri arasında istihdam yükü en ağır ülkedir. Büyük, orta ya da küçük tüm işletmeler ağır istihdam yükü altında ezilmekte ve kayıt dışılığa yönelmektedir. Özellikle küçük işletmeler ağır istihdam yükünü taşıyamadıkları için az elemanla çalışmayı tercih etmekte ya da kayıt dışı istihdama yönelmektedir. Ülkemizde işletmelerin üzerindeki istihdam yükü gözden geçirilerek, rekabet etme ve istihdam yaratma hedeflerini gerçekleştirmeye imkan tanıyacak bir düzeye çekilmeli ve teşvik edici yönü ağır basan bir yaklaşımla ele alınmalıdır. İşletmede çalışan sayısı arttıkça, vergi ve sigorta primi gibi yüklerde azalışı sağlayacak önlemler alınmalıdır. Bunun yanında nitelikli istihdamı sağlamak açısından, meslek lisesi veya çıraklık eğitim merkezlerine devam eden gençleri istihdam eden Esnaf-Sanatkar ve küçük işletmelere vergi indirimi, sigorta primi indirimi, kredi verilmesi gibi teşvik ve kolaylıklar sağlanarak mesleki eğitim yapan işyerleri özendirilmelidir¹⁰³.

2.6. Finansman Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar

Finans deyince firmaların veya kişilerin faydalanabilecekleri para, fon veya sermaye miktarı, finansman deyince de firmalar ve kişiler için gerekli olan sermayenin, fonun sağlanmasıdır¹⁰⁴.

Esnaflık ve Sanatkarların temel sorun alanlarından biri finansman ihtiyaçlarının yeterli düzeyde karşılanamamasıdır. Esnaflık ve Sanatkarların mevcut finansman durumlarının iyi irdelenmesi, finansman sorunlarının temeline inilerek, doğru ve rasyonel çözümlere gidilmesi üzerinde önemle durulması gereken bir konudur.

Esnaflık ve Sanatkarların varlıklarını sürdürebilmeleri büyüyebilmeleri için en önemli unsurların başında, finansman konusu gelmektedir. Bu kesimin varlıklarını sürdürebilmeleri için kaynağa ihtiyaçları vardır. Büyüyebilmeleri içinde Pazar paylarını arttırma ihtiyaçları vardır. Kaynak temininde yararlanabileceği iki tane seçeneği vardır biri iç kaynaklar diğeri dış kaynaklardır.

¹⁰² <http://www.tesk.org.tr/tr/calisma/istihdam/istihdam4.php>(23.01.2015)

¹⁰³ TESK,a.g.e.s.13-14

¹⁰⁴ Prof.Dr.Osman OKKA, finansal yönetim teori ve çözümlü problemler,5. Baskı, Nobel akademik yayıncılık, 2013, s.5

2.6.1.İç Kaynaklar;

Türkiye halk bankası işletmeler için sağlanan finansman desteğinin, yanında orta ve uzun vadeli proje desteği için kredi sağlamaktadır. Türkiye halk bankası sağlamış olduğu finansman desteği ve proje desteğinin yanı sıra danışmanlık hizmeti, tenkit bilgi akışı destekleme işlevleri ile de görevlendirilmiştir. Türkiye halk bankasının yapmış olduğu bu işlevler neticesinde anlaşılacağı üzere sanayi politikacısı olarak ta kabul edebiliriz. Banka bu sebeple orta ve küçük boyutlu işletmelere mali destek sağlayan tek banka konumundadır. Türkiye Halk bankası orta ve küçük işletmelere sağlamış olduğu desteğin yanında fonlarla da destek olmaktadır. Bu fonların asıl kaynağı ise genel bütçeden sağlanan Bakanlık fonları ile dış kaynaklı fonlardır. Bankanın küçük ve orta ölçekli işletmeleri ile ilişkisi yalnızca kredi ilişkisi ile sınırlı kalmaktadır¹⁰⁵.

2.6.1.1.Kooperatif Kredileri

Kooperatifin tanımı, 1969 yılında yürürlüğe giren 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu ve 2004 yılında yapılan 5146 sayılı yasa değişikliği ile şu şekilde yapılmıştır; Tüzel kişiliği haiz olmak üzere ortaklarının belirli ekonomik menfaatlerini ve özellikle meslek ve geçimlerine ait ihtiyaçlarını işgücü ve parasal katkılarıyla karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet sureti ile sağlayıp korumak amacıyla gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulan değişir ortaklı ve değişir sermayeli ortaklıklardır¹⁰⁶.

Esnaf Sanatkârların makine, araç gereç satın almasını sağlamak amacıyla doğrudan, ya da Esnaf Sanatkârlar kefalet kooperatifleri aracı ile tesis kredisi açılmaktadır. Bunun yanı sıra işletme ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla da düşük faizli işletme kredileri verilmektedir¹⁰⁷.

Bu işletmelere düşük faizli işletme kredileri vermektedirler. Türk Halk Bankası, kooperatif kredisi sistemi içerisinde işletmelerin makine araç gereçler satın almasını sağlar işletme ve iş yeri açama ihtiyacını karşılar.

2.6.1.2.Sanayi Kredileri

Orta ve küçük işletmelere banka uzun vadeli yatırım teminatı sağlamaktadır. Krediyle bu işletmelere dönük olarak yeni teknolojilerin kullanılması kapasite oranının

¹⁰⁵ Yılmaz AKYÜZ, **Küçük Ve Orta Ölçekli İşletmelerin Finansal Sorunları Ve Çözüm Yöntemi Olarak Risk Sermayesi Modeli**, Yüksek Lisans Tezi, Afyon, 1995, s.12

¹⁰⁶ Yrd.Doç.Dr.O. Murat KOÇTÜRK, **Türkiye’de Kooperatiflerin Vergilendirilmesi**, Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F, Manisa, 2006, 13-2, S.120.

¹⁰⁷ KAYA, a.g.e. s.84

ve üretiminin arttırılmasına yardımcı olmaktadır. Kredi limiti işletmelerin boyutuna göre değişmektedir.

2.6.1.3.Fon Kredileri

Yurt içi ve yurt dışından sağlanan fonlardan oluşur. Fon kredilerine Halk bankası kaynaklık etmektedir. Bu amaçla küçük ve orta ölçekli sanayi siteleri fonu oluşturulmuştur.

2.6.1.4.Ticari Krediler

İthalatçı ve ihracatçı işletmelere kullandırılan krediler “ticari krediler” adı altında toplanmaktadır. İşletme kredileri, teminat mektubu, spot kredi gibi krediler ticari kredi adı altında toplanmaktadır.

2.6.2.Dış Kaynaklar;

Dünya bankası ve diğer dış finansman kuruluşlarından sağlanan fonu dış krediler kur farkı fonu içinde aracı bankalar vasıtasıyla kullanılmaktadır. Söz konusu dış kaynakları şu şekilde sıralayabiliriz.

2.6.2.1.Dünya Bankası Kredisi

Dünya bankasından sağlanan fon ile birlikte işletmelerin güçlendirilmesi ve yeni iş sahalarının açılması amaçlanmaktadır. Bu kurumdan alınan krediler gerek yurt içi gerekse yurt dışından sağlanan makine ve araç gereçlerin alımı için kullanılmaktadır. Bu kredinin verilmesi içinse krediyi verecekleri işletmelerin hazırlamış olduğu projeler gerekli ekipmanın yeterli olup olmaması durumu göz önünde bulundurulmaktadır.

2.6.2.2.KSF-I Özel Kredi Fonu

Bu krediden sadece Almanya’dan kesin dönüş yapmış olan sanayiciler faydalanmaktadırlar. Bu krediyi alan işletmeciler belli bir birikime sahip olmalıdır.

2.6.2.3.KFW Teşvik Fonu

Türk-Alman ekonomik işbirliği kapsamında kalkınma bankasından alınan fondan Türkiye’deki KOBİ sanayi işletmelerine modernizasyona, teknolojiye ve kaliteli mal üretimine teşvik etmektedir¹⁰⁸.

¹⁰⁸ Gamze Ayça KAYA, **Elazığ Organize Sanayi Bölgesinde Faaliyetlerini Sürdüren Küçük Ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin (Kobi) Finansal Sorunları Ve Çözüm Önerileri**, Yüksek Lisans Tezi, Malatya, 2005, s.84

Sanayi işletmelerinin geliştirilmesi teşvik edilmesi ve desteklenmesi amacıyla kurulmuştur. İşletmeler için yapılan yatırımın yarısı makine araç gereç ve demirbaş alımı için kullanılmaktadır.

2.6.2.4.Sanayileşme Fonu Kredisi

Küçük ve orta boyutlu işletmelerin modernleştirilmesi ve kapasite kullanımını arttırmak amacıyla oluşturulmuş kuruluşlardır.

Sanayi fonunun amacı; Türkiye’deki Küçük ve Orta Ölçekli işletmeleri güçlendirmek, modernleştirmek ve Türk-Alman sanayi sektörleri arasındaki işbirliği ve ortak yatırımları teşvik etmektir¹⁰⁹.

Esnaf ve Sanatkârlar kesimi bir takım nedenler dolayısıyla ekonomik gelişmelere bağlı olarak kredi kaynağında ve kullanımında sorunlar yaşamaktadır. Küçük ve orta ölçekli işletmelere yönelik olarak yapılan araştırmalar sonucunda bu işletmelerin ortak özellikleri ve yaşadıkları finans sorunlarının başlıca nedenleri aşağıda belirtilmiştir¹¹⁰:

- Etnaf ve Sanatkârların, işletmelerinin finansal yönetimi konusunda bilgi ve deneyimi yetersizdir. Bu alanda nitelikli uzmanlardan destek alınması Etnaf ve Sanatkâr açısından önemli bir maliyet unsuru olarak görölmektedir.
- Etnaf ve Sanatkâr işletmeleri genellikle üs sermaye ile çalışmaktadır. Kredi ve ya diğer finansal araçlara zorunlu kalınmadıkça başvurmamaktadır.
- Kredi kullanımının az olmasının nedenleri arasında; geleceğe yönelik planlama yapılamaması, geri ödemede sıkıntı çekme endişesi, ekonomik istikrara karşı yeterince güven duyulmaması, kredi faizlerinin yüksek olması teminat gösterme sıkıntısı, vadelerin kısa süreli tutulması sayılabilir.
- Etnaf ve Sanatkâr grubunda kayıt dışılığın göreceli olarak yaygın olması ile hesap ve kayıt sistemlerinin yetersiz bulunması, bu işletmelerde kredi verilen kuruluşlar açısından riskli duruma getirmektedir.

¹⁰⁹ Adnan ÇELİK ve Tahir AKGEMCİ, **Girişimcilik Kültürü Ve Kobi’ler**, Nobel Yayıncılık, Konya, 1998, s.127-129

¹¹⁰ TESK, a.g.e, s.61

- Esnaf ve Sanatkâr işletmeleri çok büyük oranda öz sermaye ve banka kredisi ile faaliyetlerini finanse etmekte, alternatif ya da yeni finansal araçları kullanmamaktadır. Bu araçların yeteri kadar bilinmemesi ve tanıtılmaması da bunda büyük temel nedendir.
- 1990 yılların başından bu yana yaşanan ekonomik krizler en çok Esnaf ve Sanatkâr kesimini etkilemiştir. Özellikle büyük mağaza ve zincir marketlerin yarattığı haksız rekabetin de etkisiyle, Esnaf ve Sanatkârlarında ticari hacmi giderek düşmektedir. Dolayısıyla Esnaf ve Sanatkârlar kendilerini ekonomik açıdan güven içinde hissetmemektedir. Bu güvensizlik Esnaf ve Sanatkârların geleceğe yönelik yatırım yapılmasının önünde büyük sorun teşkil etmektedir.

Esnaf ve Sanatkâr takımı sahip olduğu bir takım özellikler nedeniyle ve elbette ekonomik ilerlemelere bağlı olarak kredi bulmada ve kullanmada sorunlar yaşamaktadır. Bu sorunlar aşağıda sıralanmaktadır¹¹¹:

1. Mali sicil sorunu,
2. Teminat sorunu,
3. Diğer mali sorunlar.

Mali Sicil Sorunu: Esnaf ve Sanatkârlar kredi borcu ya da çek ve senetleri nedeniyle bankalar ile ihtilafa düşmekte ve kredi kullanmakta sorun yaşamaktadır. Esnaf ve Sanatkârların bu gibi olumsuzlukları yaşaması çerçevesinde bankacılıkta kara liste olarak adlandırılan olumsuz mali sicil silinmesine ilişkin yasal düzenleme yapılmış fakat bankalar tarafından kayda alınıp uygulamaya geçilmemiştir.

Teminat Sorunu: Tedarikleme; teknoloji, ürün geliştirme, standardizasyon ve nitelikli personel; üretimde kalite unsurlarının evrensel boyutlarda elde edilmesinde rol oynayan çok önemli faktörlerdendir. Bunlar üretim sırasında kullanılan hammadde ve yarı mamullerle ilgilidir. Sanayinin girdisi olan hammadde ve ana malların tedarikinde miktar, nitelik ihtiyaç duyduğunda bulunabilme ve fiyattan kaynaklanan bazı sorunlar yaşanabilmektedir¹¹².

¹¹¹ TESK, **Esnaf Ve Sanatkarlar Şurası Hazırlık Çalıştayı**, s.32

¹¹² Koray BULUT, **Küçük Ve Orta Boy İşletmelerin Karşılaştıkları Finansal Sorunların Analizi Kars İli Merkezinde Bir Uygulama**, Yüksek Lisans Tezi, Kars, 2014, s.10

Küçük ve orta ölçekli işletmeler sanayinin girdisi olan hammadde ve ara malların tedarikinde miktar, zaman, nicelik ve maliyet konularında sıkıntı çekmektedir. Gerekli olan hammaddeyi daha büyük işletmelerden daha pahalıya ve uygun olmayan ödeme şartlarında almaktadır. Küçük işletmeler büyük miktarlarda girdi kullanmadıkları için çok fazla indirimlerden yararlanamamaktadırlar. Ödemeler peşin veya büyük vade farkıyla yapılmakta, buna karşılık mamul vadeli satılmaktadır. Bu durumda girdi maliyetleri yükselmekte ödemeler dengesi bozulmaktadır. Büyük miktarda mamulün alınması halinde stok maliyetleri artmaktadır¹¹³.

Esnaf ve Sanatkârların en önemli sorunlarından biri, krediye ulaşamamaktır. Kredi temini önündeki en önemli engellerden biri ise bankaların istediği yeterlilik de teminat gösterememektir. Bankaların kredi verirken istediği teminat, özellikle küçük ölçekli Esnaf ve Sanatkâr işletmeleri açısından çoğu kez yerine getirilemeyecek kadar ağır olmaktadır.

Diğer Mali Sorunlar: Bugün Esnaf ve Sanatkârlara sağlanan finansal destekleri içindeki en önemli payı Türkiye Halk Bankası tarafından kullanılan kooperatiflerin sağlamış olduğu kredilerdir. Esnaf ve Sanatkârlara ülkemizde en büyük desteği sağlayan Türkiye Halk Bankası güçlendirilmesi için gerekli yapılandırmaları oluşturulması gerekmektedir. Günümüzde ise bu yapılmayıp Türkiye Halk Bankası üzerine özelleştirilme düşünülmüştür. Türkiye Halk Bankasının kurulması Cumhuriyet Döneminde Atatürk'ün Esnaf ve Sanatkârları desteklenmesi için oluşturulmuştur. Türkiye halk bankasının özeleştirilmesinin Esnaf ve Sanatkârların kalkınması açısından büyük sorun teşkil etmektedir¹¹⁴.

Mustafa Kemal Atatürk'ün kurduğu Türk Halk Bankası tüm bankaları içine alacak şekilde genişletilmeli ve geliştirilmelidir. Türk Halk Bankası'nın Avrupa standartlarına erişebilmesi için planlama ve uygulamalarla yapılandırılmalıdır. Giderek gelişen dünya standartlarına uyum sağlayabilmek ve hızla gelişen iş hacmini arttırabilmek amacıyla Esnaf ve Sanatkâr belli bir sermayeye ihtiyaç duymaktadır. İhtiyaç duyulan bu sermayenin karşılanması ve Esnaf ve Sanatkârın gelişmişlik seviyesini artırabilmesi için kooperatifler aracılığıyla kullandırılan krediler; şahıs

¹¹³ Alican ÖLMEZ, **Küçük Ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Finansal Sorunları: Karabük Örneği**, Yüksek Lisans Tezi, Karabük, 2013, s.28.

¹¹⁴ TESK, a.g.e. s.35

limitlerinin yükseltilmesi, vade uzatımı ve faiz indirimi gibi desteklerle daha cazip hale getirilmelidir.

Esnaflar ve Sanatkarlara verilen krediler Esnaf ve kooperatifler tarafından Türk halk bankasının desteği ile çeşitlendirilmelidir. Bu çerçevede, kurumlarda mevcut olan meslek ve sektör dağılımlarına göre mesleki krediler, yeni işyeri açacak olan Esnaf Sanatkarlara yönelik “İşyeri Açma Kredisi” ve İş yerini yenilemek isteyen Esnaf ve Sanatkarlara “İşyeri Yenileme Kredisi” verilmelidir¹¹⁵.

Esnaf ve Sanatkarlara verilen bu kredilerin özelliklerine göre;

- İlk 1 yıl ödemesiz
- % 0’den başlayan değişken faizlerin uygulanması
- Vadelerin uzatılması vb. ödeme seçenekleri belirlenmelidir.

Esnaf ve sanatkarlara uygulanan teşvikte her bölgenin kalkınma düzeyine göre farklılık gösteren uygulamalar yapılmıştır. Bu uygulamalar o bölgelerin kalkınma potansiyeli ile doğru orantılıdır. Beklenen verimin sağlanması halinde büyük yatırımcılar için oldukça önemli avantajlar sağlayan yeni teşvik mevzuatına, öncekilerde olduğu gibi yine Esnaf ve Sanatkarlar dahil edilmemiştir.

Esnaf ve Sanatkarlara Yönelik Türk Halk Bankası Uygulaması; Ülkemizde Esnaf ve Sanatkarlara en büyük kredi desteği sağlayan kurum Türk Halk Bankasıdır. Türkiye Halk Bankasının Esnaf ve Sanatkar kurumlarına sağlamış olduğu bütçe açığını kapatan yatırımlar ve teşvikler sayesinde Avrupa ülkeleri bazında kalkınmasını sağlamaya çalışmıştır. Türkiye Halk Bankası Esnaf-Sanatkar ve küçük ve orta ölçekli işletmelerin kredi ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla bir ihtisas bankası anlayışıyla hizmet vermekte ve Esnaf- Sanatkar ile küçük işletmelerin en önemli finans kurumu niteliğini taşımaktadır. Türkiye Halk Bankasıncı kullandırılan krediler; Bireysel, KOBİ, Ticari ve Kurumsal Krediler adı altında toplanmaktadır¹¹⁶.

2.6.3.Esnaflar ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri Uygulaması

Esnaf ve Sanatkarların finansman desteğini sağlamak amacıyla kurulmuş olan kredi ve Kefalet kooperatifleri, 1163 sayılı kooperatif kanununa göre özel hukuk tüzel

¹¹⁵ TESK, a.g.e. s.37

¹¹⁶ TESK Yayınları, a.g.e.s.61

kişiliğine haiz kuruluşlar konumuna gelmişlerdir. Türkiye’de kredi kooperatiflerinin kuruluşundan sonra kooperatif sayısı 450 sayısına ulaşmıştır.

Ülke genelindeki 450 kooperatif, illerde birleşerek 14 bölge birliğini oluşturmuş ve bu bölge birlikleri de kendi aralarında örgütlenerek ulusal düzeyde Merkez Birliğini (TESKOMB) oluşturmuşlardır. TESKOMB’un çatısı altında örgütlenen 32 bölge birliği, 921 Kooperatif kuruluşu mevcuttur. Merkez birliğinin asıl oluşturulma amacı kanunların bu merkeze vermiş olduğu yetkiyle bu merkezi kuruma üye olan kurumların eğitim denetim ihtiyaçlarını gidermek ve kamu kaynaklarını daha etkili bir biçimde kullanımına olanak sağlamak amacıyla faaliyet göstermesidir¹¹⁷.

2.6.4.Esnaf Kefalet Kooperatiflerine (EKK) Başvuru ve İşleyiş Şekli

Esnaf ve Sanatkârlar ülkede faaliyet gösteren halk bankası kredi kooperatiflerinden faydalanmak istedikleri zaman en yakın EKK’ya başvurarak işlemleri gerçekleştirebilirler.

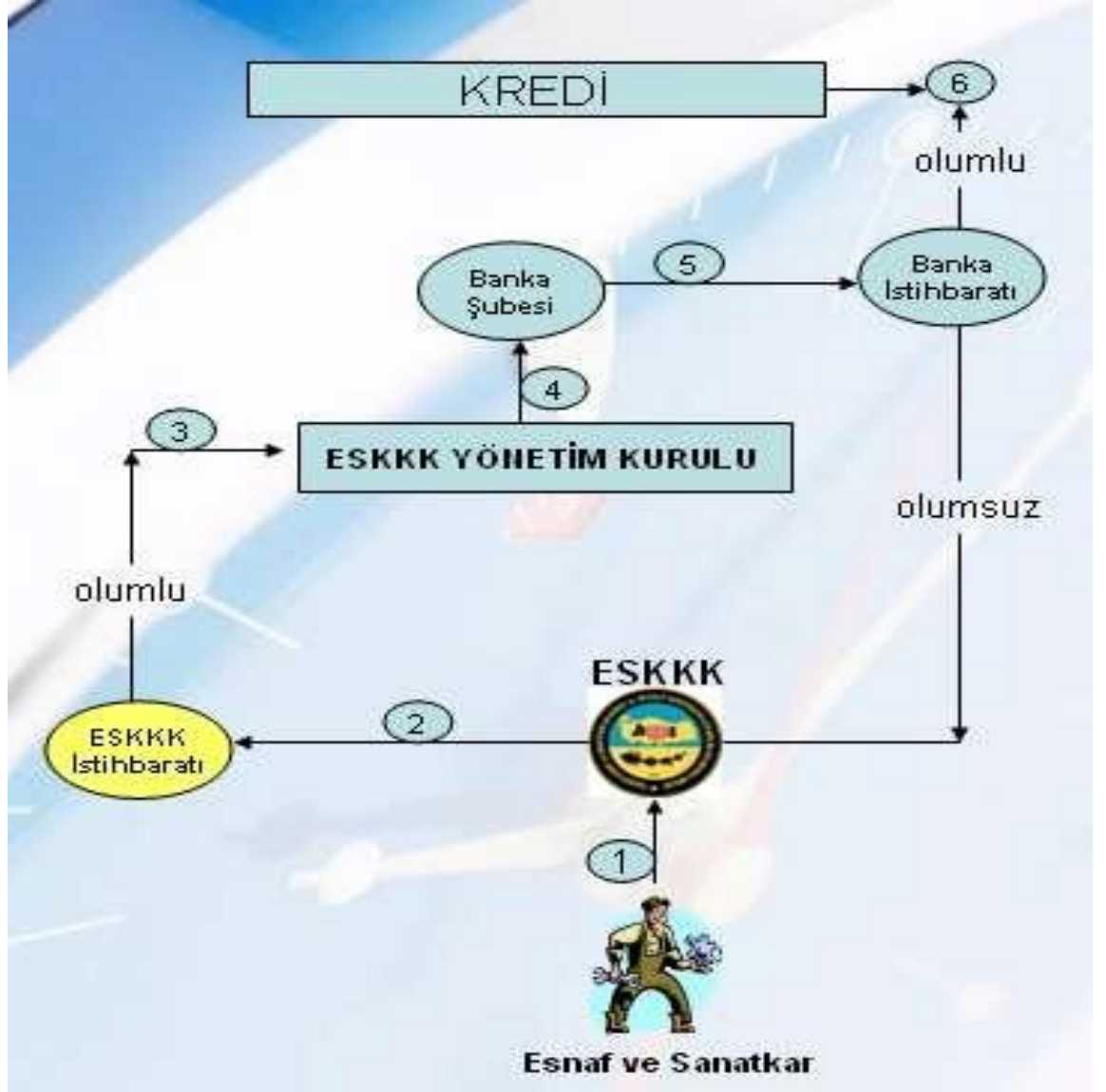
Esnaf ve Sanatkârlar bu kurumlara ortak olabilmek için¹¹⁸:

- Esnaf ve Sanatkârın iş ve ikamet bölgesi içinde bulunuyor olması,
 - Esnaf ve Sanatkâr siciline kayıtlı bulunması,
 - Bu Esnaf ve Sanatkârın aynı zamanda başka bir kurumu kayıtlı olmaması,
- Ortaklığa giriş şartlarını taşıyan kurum ve kuruluşlar ise;
- Yazılı bir beyanda bulunarak başvururlar,
 - Başvuran Esnaf ve Sanatkârın durumu yönetim kurulu tarafından araştırılır,
 - Kurum tarafından incelenen Esnaf ve Sanatkârın durumu kabul veya ret kararı olarak 15 gün içerisinde yazılı olarak bildirilmektedir,
- Kooperatif kredi talebi ile ilgili olarak;
- Esnaf ve Sanatkârın kredi teklifi Türk halk bankasına iletilir,
 - Ortağın ekonomik durumu araştırılır,
 - Türk halk bankasına iletilen teklif incelenir,
 - İnceleme olumlu bir şekilde sonuçlandırıldığında ortak kredilendirilir.

¹¹⁷ TESK Yayınları, a.g.e.s.62

¹¹⁸ TESK Yayınları, a.g.e.s.62

Şekil 2.1. Kredi Başvurusu ve Sonuçlandırılması İçin Takip Edilen İşleyiş Şeması

Kaynak: <http://www.tesk.org.tr/tr/calisma/finans/teskomb.php>

2.6.5.Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri Kefaletiyle Verilen Krediler¹¹⁹:

Türkiye Halk Bankası, Esnaf, Sanatkâr ve KOBİ'lerin kredi ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla 1938 yılından beri faaliyet göstermektedir. Türkiye Halk Bankası'na kullandırılan krediler; Bireysel, KOBİ, Ticari ve Kurumsal krediler adı altında toplanmaktadır.

¹¹⁹ TESK Yayınları, a.g.e.s.63

ESKKK İskonto Kredisi: Esnaf ve Sanatkârların ihtiyaç duyduğu kısa süreli döner sermaye talebinde kullandıkları kredidir. İhtiyaç duyulan bu kredinin temini için, şahıs kefaleti ve kooperatif kefaleti, taşıt rehni, gayrimenkul ipoteği vb. bu durumda tesisi edilebilmektedir.

ESKKK İşletme Kredisi: Bu kredi alımındaki amaç hammadde ihtiyacı ve döner sermayenin karşılanmasıdır. Bu kredi teminatında da iskonto kredisinde istenilenlerle aynı doğrultudadır. Kooperatif kefaleti ve şahıs kefaleti, gayrimenkul ipoteği, taşıt rehni vb. tesis edilebilmektedir.

ESKKK Tesis Kredisi: Esnaf ve Sanatkârların işletmelerinde ihtiyaç duyduğu makine, araç ve gereçlerinin teminatının sağlanması için alınan kredidir. Teminat için, Kooperatif kefaleti ve şahıs kefaleti, gayrimenkul ipoteği, taşıt rehni vb. tesis edilebilmektedir.

ESKKK Taşıt Edindirme Kredisi: Esnaf ve Sanatkârların işletmelerinde ihtiyaç duyduğu otobüs, kamyon, minibüs, kamyonet ve otomobil alımlarında kullanılan kredidir. Bu kredinin teminat için; Kooperatif kefaleti ve şahıs kefaleti, gayrimenkul ipoteği, taşıt rehni vb. tesis edilebilmektedir.

ESKKK Taşıt Onarım Kredisi: Esnaf ve Sanatkârlarda geçimini nakliyecilik ve şoförlükle sağlayan, ticari amaçla kullanmak üzere tek taşıta sahip olan ESKKK ortağı şoför ve nakliyecilerin yararlanabileceği ESKKK Kredisi; Taşıtların sağlık kontrolü ile lastik veya yedek parça alımı gibi ihtiyaçlarını karşılamak üzere iskonto veya işletme kredisi şeklinde kullanılır. Bu kredinin teminat için; Kooperatif kefaleti ve şahıs kefaleti, gayrimenkul ipoteği, taşıt rehni vb. tesis edilebilmektedir. Krediden yararlanacaklar: Kredi otobüs, kamyon, minibüs, kamyonet ve otomobil alınması için tahsis edilir. Ancak, cari yıla göre otomobil, kamyonet ve minibüslerde 3 yaşına, kamyon ve otobüslerde ise 5 yaşına kadar olan taşıt alımlarında da kredi kullanılır¹²⁰.

ESKKK Aylık Eşit Taksitli İşletme Kredisi: Esnaf ve Sanatkârların işletmelerinde hammadde ve döner sermaye ihtiyaçlarının karşılanması için kullanılmaktadır. Bu kredinin teminatı için; Kooperatif kefaleti ve şahıs kefaleti, ipotek, Ticari işletme rehni vb. tesis edilebilmektedir. Krediden yararlanacaklar: Esnaf-

¹²⁰ <http://www.tesk.org.tr> (01.02.2015)

Sanatkârların hammadde ve döner sermaye ihtiyaçlarının karşılanması için kullandırılmaktadır.

ESKKK Teminat Mektubu Kredisi: Esnaf ve Sanatkârların ihalelere girebilmek, işyerleri için gerekli maddeler ile bayilik alabilmek amacıyla gerek duyulan teminat mektuplarını kısa sürede kolaylıkla temin edilebilmesi için ESKKK kefaletiyle teminat mektubu verilmektedir. Teminat için; Kooperatif kefaleti ve şahıs kefaleti, ipotek, ticari işletme rehni vb. tesis edilebilmektedir.

Krediden yararlanacaklar: Esnaf-Sanatkârların ihalelere girebilmeleri, işyerleri için gerekli maddeler ile bayilik alabilmeleri amacıyla gerek duydukları teminat mektuplarını kısa sürede kolaylıkla temin etmeleri için ESKKK kefaletiyle teminat mektubu verilir.

Tablo 2.1.ESKKK Tablosu

KOOPERATİF KREDİLERİ	ŞAHİS LİMİTİ	VADE
- ESKKK İskonto Kredisi	35.000 - 125.000 TL	1-9 Ay
- ESKKK İşletme Kredisi		1-4 Yıl
- ESKKK Tesis Kredisi		2-5 Yıl
- ESKKK Şoför Taşıt Edindirme Kredisi		2-5 Yıl
- Şoför Esnafına Taşıt Onarım Kredisi		İşletme Kredilerinde: 1-4 Yıl, İskonto Kredilerinde: 1-9 Ay
-ESKKK Aylık Eşit Taksitli İşletme Kredisi		2 Yıl
-ESKKK Teminat Mektubu Kredisi		1 yıl.

Kaynak: <http://www.tesk.org.tr/tr/calisma/finans/halk.php>

Faiz oranı: Türkiye Halk Bankasının belirlediği cari faiz oranının %50'si kadardır. Bu çerçevede, yeni açılacak ve vadesi 1 yıla kadar olan kooperatif kredilerinde % 4, mevcut ya da yeni açılacak ve vadesi 1 yıldan fazla olan diğer tüm kooperatif kredilerinde % 5 olarak uygulanmaktadır¹²¹.

¹²¹<http://www.tesk.org.tr/tr/calisma/finans/halk.php> (02.02.2015)

Kredi Garanti Fonu İşletme ve Araştırma A.Ş. (KGF): Kredi garanti fonu; küçük ölçekli kredilere yüklenen yüksek maliyetler, asimetrik bilgi¹²², yüksek risk algılaması¹²³, yetersiz tazminat gibi sorunların çözümüne yardımcı olmak, kefalet desteği ile finans kurumlarından uygun faiz ve uzun vade ile kredi kullanımına imkan sağlamak için 1991 yılında kurulmuştur. Dünyadaki ilk örneği 1840 yılında Fransa’da görülmüştür. Kredi garanti fonu, verdiği kefalet ile bu işletmelerin yeni ve ilave banka kredisi kullanabilmelerini sağlamak uzun vadeli ve uygun maliyetli kredilerden küçük işletmelerin de yararlanmasını mümkün hale getirmektedir¹²⁴.

Esnaf ve Sanatkârların kredi arayışlarındaki karşılarına çıkan en büyük sorunlardan biridir. Esnaf ve Sanatkârların bu kredi arayışındaki başlıca sorunu kredi teminatıdır. Esnaf ve Sanatkâr yeterli teminat bulamadığı takdirde kendisine sunulan bu krediden faydalanamamaktadır. Esnaf ve Sanatkârların bankalardan almış oldukları kredi teminatının sağlanabilmesi için kurulmuş olan Kredi Garanti Fonu adı altında yeni bir işletme olarak ortaya çıkmıştır. Başarı vadeden genç ve yaratıcı girişimcilerle, küçük ve orta ölçekli işletmelerin büyüme ve gelişmelerine destek veren KGF, iyi iş fikirlerinin önündeki teminat yetersizliği engelini ortadan kaldırmak amacıyla kurulmuştur. KGF bu yapmış olduğu destek yanında madencilik ve kömür içinde teminat sağlamaktadır. Türkiye’nin bütün yerleşkelerinde kredi garanti fonuna başvurulabilmektedir.

KGF teminatından yararlanabilmek için; ilgili bankalarca kredi talebini KGF 'na gönderilmesi gerekmektedir. Banka tarafından kredi başvurusu uygun bulunduğu takdirde iletilen kefalet talebi yaklaşık 2 hafta içerisinde sonuçlandırılmaktadır. Bu talepte bulunan işletmelerde inceleme yapılması için belli bir ücrette ödeme yapması gerekmektedir. İşletmeler ihtiyaç duydukları her konuda kredi teminatı için başvurabilmektedirler. Bu kredi uzun vadeli bir yatırım kredisi de olabilir.

Esnaf ve Sanatkârların yaşadığı en büyük sorunlardan birisi finansman sorunudur. Genel itibariyle finans sağlayan kuruluşlar uzun vadeli finanslar

¹²² Kredi işleminde taraflardan birinin diğerine oranla daha fazla bilgiye sahip olması durumudur. Kredisi olan ve kredi veren arasında bilgi paylaşımının kurumsal kredilere oranla daha düşük olması kredi tahsis ederken yanlış seçim yapması ve ahlaki riske neden olabilir.

¹²³ Kurumsallaşamama, yüksek kayıt dışılık, yüksek belirsizlik gibi nedenler bu tür kredilerin bankalara tarafından yüksek riskli olarak algılanmasına neden olmaktadır.

¹²⁴ Mehmet YAZICI, **KOBİ Finansmanına Alternatif Desteklerine Garantili Kredi Garanti Fonu Kefaleti**, 2010, 24-88, s.82-83

sağlamaktadırlar. Bu uzun vadeli finansları ise sadece büyük kuruluşlar kullanmaktadır. Esnaf ve Sanatkârlar gibi orta ve küçük ölçekli kuruluşlar ise kısa vadeli kredi talebinde bulunurlar. İhtiyaç duyulan kısa süreli vadeler az sayıda banka tarafından sağlanmaktadır. Bu sorunların yanı sıra Esnaf ve Sanatkârlar vade teminatı konusunda da sıkıntı çekmektedirler. Bankaların İleriye sürmüş oldukları teminatı sağlayamadıkları için kredi desteğinden Esnaf ve Sanatkâr kuruluşları faydalanamamaktadırlar. Günümüzde Maliye bakanlığınca uygulanan bir politikada Esnaf ve Sanatkârı zora sokmaktadır. Bu uygulamanın adı ise e-haciz uygulamasıdır. Bu yolla maliye bakanlığı Esnaf ve Sanatkârın hesabına el koyup bu hesabı bloke etmektedir¹²⁵.

¹²⁵ AYDIN, a.g.e.s.53

3. ESNAF VE SANATKÂRLARIN FİNANSAL SORUNLARI: GÜMÜŞHANE İLİNDE BİR UYGULAMA

Alan çalışması Gümüşhane ilinde gerçekleştirilmiştir.

3.1.Gümüşhane İlinin Tanıtımı

Doğu Karadeniz Bölgesi'nde bulunan Gümüşhane İli kuzeyde Trabzon, doğuda Bayburt, güneyde Erzincan, batıda Giresun illeri ile çevrelenmektedir. Merkez dışındaki ilçeler Kürtün, Torul, Şiran, Kelkit ve Köse'dir. Eski Gümüşhane yerleşimi Gümüşhane il merkezine kuş uçuşu yaklaşık 2 km, karayolu ile 4 km mesafede, yeni Şehir'in batısında yer almaktadır. Eski Gümüşhane yerleşimi 40° 45' kuzey enleminde ve 39° 45' doğu boylamında yer almaktadır. Yeni Şehir'in ortalama rakımı 1210 metreyken, Eski Gümüşhane'nin yerleşimi 1285 ile 1510 metre arasında konumlanmaktadır.

Şekil 3.1.Türkiye Haritası

Kaynak: http://tr.wikipedia.org/wiki/G%C3%BCm%C3%BC%C5%9Fhane_%28il%29

Gümüşhane dağlık bir arazide kuruludur. İl topraklarının %60'ını dağlar, %30'unu platolar, %10'unu ovalar oluşturur. Kelkit Irmağı ve Harşit Çayı önemli iki akarsuyudur. İlin en yüksek noktası 3.331 m ile Abdal Musa Tepesidir. Dağlar arasında Kadirga, Erikbeli, Kazıkbeli, Yücebelen, Çıkrıküzü gibi yaylaları ünlüdür¹²⁶.

Gümüşhane de ulaşım karayolu ile yapılmaktadır. Gümüşhane'ye en yakın il Bayburt'tur (77 km). En işlek olarak Trabzon'a (100 km) gidilmektedir. İlin yüzölçümü şekilleri bakımından 56'ncı büyük ilidir. Gümüşhane ilinin yeryüzü çizelgelerindeki en

¹²⁶Nurhan KOÇAN, **Karaca Mağarası'nın (Gümüşhane) Alternatif Turizm Kapsamında Değerlendirilmesi**, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 2012, 37-44. s.32

belirgin özelliği, ilin %59,6'lık bölümünü dağlık alanların oluşturmaktadır. Oldukça engebeli olan Gümüşhane arazisi içerisinde ovaların payı %11'dir. Bu alan içerisinde de iki önemli ova yer almaktadır. Bu önemli iki ova Kelkit ve Şiran Ovaları olup, her ikisinin toplam alanı, il genelindeki ova oranının %8'ini oluşturmaktadır. Geri kalan %3'lük alan ise parçalanmış olarak dağınık düzlük alanları ifade etmektedir¹²⁷.

Gümüşhane ili tabi göl bakımından zengin değildir. Turizm bakımından büyük önem taşıyan Karagöl, Çakırgöl, Dipsizgöl, Aygır gölü ve Deringöl gibi önemli küçük gölleri vardır. İlin en önemli akarsuları Harşit çayı ve Kelkit Çayı'dır. Harşit çayı kaynağını Gümüşhane dağlarından aldıktan sonra merkez ilçe, Torul ve Kürtünden geçtikten sonra Giresun'un Tirebolu ilçesinden Karadeniz'e dökülmektedir. Harşit çayı derin vadilerden geçtiği için elektrik üretimi açısından elverişlidir. Harşit çayı üzerinde iki adet baraj bulunmaktadır. Bunlar Kürtün barajı ve Torul barajıdır¹²⁸.

Kaydedilen bazı gelişmelere rağmen ekonomik hayat ilin geleneksel yapısını kıramamıştır. İlin kapalı bir havza karakteri göstermesi, dinamik bir sanayi ve ticari hayatın oluşmasının önündeki başlıca engeldir. İl kalkınmada öncelikli iler kapsamına alınmış olup, yatırımcılar öngörülen tüm teşvik tedbirlerinden yararlanmaktadır. Tarımsal ve sanayi açıdan ciddi bir potansiyele sahip olmayan Gümüşhane, aynı zamanda olumsuz coğrafi şartların etkisiyle, nüfusunun dinamik kesimini de yoğun bir göç nedeniyle kaybetmektedir¹²⁹.

Gümüşhane merkez (kapatılmıştır) ve Kelkit un fabrikası, Kale'de kireç fabrikası, Kelkit'te kibrit fabrikası, Şiran'da sut ve gümüş boya fabrikası, Kürtün'de tabanca üreten silah fabrikası, Köse'de yem fabrikası ilin diğer sanayi kuruluşlarıdır¹³⁰.

Gümüşhane ili bulunduğu doğal şartlar nedeniyle yeterli tarım yapılamaması, hayvancılığın geriye gitmesi, sanayi de istihdamın sağlanamaması, ticaretin yetersiz güçte olması dışarıya göçü hızlandırmaktadır. İl merkezindeki bu olumsuz şartlar ilçelere de yansımıştır. Kelkit ve Şiran ilçeleri dışında kalan ilçelerde sanayi kuruluşu

¹²⁷Kurtuluş MERDAN, **Gümüşhane'nin Ekonomik Yapısı Ve Organik Tarım**, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 2007, S.5-6

¹²⁸Adem OZBEK, **Gümüşhane İlinde Pestil Köme Üretim Ve Ticaretin Ekonomik Analizi**, Yüksek Lisans Tezi, Tokat, 2010, S.4

¹²⁹Evren KOCAMAN, **Gümüşhane İlinde Gökkuşağı Alabalık Ekonomik İşletmelerinin Ekonomik Analizi**, Yüksek Lisans Tezi, Tokat, 2011, S.22-23

¹³⁰Özbek, a.g.e.s.16

hemen hemen hiç yoktur. Bu ilçelerde yaşayan halk geçimini tamamen tarım ve hayvancılıkla sağlamaktadır.

Şekil 3.2.İl Arazi Dağılımı

Kaynak: <http://www.gumushane.gov.tr>

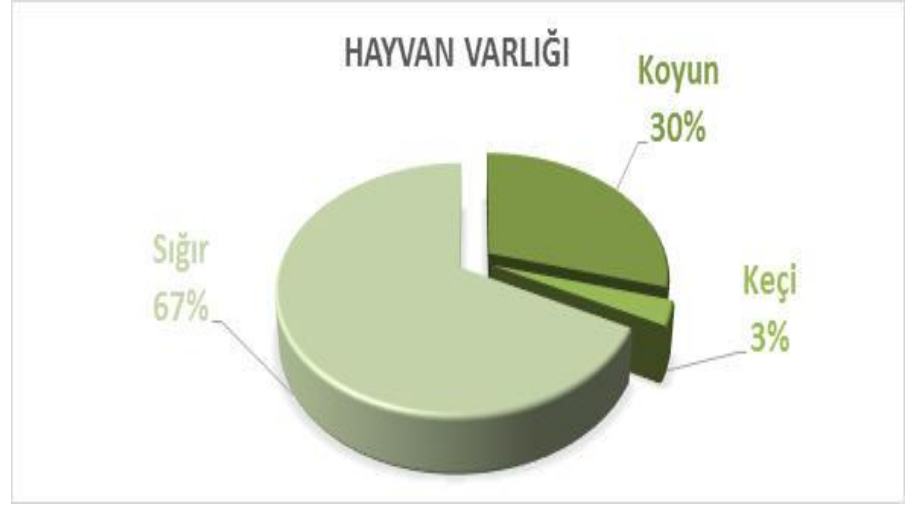
657.500 hektarlık toplam arazinin ancak 113.685 hektar (% 17,5) kadarı tarıma elverişlidir. Geriye kalan 216.914 hektarı (% 32,9) çayır ve mera, 164.656 hektarı (% 25) orman ve fundalık, 162.245 hektarı (% 24,6)'da faydalanılamayan alanlar oluşturmaktadır¹³¹.

Tarımsal üretim genellikle küçük aile işletmelerinde gerçekleştirilmektedir. İklimsel verilerden dolayı meyve ve sebze üretimi, sadece ilin ihtiyacını karşılayacak kadar yapılmaktadır. Meyvecilikte elma, armut, vişne, ceviz ve dut ön plandadır. Dut üretiminin artmasıyla ilde pekmez, pestil üretimi de yaygınlaşmıştır. Bunun yanında Gümüşhane ilinden son yıllarda Kuşburnu üretimi de artmış buna bağlı meyve suyu, marmelat ve kuşburnu çayı üretimi de gelişmiştir¹³².

¹³¹ <http://www.gumushane.gov.tr/tarim.asp> (05.03.2015)

¹³² T.C Kalkınma Bakanlığı Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı(DOKAP), **Gümüşhane İl Raporu**, Giresun, 2013, s.10

Şekil 3.3.Gümüşhane İli Hayvan Varlığının Yüzdesi

Kaynak: <http://www.gumushane.gov.tr>

Yaklaşık 116.439 olan büyükbaş ve küçükbaş hayvan varlığının %30'u koyun (34.277), % 67'sini sığır ve manda (78.449) ve %'3 ünü keçi (3.713) oluşturmaktadır.

Hayvancılık faaliyetlerinin yapıldığı ilçeler Kelkit, Köse ve Şiran ilçeleridir. Mera hayvancılığının yanında son yıllarda ahır hayvancılığı da yapılmaya başlamıştır. Hayvancılıkta son ürün olarak nitelendirebileceğimiz en önemli ürünler süt ve hayvan kılıdır¹³³.

Gümüşhane'nin nüfusu 146,353 Esnaf sayısı 3.229 işyeri sayısı 3,272 Esnafın nüfusa oranı %2,98 oda sayısı 33 dür¹³⁴.

¹³³ DOKAP, a.g.e. s.10

¹³⁴ <http://www.tesk.org.tr/tr/calisma/sicil/4.pdf> (05.03.2015)

3.2. Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

CINDIK, H. Ve AKYÜZ C.(1998), **Trabzon İlindeki Küçük ve Orta Ölçekli Orman Ürünleri Sanayi İşletmelerinin Yapısı, Sorunları ve Çözüm Önerileri**, adlı makalede, nüfusun hızla artmasına karşın doğal dengenin en önemli unsuru olan ormanlarımız hızlı bir biçimde azalmakta ve buna paralel olarak orman ürünleri sanayisi iş kolundaki sorunlar hızla büyümektedir. Orman ürünleri sanayisindeki arz ve talep dengesizliği ve diğer taraftan bu iş kolunda çalışan küçük ve orta ölçekli işletmelerin sorunları birlikte dikkatle incelenmesi gerekmekte olan iki önemli konudur. Bu çalışmada Trabzon ili mülki sınırları dahilinde bulunan küçük ve orta ölçekli orman ürünleri sanayi işletmelerinin durumlarını belirlemek temel amaç olarak tespit edilmiştir. Yapılan araştırma sonucunda çalışmanın konusunu oluşturan işletmelerin ana sorunları belirlenmiş, çözüm önerileri getirilmiştir.

ÖZENER, Ş. (2003) **“Büyüme Sürecindeki Kobilerin Yönetim Ve Organizasyon Sorunları; Nevşehir Un Sanayi Örneği”** başlıklı Erciyes üniversitesi İ.İ.B.F Dergisinde Küçük Ve Orta Boy İşletmeler (KOBİ), ekonomik canlanma, yapısal değişim, istihdam yaratma ve teknolojik gelişmelere uyum konusundaki rolleri nedeniyle ülke ekonomileri için vazgeçilemez unsurlardır. Küresel rekabet ortamında KOBİ’lerin ayakta kalabilmelerini sağlamak ve rekabet gücünü arttırmak için yönetim ve organizasyon becerilerinin iyileştirilmesinin önemi her geçen gün artmaktadır. Bu nedenle, yönetsel ve örgütsel alandaki sorunların ve nedenlerinin tespitine yönelik daha fazla araştırmaya gereksinim duyulmaktadır. Bu çalışmada Nevşehir un sanayisinde faaliyet gösteren KOBİ’lerin büyüme sürecindeki yönetim ve organizasyon sorunları analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda işletmelerin yönetim tarzı, personel tedariki ve eğitimi, organizasyon yapıları, planlama becerileri, yetki devri, karar verme, kurumsallaşma, kalite anlayışı ve büyüme konusundaki eğilimlere ilişkin bulgular elde edilmiştir.

TORLAK Ö. ve UÇKUN N. (2005) **“Eskişehir’deki Kobilerin Pazarlama Ve Finansman Sorunları Ara Kesiti”** adlı sosyal bilimler dergisi Araştırma sonuçlarına göre, işletmelerin en ciddi finansman sorunlarının nakit para sıkıntısı, piyasa durgunluğu ve kredi faizlerinin yüksekliği olduğu anlaşılmıştır. Pazarlama sorunları bakımından ise işletmelerin yeni ürün geliştirme güçlüğü, tüketici tercihlerinin hızlı değişimi ve rakiplerin fiyat anlaşmaları sorunlarıyla ağırlıklı olarak karşı karşıya

oldukları görülmüştür. KOBİ'ler de karşılaşılan finansman ve pazarlama sorunlarının işletme büyüklüğüne ya da faaliyette bulunulan sektörler göre farklılık göstermediği yapılan analiz sonucunda ortaya çıkmıştır.

CAVCAR E. , UÇMA T. ve KÖROĞLU Ç. (2006) ”**Seyyar Pazar Esnafının Sorunları Ve Çözüm Önerileri (Muğla İli Örneği)**” başlıklı sosyal bilimler dergisinde bir toplumun kültürel özelliklerini en iyi taşıyan Pazar yerleridir. Ülkemizde hemen hemen her ilde il pazarları ve semt pazarları bulunmaktadır. Bu pazarlarda kendi yetiştirdiği veya toptan satın aldığı ürünleri tezgah açarak satan Pazar Esnafları bulunmaktadır. Bu çalışmada Pazar Esnafının temel sorunları üzerinde durulmaya çalışılmış ve uygulama alanı olarak Muğla ilinde Perşembe günü kurulan il pazarındaki Esnaflar araştırma kapsamına alınmıştır. Bu pazarda toplam 1085 Esnaf bulunmakta olup %10 hata payı ile 250 Esnafa rastgele yöntemle anket uygulanmıştır. Böylece yaz kış demeden bu pazara gelen Esnafların karşılaştıkları sorunlar belirlenmiştir.

ASLAN M. Ve ASLAN E. (2008) “**The Regulation Of Large Retail Firms In Turkey: A Game Theory Based Analytical Model**” adlı sosyal bilimler dergisinde Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu (TESK) tarafından 2006 yılında Sanayi ve Ticaret Bakanlığına sunulan ve Türkiye’de büyük perakende firmalarının bazı alanlarda sınırlandırılmasına ilişkin regülasyon önerisi ile ilgili oyun teorisi merkezli bir model kurmaktır. Becker’ın 1983 yılında ortaya koyduğu modelden bazı yönlerde ayrılarak kurgulanan bu çalışma regülasyon oyununa Türkiye’deki iş ve siyaset sisteminin kendine özgü normlarını ve ortanca seçmen kuramını entegre etmiştir. Bu ilaveler çerçevesinde Türkiye için kurgulanan bu model, büyük perakende işletmelerinin regülasyonunun oldukça karmaşık bir durum sergilediğini göstermiştir.

Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK), (2008) “**Esnaf ve Sanatkar Raporu, Mevcut Durum Sorunları ve Önerileri**” başlıklı çalışmada TESK’in 81 ildeki 82 Esnaf ve sanatkarlar odaları birliğine kayıtlı 7237 Esnafa 4565 sorudan oluşan bir beklenti anketi uygulamıştır. Mesleki eğitim, Esnaf ve sanatkarlara yönelik devlet destekleri, sağlanan teşvikler, kredi ve finansman uygulamaları, vergi uygulamaları, sosyal güvenlik, sektörel sorunlar gibi başlıklara ilişkin durumlarını, beklentilerini ve sorunlarını tespit etmiş ve çeşitli çözüm önerileri sunmuştur.

YÜCEL, F. (2008) **“Kent Esnaf ve Zanaatkarlarının Ekonomik Sorunları, Tehditler ve Çözüm Önerileri”** adlı araştırmasında dünya ekonomisinde yaşanan hızlı dönüşümlerin Türkiye ekonomisinde meydana getirdiği etkilerden Esnaf ve zanaatkarların nasıl etkilendiğini ortaya koymaya çalışmış, kent Esnaf ve zanaatkârlarımızın içinde bulundukları koşulların bir incelemesini yaparak, Esnafın yaşadıkları ekonomik sorunlar ve geleceklerine yönelik tehditleri tespit etmiş, tespit edilen sorunlara ve tehditlere yönelik olarak çeşitli çözüm önerilerinde bulunmuştur.

BAYKUL, A. (2009)**“İsparta İl Merkezindeki Esnaf Sorunları ve Esnafın Yerel Ekonomi İle İlişkisi”** adlı yüksek lisans tezinde Isparta İl merkezinde gıda hizmet sektöründe faaliyet gösteren Esnaf ve mikro ölçekli işletmelerin ulusal ve bölgesel bazda yaşadığı sorunlara ek olarak bu işletmelerin yerel ekonomi ile ilişkisini ortaya koymak amacıyla 50 işletme sahibine anket uygulamıştır.

BAYKUL, A. ve A.DULUPÇU M. (2009), **“İsparta İl Merkezindeki Gıda Hizmet Sektöründe Çalışan Esnafın Sorunları Üzerine Bir İnceleme”** adlı Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisinde yayınladıkları yazılarında, işletmelerin sektörel ve bölgesel özelliklerine uygun yeterli analizler olmadığından, geleceğe yönelik politika ve programların geliştirilmesinde güçlükler yaşanmaktadır. Bu çalışma ile Isparta il merkezinde gıda hizmet sektöründe faaliyet gösteren Esnaf ve mikro ölçekli işletmelerin ulusal ve bölgesel bazda yaşadığı sorunlar araştırılmıştır.

MET, Ö.(2011), **Finansal Problems Of Smes: A Survey İn Kyrgyzstan**, adlı makalede, Küçük ve orta ölçekli işletmelerin (KOBİ) ülke ekonomilerinde çok önemli bir yere sahip oldukları ve büyük bir katkı sağladıkları bilinmektedir. Bununla birlikte, KOBİ’lerin çeşitli sorunlarının olduğu ve bunlar arasında finansal sorunların en başta geldiği de genel kabul görmektedir. Bu çalışmada, Kırgızistan’da KOBİ’lerin çalışma sermayesi yönetimi ve finanslama uygulamalarının/sorunlarının tespitine yönelik bir araştırma yapılması amaçlanmıştır. Kırgızistan’ın başkenti Bişkek’te anket yöntemiyle yapılan araştırmanın sonucunda Kırgız KOBİ’lerinin, beklenenin aksine belirgin bir likidite sıkıntısı yaşamadıkları, ancak kredi koşullarını elverişsiz buldukları saptanmıştır.

ÖLMEZ, A. (2013), **Küçük Ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Finansal Sorunları: Karabük Örneği**, yüksek lisans tezinde Karabük ili özelinde yapılan bir alan çalışması ile KOBİ’lerin finansman sorunlarının kaynağını ve bu sorunu asmada

kullandıkları araçları ve alternatif finansman araçlarını ne kadar tanıdıklarını araştırmak amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden yüz yüze anket tekniği uygulanmıştır. Anket bulguları ışığında işletmelerin çoğunun aile şirketi olarak faaliyetini sürdürdüğünü, finansman sorununun yaşandığı ve sahip ile yöneticilerin finansman sorununun çözümü için gerekli finansman araçları hakkında yeterli bilgi sahibi olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Aydın, G. (2014) **“Esnaf ve Sanatkârların istihdama İlişkin sorunlarının incelenmesi”** adlı yüksek lisans tezinde Esnaf ve Sanatkârların önemli bir kesimini temsil eden kuaförlerin, istihdama ilişkin sorunlarının incelenmesi için 34 sorudan oluşan bir anket formu hazırlanmıştır. Hazırlanan anket 163 işyeri sahibine uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara göre araştırmaya katılan kuaförlerin yarısından fazlası haftanın tüm günlerinde ve günlük 8 saatten fazla çalışmaktadır. İşlerinde en sevmedikleri özelliği aşırı çalışma olarak ifade etmişler, sağlık durumlarında işe en çok sırt ağrılarından ve varisten yakınmışlardır.

DORAMBARI D. (2014) **“Kosova Kobilerinin Devlet Teşvikleri Ve Finansal Sorunlarına Yönelik Bir Araştırma”** başlıklı yüksek lisans tezinde KOBİ sektörünün sorunlarını belirlemek amacıyla bir anket çalışması yapılmıştır. Anket çalışmasının sonucunda Kosova KOBİ’lerinin genelinde finansal sorunların yaşandığı ve bu finansal sorunların çözümünde yeterli çözüm yollarının bulunmadığı görülmüştür. Ayrıca kalifiye eleman konularında, altyapı, kredi alma, ihraç etme, rekabet edememe, hammadde girişlerinin yüksekliği, siyasi istikrarsızlık gibi sorunların KOBİ’lerin genel sorunları olduğu görülmüştür.

3.3. Yöntem

3.3.1. Problem Durumu, Konunun Önemi ve Amacı

Gümüşhane’de yaşayan Esnaf ve Sanatkârların finansal sorunlarının tespiti ve getirilebilecek çözüm yolları.

Esnaf ve Sanatkâr kesiminin sayısal büyüklüğü dikkate alındığında Ülkemiz için hem ekonomik hem de toplumsal açıdan büyük öneme sahiptir. Esnaf Sanatkâr kesiminin kendine özgü yaşadığı sorunların bilimsel perspektiften incelenerek, uygulanabilir çözümler üretebilme ve ilgili otoritelerin konuya olan ilgisinin artırılması çalışmanın temel amaçlarındandır. Araştırma sonuçlarının hem literatüre hem de yerel paydaşlara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Ülkemizdeki Esnaf Sanatkâr kesiminin kendine özgü yaşadığı sorunların bilimsel perspektiften incelenerek, uygulanabilir çözümler üretebilme ve ilgili otoritelerin konuya olan ilgisinin artırılması çalışmanın temel amaçlarındandır. Bu çalışmanın amacı; Gümüşhane Esnaf Ve Sanatkâr Odasına ve Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı Esnaf ve Sanatkârlarının yaşadığı finansal sorunları ortaya koymaktır.

3.3.2. Beklenen Yararlar, Varsayımlar, Sınırlılıklar/Kısıtlar

Bu çalışma neticesinde elde edilecek bulgular vasıtasıyla Gümüşhane’de Esnaf ve Sanatkâr Odalarına ve Ticaret ve Sanayi Odalarına bağlı Esnaf ve Sanatkârların finansal sorunlarının belirlenmesi ve getirilebilecek çözüm yollarının doğru olarak yorumlanması ve değerlendirilmesini sağlamaktır.

Bu araştırmada anket çalışması veri toplamak için en uygun yöntem olarak varsayılmaktadır. Anket grubunun ana kütleyi temsil ettiği varsayılmaktadır. Ankete katılan kişilerin soruları doğru ve tam olarak anladığı ve cevapladığı varsayılmaktadır. Anketleri uygulayan kişilerin anket doldurulması sırasında hiçbir müdahalede bulunmadığı varsayılmaktadır.

Çalışma yapılırken zaman ve maliyet kısıtlarından dolayı araştırma evreni Türkiye genelini kapsayacak şekilde ele alınamamış, sadece Gümüşhane il merkezini kapsayacak şekilde yapılmıştır. Bu çalışmanın sonuçları yalnızca kapsam içindeki anket uygulananlar için geçerli olup genelleme yapılamaz.

3.3.3. Araştırmanın Modeli, Evren ve Örneklem (Araştırma Kapsamı)

Bu araştırma hem tanımlayıcı hem de kesitsel türde bir araştırmadır. Bu araştırma Gümüşhane ilindeki Esnaf ve Sanatkârları üzerinde 01.02.2015-16.02.2015 tarihleri arasında yapılmıştır.

Çalışma 2015 yıl Şubat ayında Gümüşhane İlinde yapılmıştır. Çalışmanın evrenini Gümüşhane merkez ilçesinde yaşayanlar oluşturmaktadır. Örneklem yöntemi rastgele tabakalaşma yöntemi ile seçilmiş ve araştırmaya katılmayı kabul edenlere uygulanmıştır. Araştırma için 300 adet anket formu çoğaltılmış ve yüz yüze görüşme tekniğiyle doldurulmuştur. Çalışmada anket formlarının tamamı değerlendirilmeye alınmıştır.

3.3.4. Veri Toplama Araçları ve Yöntem

Çalışmamızda anket yöntemi uygulanmıştır ve verilerin toplanmasında anket formu kullanılmıştır. Anketler yüz yüze görüşme tekniği ile doldurulmuştur. Araştırma anketin hazırlanmasında Ayşegül BAYKUL (2009) Isparta İl Merkezindeki Esnaf Sorunları ve Esnafın Yerel Ekonomi İle İlişkisi adlı yüksek lisans tezinden alınarak uyarlanmıştır. Ankette öncelikle araştırmanın amacı ve kapsamı ile ilgili bilgilere, ilk kısmında demografik özelliklerle ilgili sorulara yer verilmiştir (8 soru). Sonraki kısımlarda Esnaf ve Sanatkârların finansal sorunlarıyla ilgili 38 soru bulunmaktadır.

3.4. Araştırma Kapsamında Verilerin Analizi Ve Yorum

Bu kısımda, araştırmada ele alınan problemin çözümü için toplanan verilerin istatistiksel çözümlemesi sonucunda elde edilen bulgularla, bu bulgulara dayalı olarak yapılan yorumlar yer almaktadır.

3.4.1. Bulgular Ve Yorum

3.4.1.1. Demografik Özellikler

Bu başlıkta uygulanan anket sonucunda işyeri sahiplerine ilişkin elde edilen çeşitli demografik bilgilere yer verilmiştir. Ankete katılanların genel profili aşağıda yer alan tablolarda görülmektedir.

Tablo 3.1. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Ortalama	Standart Sapma	Medeni Durum	Frekans(F)	Yüzde(%)
1,8900	0,46758	-Bekar -Evli -Boşanmış -Dul	48 240 9 3	16,0 80,0 3,0 1,0
Ortalama	Standart Sapma	Cinsiyet	Frekans(F)	Yüzde(%)
1,2733	0,446442	-Erkek -Kadın	218 82	72,7 27,3
Ortalama	Standart Sapma	Yaş	Frekans(F)	Yüzde(%)
2,4600	0,89315	24 ve aşağı 25-34 33-44 45-54 55 üstü	30 150 76 40 4	10,0 50,0 25,3 13,3 1,3
Ortalama	Standart Sapma	Eğitim Seviyesi	Frekans(F)	Yüzde(%)
2,30000	0,81990	-İlköğretim -Lise -Meslek Lisesi -Y.Okul Fakülte	36 171 60 33	12,0 57,0 20,0 11,0

Araştırma kapsamında il merkezinde yapılan anket sonucunda Esnaf ve Sanatkârların büyük bölümünün medeni durumu evli olduğu görülmektedir. Yapılan araştırmaya göre %80'i evli, %16'sı bekar, %3'ü boşanmış, %1 de dul olduğu görülmüştür. Yapılan araştırmaya göre Esnaf ve Sanatkârların büyük çoğunluğunun erkek olduğuna rastlanmıştır. Esnaf ve Sanatkârların %72,7'sini erkek %27,3'ünü kadın

oluşturduğu görülmüştür. Tabloya göre Esnaf ve Sanatkarların %50'si 25-34 yaşları arasında olduğu görülmektedir. İl merkezindeki 300 Esnaf ve Sanatkarın %10'u 24 ve aşağı yaşıta, %25,3'ü 33-44 yaşları arasında, %13,3'ü 45-54 yaş arasında %1,3'ü ise 55 ve üstü yaşıta. Esnaf ve Sanatkarların eğitim durumu incelendiğinde ağırlıklı olarak Lise mezunu olduğu görülmektedir. 300 kişilik Esnaf ve Sanatkarın %57'si lise, %20'sini meslek lisesi mezunları olduğu gözlenmiştir.

3.4.1.2. İş Yeri Sahibi Ve İş Yeri İle İlgili Bulgular

Bu başlık altında iş yeri sahibi ve iş yerine ilişkin anket sorularına verilen cevaplar ele alınmıştır.

Tablo.3.2. İş Yeri Ve Sahibi İle İlgili Bilgilere İlişkin Bulgular

Ortalama	S. sapma	Kayıtlı olduğu kuruluş	Frekans (F)	Yüzde (%)
1,2533	0,45074	-Esnaf Ve Sanatkarlar Odası -Ticaret ve Sanayi Odası	226 72	75,3 24,0
Ortalama	S. Sapma	Çalıştırılan Personelin Eğitimi	Frekans (F)	Yüzde (%)
2,2881	0,82170	-İlköğretim -Lise -M.Lisesi -Y.Okul-Fakülte Sertifika-Ustalık Belgesi	38 162 70 22 3	12,7 54,0 23,3 7,3 1,0
Ortalama	S. Sapma	İşletmenin Faaliyet Dönemi	Frekans (F)	Yüzde (%)
2,3067	0,75356	1-3 yıl 4-10 yıl 11-15 yıl 16 ve üstü	38 147 100 15	12,7 49,0 33,3 5,0
Ortalama	S. Sapma	İşletmenin mülkiyeti	Frekans (F)	Yüzde (%)
2,9967	1,18095	-Satın Alma -Miras -Kredi -Kira	53 50 42 155	17,7 16,7 14,0 51,7
Ortalama	S. Sapma	İşletmeden elde edinilen gelir ihtiyaçları karşılama	Frekans(F)	Yüzde(%)
2,4433	0,82201	-Hiç -Az -Orta -Çok	35 126 110 29	11,7 42 36,7 9,7
Ortalama	S. Sapma	İşletmenin kuruluş sermayesi	Frekans(F)	Yüzde(%)
2,2233	0,98829	-Hiç -Az -Orta -Çok -Çok fazla	85 92 100 17 6	28,3 30,7 33,3 5,7 2,0

Anket uygulanan Esnaf ve Sanatkârların çoğunluğu Esnaf ve Sanatkârlar odasına kayıtlıdır. %75,3'ü Esnaf ve Sanatkârlar odasına kayıtlı iken %24'ü Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlıdır. Bu da il merkezinde küçük Esnafın var olduğu söylenebilir. Esnaf ve Sanatkârların işletmesinde çalıştığı personelin eğitim durumu Lise mezunudur. %54'ü lise mezunu %23'ü ise meslek lisesi mezunudur. İşletmelerin faaliyette bulundukları süre ağırlıklı olarak 4-10 yıldır. İşletmelerin faaliyette bulunma süresi ortalama 2,30 (standart sapması 0,75) yıl olup grubun yaklaşık yarısı 4-10 yıl dörtte biri 1-3 yıl kalanı ise 11 veya daha fazla yıldan beri faaliyette bulunmaktadır. Bu süreye bakıldığında işyerlerinin çoğunun yeni hizmete girdiği söylenebilir. Ankette uygulanan örnekleme işletmelerin mülkiyetinin % dağılımı gösterilmiştir. İşlerinin çoğunun kiralandığı söylenilebilir. İşletmeden elde edinilen gelirin tüm yaşam ihtiyaçlarını karşılayabilme durumuna yönelik soruya örneklem sahipleri çoğunlukla orta ve az derecede yeterli olduğu cevabını vermiştir. %11,7'lik kısmı ihtiyaçları hiç karşılayamadığını söylerken %3,7'lik kısım çok fazla karşıladığını söylemiştir. İşletmelerin kuruluş sermayesi ortalama olarak 2,22 (standart sapma 0,98) oranla az ortaya yakın tutarda var olduğu görülmektedir.

3.4.1.3.Vergi Sosyal Güvenlik Ve Eğitimle İlgili Bulgular

Bu başlıkta vergi, sosyal güvenlik ve eğitimle ilgili anket sorularının sonuçları yorumlanmıştır.

Tablo.3.3. Vergi, Sosyal Güvenlik Ve Eğitimle İle İlgili Bilgilere İlişkin Bulgular

	1		2		3		4		5			
	f	%	f	%	F	%	F	%	f	%	Ort.	S.sapma
S.17.	16	5,3	92	30,7	79	24,3	62	20,7	51	17,0	3,1333	1,18048
S.18	22	7,3	110	37,7	111	37,0	33	11,0	24	8,0	2,7567	1,01697
S.19	40	13,3	103	34,3	117	39,0	29	9,7	11	3,7	2,5600	0,96410
S.20	43	14,3	122	40,7	111	37,0	17	5,7	7	2,3	2,4100	0,88573
S.21	34	11,3	98	32,7	113	37,7	36	12,0	19	6,3	2,6933	1,03094
S.22	38	12,7	100	33,3	115	38,3	34	11,3	13	4,3	2,6133	0,99016
S.23	41	13,7	127	42,3	106	35,3	20	6,7	6	2,0	2,4100	0,87814
S.24	40	13,3	106	35,3	130	43,3	22	7,3	2	0,7	2,4667	0,83939
S.25	43	14,3	86	28,7	135	45,0	31	10,3	4	1,3	2,5552	0,90828
S.26	31	10,3	112	37,3	117	39,0	28	9,3	12	4,3	2,5933	0,93677
S.27	28	9,3	114	38,0	124	11,3	25	8,3	9	3,0	2,5767	0,88321
S.28	28	9,3	88	29,3	163	54,3	17	5,7	4	1,3	2,6033	0,78829
S.29	23	7,7	91	30,3	137	45,7	28	9,3	21	7,0	2,7767	0,96777

(1) Hiç, (2) Az, (3) Orta, (4) Çok, (5) Çok fazla

Soru17. Vergi sisteminde sürekli değişiklikler, belirsizlikler ve yoruma açık konular sebebiyle tereddüt yaşıyor musunuz?

Soru18. Vergi oranını ne ölçüde yüksek buluyorsunuz?

Soru19. Vergi konusunda denetimleri yeterli buluyor musunuz?

Soru20. Vergi sistemini ne ölçüde adaletli buluyorsunuz?

Soru21.Bağ-Kur prim artışlarını yüksek buluyor musunuz?

Soru22. Sağlık hizmetlerinden yararlanırken ne ölçüde zorluk yaşıyorsunuz?

Soru23. Sosyal güvenlik sistemini ne ölçüde adil buluyorsunuz?

Soru24. Ödenen primlere göre emekli aylıklarını ne ölçüde yeterli buluyorsunuz?

Soru25.Gıda hizmet sektöründe ne ölçüde nitelikli eleman bulabiliyor musunuz?

Soru26. Devlet desteği ile verilen eğitimi ne ölçüde yeterli buluyorsunuz?

Soru27. Esnaf ve Sanatkârlar tanımını çağın gereklerine göre nasıl buluyorsunuz?

Soru28. Esnaf ve Sanatkârlar tanımının ayrı yapılanmasını ne ölçüde uygun buluyorsunuz?

Soru29. Meslek belgesi sahibi olanları çalıştırmayı ne ölçüde tercih edersiniz?

Gümüşhane il merkezinde yapılan anket sonucunda Esnaf ve Sanatkârların vergi konusunda 3,13 ortalamayla vergi sistemindeki değişiklikler, belirsizlikler ve yoruma açık konular sebebiyle orta hatta çok seviyede tereddüt yaşadığı söylenilebilir. Sermayesi kısıtlı olan Esnaf ve Sanatkârlar 2,75 ortalamayla vergi oranları yüksekliğini ileri sürmektedir. Vergi konusundaki başka bir sorunda 2,56 ortalamayla vergi konusundaki denetimlerdir. Ayrıca bu kesim 2,41 ortalamayla vergi sisteminin adaletsiz olduğunu düşünmektedir. Sınırlı sermayeye sahip olan Esnaf ve Sanatkâr için vergi oranlarının orta derecede yüksek olması bu kesim için önemli problemlerden bir tanesidir. Bu konuda bir düzenleme yapılması gerekmektedir. Gümüşhane ilinde denekler dikkate alınarak vergi denetimin orta ve az düzeyde olması bir nevi kayıtdışılığa sebep olabileceği hatta kolaylaştırabileceği söylenilebilir.

Bağ-Kur prim artışlarını yüksek buluyor musunuz sorusuna 2,69 ortalama ile orta derecede yüksek buldukları sonucu çıkmıştır. Bu grup %37,7 oran ile Bağ-Kur pirim artışlarını orta derecede yüksek bulurken %11,3 hiç yüksek bulmamakta %6,3 ise çok yüksek bulmaktadır. Sağlık hizmetlerden yararlanırken ne ölçüde zorluk yaşıyorsunuz sorusuna ise 2,61 ortalama ile orta düzeye yakın bir zorluk yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu grubun %12,7'si sağlık hizmetlerin yararlanmada zorluk çekmemekte %33,3'ü ise az derecede zorluk çektiği sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal güvenlik sistemini ne ölçüde adil buluyorsunuz sorusuna ise 2,41 ortalama ile orta seviyenin altında adil bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ödenecek primlere göre emekli

aylıklarını ne ölçüde yeterli buluyorsunuz sorusuna 2,46 ortalama ile az seviye yeterli bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sosyal güvenlik sisteminin 2,41 ortalama ile orta seviyenin altında adaletsiz olduğunu düşünen bu kesim kayıtdışı çalışmayı artırıcı yönden bir tetikleyici olduğu söylenilebilir. Sağlık hizmetlerinden yararlanmada zorluk yaşamamanın orta derecede seyretmesi ise Bağ-Kur primlerinin ve sigortaların düzenli ödendiği ile yorumlanabilir. Bağ-Kur sigortalılarının sağlık hizmetlerinden yararlanabilmeleri için sağlık hizmeti sunucularına başvurduğu tarihte 60 günden fazla prim ve prime ilişkin her türlü borcunun bulunmaması gerekmektedir.

Hizmet sektöründe nitelikli personel ihtiyacı hızla artış göstermektedir. Bunu dikkate alarak gıda hizmet sektöründe ne ölçüde nitelikli elaman bulabiliyorsunuz sorusuna 2,55 ortalama ile orta seviyeye yakın bir sonuç elde edilmiştir. Deneklerin %45'i orta derecede nitelikli elaman bulabildiğini belirtirken %14,3'ü ise hiç nitelikli elaman bulamadığını belirtmiştir. Devlet desteği ile verilen eğitimi ne ölçüde yeterli buluyorsunuz sorusuna ise 2,59 ortalamayla orta seviyenin altında bir değerlendirme yapmıştır. İşsizlik oranının yüksek olduğu Ülkede nitelikli eleman sıkıntısı çekilmesi birbiriyle çelişen bir durumdur. Mesleki okulların amacı sadece yerel istihdama işgücü sağlamak olmadığından, Gümüşhane ilinde verilen bu eğitimlerin yeterli olmadığı sonucunu doğurmaktadır diyebiliriz.

Esnaf ve Sanatkârlar tanımını çağın gereklerine göre nasıl buluyorsunuz sorusuna ise 2,57 ortalamayla orta seviyenin altında bir sonuca ulaşılmıştır. Esnaf ve Sanatkâr tanımını ne ölçüde uygun buluyorsunuz sorusuna ise 2,60 ortalamayla orta seviyede uygun bulunduğu belirtilmiştir. Meslek belgesi sahibi olanları çalıştırmayı ne ölçüde düşünürsünüz sorusuna ise 2,77 ortalamayla orta seviyede düşündüklerini belirtmişlerdir. Ankete katılanlardan bir kişi 25. soruyu değerlendirmemiştir.

3.4.1.4.Faktör Analizi

Faktör analizi, birbiriyle ilişkili çok sayıdaki değişkeni az sayıda, daha anlamlı, kolay ulaşılabilir ve birbirinden bağımsız faktörler haline getiren ve yaygın olarak kullanılan çok değişkenli istatistik tekniklerden biridir¹³⁵.

¹³⁵ Dicle CENGİZ, Billur KILINÇ, “Faktör Analizi İle 2006 Dünya Kupasına Katılan Takımların Sıralamasının Belirlenmesi”, İ.İ.B.F Dergisi, 2007, 23-2, s.352

Faktör analizi, altında değişkenler seti olan ve faktör olarak adlandırılan genel değişkenin oluşturulması biçimidir. Çok sayıda değişkenle çalışmak zor olabilir. Bu nedenle birbiriyle ilişkili verilerden birbirinden bağımsız faktörler elde edilebilir. Faktör analizi gözlenen ve aralarında korelasyon bulunan verilerden, gözlenemeyen fakat değişkenlerin bir araya gelmesi ile faktör adı verilen yeni değişkenler türetir. Faktör analizi, verilerin küçültülmesini sağlar ve değişkenler arasındaki ilişkilerden yararlanarak yeni yapılar ortaya koyar¹³⁶.

Faktör analizi, karmaşık yapıdaki birbiriyle ilişkili gözle görülebilen ve ölçülebilen çok sayıdaki orijinal değişkenler yerine daha anlamlı, kolay, anlaşılır ve özet şeklinde yorumlanmasını sağlayan gözle görülemeyen ve ölçülemeyen daha az değişkenle temsil edilebilen faktörler olarak tanımlanan bir alt değişken seti oluşturur¹³⁷.

a)Esnaf Ve Sanatkârların Finansal Sorunlarına Uygulanan Faktör Analizi Sonuçları

Faktör analizine uygunluğunun belirlenmesi için bir küresellik sınaması olan ve verilerin birbiriyle ilişkili olup olmadığını gösteren Bartlett sınaması ve örneklem büyüklüğünün faktör analizi için uygunluğunu sınavan Kaiser Mayer Olkin (KMO) ölçütlerine bakılmıştır. Bartlett Değeri: 1465,581; P: 0,000 ve KMO: 0,732 şeklinde hesaplanan istatistiklerin faktör analizi çalışmasına uygun olduğu görülmektedir.

Faktör analizi sonucunda Esnaf ve Sanatkârların finansal sorunlarına ait değişkenlerin 0,40 ve üzeri faktör yükleri olanlar dikkate alınmış ve 6 faktör bulunmuştur. Bu faktörler toplam varyansın %56,742'sini açıklamaktadır.

Araştırma sonucunda elde edilen 6 faktörün isimleri ve faktörlerin içerdiği değişkenler aşağıda belirtilmiştir.

¹³⁶Yadigar POLAT, **Faktör Analizi Yöntemlerinin Karşılaştırılmalı Olarak İncelenmesi Ve Hayvancılık Denemesine Uygulanışı**, Doktora tezi, Adana, 2012, s.16

¹³⁷ CENGİZ, a.g.e. s.353

Tablo 3.4.Faktör 1; Esnaf ve Sanatkârların Kredilerle Alakalı Finansal Sorunları

	1		2		3		4		5			
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	Ort.	S. Sapma
S.11	50	16,7	76	25,3	91	30,3	49	16,3	34	1,3	2,8033	1,22597
S.12	38	12,7	62	20,7	107	35,7	42	14	51	17	3,0200	1,24019
S.13	36	12,0	74	24,7	94	31,3	52	17,3	44	14,7	2,9800	1,22116
(1) Hiç, (2) Az, (3) Orta, (4) Çok, (5) Çok fazla												

S 11: Krediler hakkında bir uzmandan destek almayı ne ölçüde düşünüyorsunuz?

S 12: Kredi alırken sorun yaşıyor musunuz?

S 13: Kredi geri ödemesinde sorun yaşıyor musunuz?

Gümüşhane il merkezinde Esnaf ve Sanatkârlar kredi alırken sorun yaşıyor musunuz sorusuna yanıt olarak 3.02 ortalama ile orta derecede bir sorun yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kredi alırken toplam denek grubunun %16,7'si hiç sorun yaşamazken %1,3'ü çok fazla sorun yaşadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Kredi hakkında bir uzmandan destek almayı ne ölçüde düşünürsünüz sorusuna 2,80 ortalamayla az derecede ihtiyaç duymaktadır. Gümüşhane Esnaf ve Sanatkârı uzman görüşüne sıcak bakmamaktadır diyebiliriz. Kredi geri öderken sorun yaşıyor musunuz sorusuna ise 2,98 ortalamayla orta derecede bir sorun yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır. Gümüşhane İl merkezinde Esnaf ve Sanatkârlar kredi alırken orta derecede sorun yaşamakta kredi geri ödenmesinde de orta derecede sorun yaşamaktadır. Uzman desteğine ise orta derecenin altında ihtiyaç duymaktadır. Burada Gümüşhane Esnafının finansal kaynakları iyi kullanabildiğini dile getirebiliriz.

Tablo.3.5.Faktör 2:Esnaf ve Sanatkârların Vergi Unsuruyla Alakalı Finansal Sorunları

	1		2		3		4		5			
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	Ort.	S. Sapma
S.15	29	9,7	92	30,7	122	40,7	34	11,3	23	7,7	2,7667	1,03074
S.16	34	11,3	106	35,3	109	36,3	33	11,0	18	6,0	2,6500	1,01864
(1) Hiç, (2) Az, (3) Orta, (4) Çok, (5) Çok fazla												

S 15: Kredi almak için gösterilecek teminat sıkıntınız var mı?

S 16: Vergi ödemek için kaynak bulmada sıkıntınız oluyor mu?

Esnaf ve Sanatkârların kredi almak için teminat sıkıntısı olup olmadığına ilişkin sorusuna yanıt olarak 2,67 ortalama ile orta derecenin altında bir sıkıntının söz konusu olduğu belirtilmiştir. Bu grubun %7,7'si çok fazla sorun yaşarken %9,7'si hiç sorun yaşamadığını belirtmiştir. Vergi ödemek için kaynak bulmada sıkıntınız oluyor mu sorusuna ise 2,65 ortalama ile orta derecenin altında bir sorun yaşandığı belirtilmiştir

Tablo.3.6.Faktör 3:Esnaf ve Sanatkârların Eğitimle Alakalı Finansal Sorunları

	1		2		3		4		5			
	f	%	f	%	F	%	f	%	f	%	Ort.	S.Sapma
S.30	32	10,7	80	23,7	73	24,3	42	14,0	73	24,3	3,1467	1,33833
S.31	14	4,7	63	21,0	82	27,3	53	17,7	88	29,3	3,4600	1,24105
S.32	33	11,0	72	24,0	83	27,7	44	14,7	68	22,7	3,1400	1,31128
(1) Hiç, (2) Az, (3) Orta, (4) Çok, (5) Çok fazla												

S 30: Kendi memleketinizden olanları çalıştırmayı ne ölçüde tercih edersiz?

S 31: Çalışacağı işe göre tecrübeyi ne ölçüde tercih edersiniz?

S 32: Aynı bölgede ihtiyaç fazlası işyerlerine sınır ve uzaklık şartı getirilmesini ne ölçüde uygun bulursunuz?

İşyerinde çalışan kişilerin kendi memleketlerinden olanları çalıştırmayı uygun bulup bulmadıkları sorusuna 3,14 ortalamayla tercih ettikleri sonucu çıkmıştır. Çalışacağı işe göre tecrübeyi ne ölçüde tercih edersiniz sorusuna 3,46 ortalamayla tecrübeyi dikkate aldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Aynı bölgede ihtiyaç fazlası işyerine sınır ve uzaklık şartı getirilmesini ne ölçüde uygun bulursunuz sorusuna 3,14 ortalamayla orta seviyededir. Gümüşhane il merkezinde yerleşim alanı kısıtlıdır, aynı bölgede çok sayıda aynı sektörde çalışan iş yeri bulunmaktadır. Aynı sokakta çok sayıda lokanta, kafe, berber türü yerlerin olması Esnaf ve Sanatkârların optimal kapasite ile hizmet vermesini sağlamak için bir dezavantajdır. Aynı bölgede uzaklık ve sınır kriteri getirilmesini uygun olacağını düşünen kısım %65'dir.

Tablo.3.7.Faktör 4:Esnaf ve Sanatkârların Kamu Kurum ve Kuruluşlarla Alakalı Sorunları

	1		2		3		4		5			
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	Ort.	S. Sapma
S.33	58	19,3	101	33,7	114	38,0	18	6,0	9	3,0	2,3967	0,96389
S.34	93	31,0	104	34,7	88	29,3	12	4,0	3	1,0	2,0933	0,92057
S.35	82	27,3	108	36,0	100	33,3	9	3,0	1	0,3	2,1300	0,86153
S.36	123	41,0	106	35,3	54	18,0	13	4,3	4	1,3	1,8967	0,93572
S.37	103	34,3	109	36,3	71	23,7	14	4,7	3	1,0	2,0167	0,92696
S.38	95	31,7	112	37,3	70	23,3	15	5,0	6	2,0	2,1070	1,09387
S.39	123	41,0	80	26,7	67	22,3	11	3,7	19	6,3	2,0767	1,16130
(1) Hiç, (2) Az, (3) Orta, (4) Çok, (5) Çok fazla												

S 33: Meslek odaları ile ilişkiniz?

S 34: Belediye ile ilişkiniz?

S 35: Valilik ile ilişkiniz?

S 36: Üniversite ile ilişkiniz?

S 37: Kooperatifler ile ilişkiniz?

S 38: Maliye ile ilişkiniz?

S 39: Ticaret odası ile ilişkiniz?

Esnaflar ve Sanatkarlar meslek odaları ile ilişkiniz nedir diye sorulduğunda 2,39 ortalama ile orta derecenin altında olduğu belirtilmiştir. Belediye ile 2,09 ortalama ile az derecede, Valilik ile 2,13 ortalama ile az derecede, Üniversite ile 1,89 ortalama ile az derecede, Kooperatifler ile 2,01 ortalama ile az derecede, Maliye ile 2,10 ortalama ile az derecede, Ticaret Odası ile 2,07 ortalama ile az derecede sonuçlar seyretnmiştir. Bu sonuçlara göre kamu kurum ve kuruluşları ile ilişkiler az seviyede olduğu görülmektedir. En çok ilişki içinde olduğu kurum maliye ve meslek odalarıdır. Bağlantının en zayıf olduğu kurum ise üniversitelerdir. Genel olarak baktığımızda il içindeki ilişkilerin zayıf olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo.3.8.Faktör 5:Esnaf ve Sanatkârın Bağlı Bulunduğu Meslek Kuruluşlarıyla Alakalı Sorunlar

	1		2		3		4		5			
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	Ort.	S. sapma
S.40	44	14,7	61	20,3	101	33,7	82	27,3	12	4,0	2,8567	1,09855
S.41	43	14,3	81	27,0	132	44,0	35	11,7	9	3,0	2,6200	0,96888
S.42	39	13,0	92	30,7	124	41,3	37	12,3	8	2,7	2,6100	0,95268
S.43	36	12,0	114	38,0	108	36,0	36	12,0	6	2,0	2,5400	0,92263
1:Hiç katılmıyorum 2:Kısmen katılmıyorum 3:Kararsızım 4:Kısmen katılıyorum 5:Kesinlikle katılıyorum												

S.40 Bağlı meslek odası nitelikli eleman bulma konusunda yardımcı olmaktadır.

S.41 Bağlı bulunduğum meslek odasından tereddüt ettiğim konularda rahatça yardım alıyorum.

S.42 Bağlı bulunduğum meslek odasının beni en iyi şekilde temsil ettiğine inanıyorum.

S.43 Bağlı bulunduğum meslek odası çağın gereklerine ayak uydurmaktadır.

Bağlı bulunduğum meslek odası nitelikli eleman bulma konusunda yardımcı olmaktadır sorusuna 2,85 ortalamayla kararsızlığa yakın oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bağlı olduğum meslek odasından tereddüt ettiğim konularda yardım alıyorum sorusuna 2,62 ortalamayla kararsızlığa yakın yanıtı verilmiştir. Bunlardan %27'si bu düşünceye kısmen katılmazken %14'ü hiç katılmamaktadır. Bağlı bulunduğum meslek odası beni en iyi şekilde temsil etmektedir sorusuna ise 2,61 ortalamayla kısmen katılmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bağlı bulunduğum meslek odası çağın gereklerine ayak uydurmaktadır sorusuna 2.54 ortalamayla kısmen katılmıyorum yanıtı getirilmiştir.

Tablo.3.9.Faktör 6:Esnaf Ve Sanatkârın Bağlı Bulunduğu Meslek Kuruluşlarıyla Alakalı Sorunlar

	1		2		3		4		5			
	f	%	f	%	F	%	f	%	f	%	Ort.	S.Sapma
S.44	44	14,7	96	32,0	112	37,3	42	14,0	6	2,0	2,5667	0,97058
S.45	31	10,3	111	37,0	113	37,7	29	9,7	16	5,3	2,6267	0,97834
S.46	36	12,0	88	29,3	124	41,3	32	10,7	20	6,7	2,7067	1,03159
1:Hiç katılmıyorum 2:Kısmen katılmıyorum 3:Kararsızım 4:Kısmen katılıyorum 5:Kesinlikle katılıyorum												

S 44: Bağlı bulunduğum meslek odası, merkezi ve yerel yönetimler, Esnaf ve Sanatkârların sorunlarına duyarsızdır.

S 45: Merkezi ve yerel yönetimlerin kayıtdışılık hakkında kontrol ve denetim mekanizmaları yetersizdir.

S 46: İlimizde bulunan üniversite, Esnaf ve Sanatkarlar sorunları ile ilgilenmemekte, bunlara duyarsız kalmaktadır.

Bağlı bulunduğum meslek odası, merkezi ve yerel yönetimler, Esnaf ve Sanatkarların sorunlarına duyarsızdır sorusuna 2,56 ortalama ile kısmen katılmıyorum yanıtı verilmiştir. Merkezi ve yerel kayıtdışılık hakkında kontrol ve denetim mekanizmaları yetersizdir sorusuna kısmen katılmıyorum yanıtı getirilmiştir. %10,3'ü hiç katılmadığını söylerken %5,3 de kesinlikle katıldığını söylemiştir. İlimizde bulunan üniversite, Esnaf ve Sanatkarlar sorunları ile ilgilenmemekte, bunlara duyarsız kalmaktadır sorusuna 2,70 ortalamayla kararsızım cevabına yakın bir yanıt verilmiştir.

b)Gümüşhane Araştırma Sahasında Elde Edilen Bulguların, Birbirinden Bağımsız Olup Olmadığının Ki-Kare Bağımsızlık Testi İle Test Edilmesi

Bu kısımda, Gümüşhane merkezde elde edilen bulguların birbirinden bağımsız olup olmadıkları test edilecektir. Kayıtlı olunan kurulu, işletme faaliyet süresi ve işletme mülkiyeti ile altı tane faktörün bağımsız olup olmadığı ki-kare bağımsızlık testi ile test edilecektir.

Tablo.3.10.Kayıtlı Olunan Kuruluş ile Uzman Desteği İhtiyacı Karşılaştırılması

			S11					Toplam
			Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla	
S5	Esnaf ve Sanatkârlar Odası	Değer	39	54	74	31	28	226
		Beklenen Değer	37,7	57,3	68,6	36,9	25,6	226,0
		%	13,0%	18,0%	24,7%	10,3%	9,3%	75,3%
	Ticaret ve Sanayi Odası	Değer	11	22	17	18	6	74
		Beklenen Değer	12,3	18,7	22,4	12,1	8,4	74,0
		%	3,7%	7,3%	5,7%	6,0%	2,0%	24,7%
Toplam	Değer	50	76	91	49	34	300	
	Beklenen Değer	50,0	76,0	91,0	49,0	34,0	300,0	
	%	16,7%	25,3%	30,3%	16,3%	11,3%	100,0%	
Asymp. Sig. (Anlamlılık) değeri P=0,115								

H₀: Krediler hakkında uzman desteği ile kayıtlı olduğu kuruluş birbirinden bağımsızdır.

H₁: Krediler hakkında uzman desteği ile kayıtlı olduğu kuruluş birbirinden bağımsız değildir.

Çizelgeden de anlaşılacağı gibi, Esnaf ve Sanatkarlar odasına bağlı olan kişilerin orta derecede uzman desteğine ihtiyaç duyduğu, Ticaret ve Sanayi Odasına bağlı olan Esnafların da orta seviyede bir uzman desteğine ihtiyaç duyduğu görülmektedir. Denek grubunda Esnaf ve Sanatkarlar odasına bağlı olan 226 kişiden %68,6'sı orta, %36,9'sı

çok, %25,6'sı ise çok fazla uzman desteğine ihtiyaç olduğunu belirtmiştir. Bu grupta Ticaret ve Sanayi Odasına bağlı olan 74 kişiden %22,4'ü uzman desteğine ihtiyaç duyduğunu belirtmiştir. Genel olarak düşünüldüğünde %30,3'lük kısım orta seviyede uzman desteğine ihtiyaç olduğunu belirtmiştir.

Test Statistics tablosunun Asymp. Sig. (anlamlılık) değeri $P = 0,115$ 'dir. Bu değer $P = 0,115 > 0,05$ olduğu için, bağımlı olunan kuruluş ile kredi hakkında uzman desteği arasında bağıın istatistiksel olarak anlamlı olmadığını söyleyebiliriz. Ki-kare testinin sonuçlarına göre bağımlı olunan kuruluş ile kredi hakkında uzman desteğinin birbirinden bağımsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo.3.11.Kayıtlı Olunan Kuruluş ile Kredi Alırken Sorun Yaşanmasının Karşılaştırılması

			S12					Toplam
			Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla	
S5	Esnaf ve Sanatkârlar Odası	Değer	33	41	76	33	43	226
		Beklenen Değer	28,6	46,7	80,6	31,6	38,4	226,0
		%	11,0%	13,7%	25,3%	11,0%	14,3%	75,3%
	Ticaret ve Sanayi Odası	Değer	5	21	31	9	8	74
		Beklenen Değer	9,4	15,3	26,4	10,4	12,6	74,0
		%	1,7%	7,0%	10,3%	3,0%	2,7%	24,7%
Topla m		Değer	38	62	107	42	51	300
		Beklenen Değer	38,0	62,0	107,0	42,0	51,0	300,0
		%	12,7%	20,7%	35,7%	14,0%	17,0%	100,0%
Asymp. Sig. (Anlamlılık) değeri P=0,60								

H_0 : Kayıtlı olunan kuruluş ile kredi alırken sorun yaşanması birbirinden bağımsızdır.

H_1 : Kayıtlı olunan kuruluş ile kredi alırken sorun yaşanması birbiriyle bağımsız değildir.

Esnaf ve Sanatkârlar odasına bağlı olan kişilerden yarısı kredi alırken sorun yaşarken, Ticaret ve Sanayi Odasına bağlı olan Etnaf ve Sanatkârların da yarısı kredi alırken sorun yaşamaktadır. Denek grubundan Etnaf ve Sanatkârlar odasına bağlı 226 kişiden %11'i kredi alırken hiç sorun yaşamazken, %14,3'ü kredi alırken çok fazla sorun yaşamaktadır. Denek grubundan Ticaret olasına bağlı olan Etnaflardan %1,7'si kredi alırken hiç zorluk çekmezken % 2,7'si çok fazla sıkıntı çektiğini belirtmiştir. Hem Etnaf ve Sanatlar odasına bağlı hem de Ticaret ve Sanayi Odasına bağlı denek grubunun %37'si kredi alırken orta derecede sorun yaşadığını belirtmiştir.

Test Statistics tablosunun Asymp. Sig. (anlamlılık) değeri $P = 0,60$ 'dır. Bu değer $P = 0,60 > 0,05$ olduğu için, bağımlı olunan kuruluş ile kredi alırken sorun yaşama arasındaki bağımlı istatistiksel olarak anlamlı olmadığını söyleyebiliriz. Ki-kare testinin sonuçlarına göre bağımlı olunan kuruluş ile kredi alırken sorun yaşama birbirinden bağımsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo.3.12.Kayıtlı Olunan Kuruluş ile Kredi Geri Ödemesinin Karşılaştırılması

			S13					Toplam
			Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla	
S5	Esnaf ve Sanatkârlar Odası	Değer	29	54	68	36	39	226
		Beklenen Değer	27,1	55,7	70,8	39,2	33,1	226,0
		%	9,7%	18,0%	22,7%	12,0%	13,0%	75,3%
	Ticaret ve Sanayi Odası	Değer	7	20	26	16	5	74
		Beklenen Değer	8,9	18,3	23,2	12,8	10,9	74,0
		%	2,3%	6,7%	8,7%	5,3%	1,7%	24,7%
Toplam		Değer	36	74	94	52	44	300
		Beklenen Değer	36,0	74,0	94,0	52,0	44,0	300,0
		%	12,0%	24,7%	31,3%	17,3%	14,7%	100,0%
Asymp. Sig. (Anlamlılık) değeri P=0,169								

H_0 : Kayıtlı olunan kuruluş ile kredi geri ödemesi bağımsızdır.

H_1 : Kayıtlı olunan kuruluş ile kredi geri ödemesi bağımsız değildir.

Analiz sonucu Etnaf ve Sanatkarlar odasına bağılı olan denek gurubunu oluşturan 226 kişiden (%75,3) 68 tanesi kredi geri öderken orta derecede sorun yaşamaktadır. Yine gruptan %9,7'si kredi geri ödemesinde hiç sorun yaşamazken %13'ü çok fazla sorun yaşadığını ileri sürmüştür. Ticaret ve Sanayi Odasına bağılı olan 74 kişiden %8,7'si de Etnaf ve Sanatkarlar gibi orta derecede kredi geri ödemesinde sorun yaşadığını belirtmiştir. Hem Etnaf ve Sanatkarlar odasına hem de Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı olan kişilerden %31,3'ü kredi geri ödemesinde orta derecede sıkıntı yaşadığını belirtmiştir. %24,7'si ise az derecede de sorun yaşadığını belirtmiştir.

Test Statistics tablosunun Asymp. Sig. (anlamlılık) değeri $P = 0,169$ 'dur. Bu değer $P = 0,169 > 0,05$ olduğu için, bağımlı olunan kuruluş ile kredi geri ödemesinde sorun yaşanması arasında bağımlı istatistiksel olarak anlamlı olmadığını söyleyebiliriz. Ki-kare testinin sonuçlarına göre bağımlı olunan kuruluş ile kredi geri ödenmesinde sorun yaşama birbirinden bağımsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo.3.13. Kuruluş Yılı ile Uzman Desteği İhtiyacı Karşılaştırılması

			S11					Toplam
			Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla	
S7	1-3 yıl	Değer	6	10	12	6	4	38
		Beklenen Değer	6,3	9,6	11,5	6,2	4,3	38,0
		%	2,0%	3,3%	4,0%	2,0%	1,3%	12,7%
	4-10 yıl	Değer	26	38	40	23	20	147
		Beklenen Değer	24,5	37,2	44,6	24,0	16,7	147,0
		%	8,7%	12,7%	13,3%	7,7%	6,7%	49,0%
	11-15 yıl	Değer	12	26	36	17	9	100
		Beklenen Değer	16,7	25,3	30,3	16,3	11,3	100,0
		%	4,0%	8,7%	12,0%	5,7%	3,0%	33,3%
	16 üstü	Değer	6	2	3	3	1	15
		Beklenen Değer	2,5	3,8	4,6	2,5	1,7	15,0
		%	2,0%	0,7%	1,0%	1,0%	0,3%	5,0%
Toplam	Değer	50	76	91	49	34	300	
	Beklenen Değer	50,0	76,0	91,0	49,0	34,0	300,0	
	%	16,7%	25,3%	30,3%	16,3%	11,3%	100,0%	
Asymp. Sig. (Anlamlılık) değeri P=0,533								

H₀: Kuruluş yılı ile kredi hakkında uzman desteği bağımsızdır.

H₁: Kuruluş yılı ile kredi hakkında uzman desteği bağımsız değildir.

İşletmelerin kuruluş yılı ile kredi alırken uzman desteğine ihtiyaç duyması bağımlılık derecesi incelendiğinde bir yılla onbeş yıl arasında işletmesi olan kişiler orta derecede uzman desteğine ihtiyaç duyduğunu belirtirken onbeş yılın üstünde işletmesi bulunan kişiler hiç uzman desteğine ihtiyaç duymadıklarını ifade etmiştir. Denek grubunun %49'unu oluşturan, faaliyet yılı 4-10 yıl olan işletmeler kredi alırken orta ve ortanın altında az derecede uzman desteğine ihtiyaç duyduğunu belirtmiştir.

Test Statistics tablosunun Asymp. Sig. (anlamlılık) değeri P= 0,533'dür. Bu değer $P = 0,533 > 0,05$ olduğu için, kuruluş yılı ile kredi hakkında uzman desteği ihtiyacı arasındaki bağıntı istatistiksel olarak anlamlı olmadığını söyleyebiliriz. Ki-kare testinin sonuçlarına göre kuruluş yılı ile kredi alırken uzman desteğine ihtiyaç duyma birbirinden bağımsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo.3.14. Kuruluş Yılı İle Kredi Geri Ödemesi Karşılaştırılması

			S13					Toplam
			Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla	
S7	1-3 yıl	Değer	5	11	8	12	2	38
		Beklenen Değer	4,6	9,4	11,9	6,6	5,6	38,0
		%	1,7%	3,7%	2,7%	4,0%	0,7%	12,7%
	4-10 yıl	Değer	12	40	44	26	25	147
		Beklenen Değer	17,6	36,3	46,1	25,5	21,6	147,0
		%	4,0%	13,3%	14,7%	8,7%	8,3%	49,0%
	11-15 yıl	Değer	14	20	38	12	16	100
		Beklenen Değer	12,0	24,7	31,3	17,3	14,7	100,0
		%	4,7%	6,7%	12,7%	4,0%	5,3%	33,3%
	16 üstü	Değer	5	3	4	2	1	15
		Beklenen Değer	1,8	3,7	4,7	2,6	2,2	15,0
		%	1,7%	1,0%	1,3%	0,7%	0,3%	5,0%
Toplam	Değer	36	74	94	52	44	300	
	Beklenen Değer	36,0	74,0	94,0	52,0	44,0	300,0	
	%	12,0%	24,7%	31,3%	17,3%	14,7%	100,0%	
Asymp. Sig. (Anlamlılık) değeri P=0,034								

H₀: Kuruluş yılı ile kredi geri ödemesi bağımsızdır.

H₁: Kuruluş yılı ile kredi geri ödemesi bağımsız değildir.

Denek gurubunun kredi geri öderken %31,3'ü orta derecede %24,7'si az derecede %17,3'ü ise çok derecede sorun yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır. Faaliyet süresi 1-3 yıl arasına olanlar kredi geri öderken çok derecede sorun yaşarken, faaliyet yılı 15 yılın üzerinde olanlar hiç sorun yaşamadığını ifade etmiştir. İşletmelerin faaliyette bulundukları süreler arttıkça kredi geri ödemesi sorunu azalmaktadır. Ters orantı söz konusudur. Faaliyet yılı ile kredi geri ödemesi sorunu birbirinden bağımsız değildir.

Test Statistics tablosunun Asymp. Sig. (anlamlılık) değeri P= 0,034'dür. Bu değer $P = 0,034 < 0,05$ olduğu için, kuruluş yılı ile kredi geri ödemesi arasındaki bağımlı istatistiksel olarak anlamlı olduğunu söyleyebiliriz. Ki-kare testinin sonuçlarına göre kuruluş yılı ile kredi geri ödemesi birbirinden bağımsız değildir sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo.3.15. İşletme Mülkiyeti İle Uzman Desteği İhtiyacı Karşılaştırılması

			S11					Toplam
			Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla	
S8	Satın Alma	Değer	5	11	18	13	6	53
		Beklenen Değer	8,8	13,4	16,1	8,7	6,0	53,0
		%	1,7%	3,7%	6,0%	4,3%	2,0%	17,7%
	Miras	Değer	14	11	13	6	6	50
		Beklenen Değer	8,3	12,7	15,2	8,2	5,7	50,0
		%	4,7%	3,7%	4,3%	2,0%	2,0%	16,7%
	Kredi	Değer	7	11	13	6	5	42
		Beklenen Değer	7,0	10,6	12,7	6,9	4,8	42,0
		%	2,3%	3,7%	4,3%	2,0%	1,7%	14,0%
	Kira	Değer	24	43	47	24	17	155
		Beklenen Değer	25,8	39,3	47,0	25,3	17,6	155,0
		%	8,0%	14,3%	15,7%	8,0%	5,7%	51,7%
Toplam		Değer	50	76	91	49	34	300
		Beklenen Değer	50,0	76,0	91,0	49,0	34,0	300,0
		%	16,7%	25,3%	30,3%	16,3%	11,3%	100,0%
Asymp. Sig. (Anlamlılık) değeri P=0,599								

H₀: işletmenin mülkiyeti ile kredi hakkında uzman desteği bağımsızdır.

H₁: işletmenin mülkiyeti ile kredi hakkında uzman desteği bağımsız değildir.

İşletmesini satın alan denek grubunun %17,7'lik kısımdan %6'sı kredi alma konusunda orta derecede uzman desteğine ihtiyaç duyduğunu, işletmesi miras olan %16,7'lik kısmın %4,7'si hiç uzman desteğine ihtiyaç duymadığını, işletmesi kira olan denek grubu ise orta derecede uzman desteğine ihtiyaç duyduğunu belirtmiştir. İşletmelerin mülkiyet durumu ile kredi hakkında uzman desteğine ihtiyaç duyması birbirinden bağımsızdır.

Test Statistics tablosunun Asymp. Sig. (anlamlılık) değeri P=0,599'dur. Bu değer $P = 0,599 > 0,05$ olduğu için, işletme mülkiyeti ile kredi alırken uzman desteği arasındaki bağı istatistiksel olarak anlamlı olmadığını söyleyebiliriz. H₀ hipotezi kabul edilir. Ki-kare testinin sonuçlarına göre işletme mülkiyeti ile kredi hakkında uzman desteğine ihtiyaç duyma birbirinden bağımsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo.3.16. İşletme Mülkiyeti İle Kredi Alırken Sorun Yaşamamanın Karşılaştırılması

			S12					Toplam
			Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla	
S8	Satın Alma	Değer	0	11	23	13	6	53
		Beklenen Değer	6,7	11,0	18,9	7,4	9,0	53,0
		%	0,0%	3,7%	7,7%	4,3%	2,0%	17,7%
	Miras	Değer	7	15	14	7	7	50
		Beklenen Değer	6,3	10,3	17,8	7,0	8,5	50,0
		%	2,3%	5,0%	4,7%	2,3%	2,3%	16,7%
	Kredi	Değer	7	8	12	6	9	42
		Beklenen Değer	5,3	8,7	15,0	5,9	7,1	42,0
		%	2,3%	2,7%	4,0%	2,0%	3,0%	14,0%
	Kira	Değer	24	28	58	16	29	155
		Beklenen Değer	19,6	32,0	55,3	21,7	26,4	155,0
		%	8,0%	9,3%	19,3%	5,3%	9,7%	51,7%
Toplam	Değer	38	62	107	42	51	300	
	Beklenen Değer	38,0	62,0	107,0	42,0	51,0	300,0	
	%	12,7%	20,7%	35,7%	14,0%	17,0%	100,0%	
Asymp. Sig. (Anlamlılık) değeri P=0,049								

H₀: işletmenin mülkiyeti ile kredi alırken sorun yaşaması bağımsızdır.

H₁: işletmenin mülkiyeti ile kredi alırken sorun yaşaması bağımlıdır.

İşletmesini satın alan denek grubu kredi alırken orta derecede sorun yaşadığını, işletmesi miras olan denek grubu da orta derecede sorun yaşadığını, işletmesini kredi ile alan denek grubu orta ve çok derecede kredi alırken sorun yaşadığını, işletmesi kira olan denek grubu ise orta derecede kredi alırken sorun yaşadığını ifade etmiştir. Bu denek gurubunun %35,7'si kredi alırken orta derecede sorun yaşadığını belirtmiştir.

Test Statistics tablosunun Asymp. Sig. (anlamlılık) değeri P= 0,049'dur. Bu değer P = 0,049 < 0,05 olduğu için, işletme mülkiyeti ile kredi alırken sorun yaşanması arasındaki bağın istatistiksel olarak anlamlı olduğunu söyleyebiliriz. Bu bulgulardan hareketle H₀ hipotezi red edilir. Ki-kare testinin sonuçlarına göre işletme mülkiyeti ile kredi alırken sorun yaşanması birbirinden bağımsız değildir sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo.3.17. İşletme Mülkiyeti İle Kredi Geri Ödemesinin Karşılaştırılması

			S13					Toplam
			Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla	
S8	Satın Alma	Değer	5	7	21	16	4	53
		Beklenen Değer	6,4	13,1	16,6	9,2	7,8	53,0
		%	1,7%	2,3%	7,0%	5,3%	1,3%	17,7%
	Miras	Değer	9	18	13	4	6	50
		Beklenen Değer	6,0	12,3	15,7	8,7	7,3	50,0
		%	3,0%	6,0%	4,3%	1,3%	2,0%	16,7%
	Kredi	Değer	6	13	12	4	7	42
		Beklenen Değer	5,0	10,4	13,2	7,3	6,2	42,0
		%	2,0%	4,3%	4,0%	1,3%	2,3%	14,0%
	Kira	Değer	16	36	48	28	27	155
		Beklenen Değer	18,6	38,2	48,6	26,9	22,7	155,0
		%	5,3%	12,0%	16,0%	9,3%	9,0%	51,7%
Toplam	Değer	36	74	94	52	44	300	
	Beklenen Değer	36,0	74,0	94,0	52,0	44,0	300,0	
	%	12,0%	24,7%	31,3%	17,3%	14,7%	100,0%	
Asymp. Sig. (Anlamlılık) değeri P=0,034								

H0: işletmenin mülkiyeti ile kredi geri ödemesi bağımsızdır.

H1: işletmenin mülkiyeti ile kredi geri ödemesi bağımlıdır.

İşletmesine miras yoluyla sahip olan %16,7'lik gruptan %6'sı kredi geri öderken az seviyede sorun yaşadığını belirtmiştir. İşletmesi kira olan grup ise orta derecede sorun yaşadığını belirtmiştir. İşletmesini satın alma yoluyla elde eden grup ise orta ve çok seviyede kredi alırken sorun yaşandığını belirtmiştir. İşletmenin mülkiyeti ile kredi geri ödemesi birbirinden bağımsız değildir.

Test Statistics tablosunun Asymp. Sig. (anlamlılık) değeri P=0,034'dur. Bu değer $P = 0,034 < 0,05$ olduğu için, işletme mülkiyeti ile kredi geri ödemesi arasında bağımlı istatistiksel olarak anlamlı olduğunu söyleyebiliriz. Bu bulgulardan hareketle H0 hipotezi red edilir. Ki-kare testinin sonuçlarına göre işletme mülkiyeti ile kredi alırken sorun yaşanması birbirinden bağımsız değildir sonucuna varılmıştır.

Tablo.3.18.Kayıtlı Olunan Kuruluş İle Kredi Teminatı Sorununun Karşılaştırılması

			S15					Toplam
			Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla	
S5	Esnaf ve Sanatkarlar Odası	Değer	20	73	94	22	17	226
		Beklenen Değer	21,8	69,3	91,9	25,6	17,3	226,0
		%	6,7%	24,3%	31,3%	7,3%	5,7%	75,3%
	Ticaret ve Sanayi Odası	Değer	9	19	28	12	6	74
		Beklenen Değer	7,2	22,7	30,1	8,4	5,7	74,0
		%	3,0%	6,3%	9,3%	4,0%	2,0%	24,7%
Toplam		Değer	29	92	122	34	23	300
		Beklenen Değer	29,0	92,0	122,0	34,0	23,0	300,0
		%	9,7%	30,7%	40,7%	11,3%	7,7%	100,0%
Asymp. Sig. (Anlamlılık) değeri P=0,446								

H₀: Kayıtlı olunan kuruluş ile kredi teminatı bağımsızdır.

H₁: Kayıtlı olunan kuruluş ile kredi teminatı bağımlıdır.

P = 0,446 > 0,05 olduğu için H₀ kabul edilir.

Esnaflar ve Sanatkarlar Odasına bağlı denek grubunun %31,3'ü orta derecede teminat sorunu yaşarken, Ticaret ve Sanayi Odasına bağlı denek grubu da orta derecede teminat sıkıntısı ile karşılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Denek grubunun %40,7'si orta derecede teminat sıkıntısı çektiğini belirtirken, %30,7'lik kısmı az derecede teminat sıkıntısı çektiğini belirtmiştir.

Test Statistics tablosunun Asymp. Sig. (anlamlılık) değeri P=0,446'dır. Bu değer P = 0,446 > 0,05 olduğu için, kayıtlı olunan kuruluşla kredi teminatı arasındaki bağımlı istatistiksel olarak anlamlı olmadığını söyleyebiliriz. Bu bulgulardan hareketle H₀ hipotezi kabul edilmiş olur. Ki-kare testinin sonuçlarına göre bağımlı olunan kuruluş ile kredi teminat sorunu birbirinden bağımsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo.3.19.Kuruluş Yılı İle Kredi Teminatı Sorununun Karşılaştırılması

			S15					Toplam
			Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla	
S7	1-3 yıl	Değer	5	9	17	4	3	38
		Beklenen Değer	3,7	11,7	15,5	4,3	2,9	38,0
		%	1,7%	3,0%	5,7%	1,3%	1,0%	12,7%
	4-10 yıl	Değer	11	49	61	16	10	147
		Beklenen Değer	14,2	45,1	59,8	16,7	11,3	147,0
		%	3,7%	16,3%	20,3%	5,3%	3,3%	49,0%
	11-15 yıl	Değer	11	33	38	12	6	100
		Beklenen Değer	9,7	30,7	40,7	11,3	7,7	100,0
		%	3,7%	11,0%	12,7%	4,0%	2,0%	33,3%
	16 üstü	Değer	2	1	6	2	4	15
		Beklenen Değer	1,5	4,6	6,1	1,7	1,2	15,0
		%	0,7%	0,3%	2,0%	0,7%	1,3%	5,0%
Toplam	Değer	29	92	122	34	23	300	
	Beklenen Değer	29,0	92,0	122,0	34,0	23,0	300,0	
	%	9,7%	30,7%	40,7%	11,3%	7,7%	100,0%	
Asymp. Sig. (Anlamlılık) değeri P=0,327								

H₀: kuruluş yılı ile kredi teminatı sorunu bağımsızdır.

H₁: kuruluş yılı ile kredi teminatı sorunu bağımsız değildir.

Denek grubunun 1-3 yıl arasında faaliyet de bulunan işletmeler orta derecede teminat sıkıntısı çekerken 4-16 yıl üstü faaliyet halinde olanlar orta ve ortanın altında teminat sıkıntısı çektiğini ifade ettiği görülmüştür.

Test Statistics tablosunun Asymp. Sig. (anlamlılık) değeri P= 0,327'dir. Bu değer $P = 0,327 > 0,05$ olduğu için, kuruluş yılı ile kredi teminatı arasındaki bağımlı istatistiksel olarak anlamlı olmadığını söyleyebiliriz. Bu bulgulardan hareketle H₀ hipotezi kabul edilmiş olur. Ki-kare testinin sonuçlarına göre kuruluş yılı ile kredi teminat sorunu birbirinden bağımsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo.3.20.Kuruluş Yılı İle Vergi İçin Kaynak Sorununun Karşılaştırılması

			S16					Toplam
			Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla	
S7	1-3 yıl	Değer	2	12	15	7	2	38
		Beklenen Değer	4,3	13,4	13,8	4,2	2,3	38,0
		%	0,7%	4,0%	5,0%	2,3%	0,7%	12,7%
	4-10 yıl	Değer	17	51	54	18	7	147
		Beklenen Değer	16,7	51,9	53,4	16,2	8,8	147,0
		%	5,7%	17,0%	18,0%	6,0%	2,3%	49,0%
	11-15 yıl	Değer	12	37	38	7	6	100
		Beklenen Değer	11,3	35,3	36,3	11,0	6,0	100,0
		%	4,0%	12,3%	12,7%	2,3%	2,0%	33,3%
	16 üstü	Değer	3	6	2	1	3	15
		Beklenen Değer	1,7	5,3	5,5	1,7	,9	15,0
		%	1,0%	2,0%	0,7%	0,3%	1,0%	5,0%
Toplam	Değer	34	106	109	33	18	300	
	Beklenen Değer	34,0	106,0	109,0	33,0	18,0	300,0	
	%	11,3%	35,3%	36,3%	11,0%	6,0%	100,0%	
Asymp. Sig. (Anlamlılık) değeri P=0,293								

H₀: kuruluş yılı ile vergi ödemek için kaynak sorunu bağımsızdır.

H₁: kuruluş yılı ile vergi ödemek için kaynak sorunu bağımlıdır.

Analiz sonucu 1-10 yıl arasında faaliyet gösteren denek grubunun vergi ödemek için kaynak gösterme sıkıntısı orta derecede iken 11-16 üstü faaliyet gösteren işletmelerde vergi ödemek için kaynak bulma sıkıntı ortanın altında bir seviyede seyretmektedir.

Test Statistics tablosunun Asymp. Sig. (anlamlılık) değeri P= 0,293'dır. Bu değer P = 0,293 > 0,05 olduğu için, kuruluş yılı ile vergi ödemek için kaynak sorunu arasındaki bağımlı istatistiksel olarak anlamlı olmadığını söyleyebiliriz. Bu bulgulardan hareketle H₀ hipotezi kabul edilmiş olur. Ki-kare testinin sonuçlarına göre kuruluş yılı ile vergi ödemek için kaynak sorunu ihtiyacı birbirinden bağımsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo.3.21.İşletme Mülkiyeti İle Kredi Teminatı Sorununun Karşılaştırılması

			S15					Toplam
			Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla	
S8	Satın Alma	Değer	4	13	20	9	7	53
		Beklenen Değer	5,1	16,3	21,6	6,0	4,1	53,0
		%	1,3%	4,3%	6,7%	3,0%	2,3%	17,7%
	Miras	Değer	2	20	24	2	2	50
		Beklenen Değer	4,8	15,3	20,3	5,7	3,8	50,0
		%	0,7%	6,7%	8,0%	0,7%	0,7%	16,7%
	Kredi	Değer	7	15	15	4	1	42
		Beklenen Değer	4,1	12,9	17,1	4,8	3,2	42,0
		%	2,3%	5,0%	5,0%	1,3%	0,3%	14,0%
	Kira	Değer	16	44	63	19	13	155
		Beklenen Değer	15,0	47,5	63,0	17,6	11,9	155,0
		%	5,3%	14,7%	21,0%	6,3%	4,3%	51,7%
Toplam		Değer	29	92	122	34	23	300
		Beklenen Değer	29,0	92,0	122,0	34,0	23,0	300,0
		%	9,7%	30,7%	40,7%	11,3%	7,7%	100,0%
Asymp. Sig. (Anlamlılık) değeri P=0,167								

H₀: işletme mülkiyeti ile kredi teminatı sorunu bağımsızdır.

H₁: işletme mülkiyeti ile kredi teminatı sorunu bağımlıdır.

Satin alma yoluyla işletme sahibi olan %17,7'lik kısımdan %6,7'si orta, %4,3'ü az derecede %3 ise çok derecede kredi teminatı göstermesinde sorun yaşamaktadır. Miras yoluyla işletme sahibi olan denek grubu da orta ve az derecede kredi teminatı sorunu yaşadığını belirtmiştir. İşletme mülkiyeti ile kredi almak için gösterilen teminat birbirinden bağımsızdır.

Test Statistics tablosunun Asymp. Sig. (anlamlılık) değeri P= 0,167'dır. Bu değer P = 0,167 > 0,05 olduğu için, işletme mülkiyeti ile kredi teminatı arasındaki bağıntı istatistiksel olarak anlamlı olmadığını söyleyebiliriz. Bu bulgulardan hareketle H₀ hipotezi kabul edilmiş olur. Ki-kare testinin sonuçlarına göre işletme mülkiyeti ile kredi teminat sorunu birbirinden bağımsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo.3.22.İşletme Mülkiyeti İle Vergi İçin Kaynak Sorununun Karşılaştırılması

			S16					Toplam
			Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla	
S8	Satın Alma	Değer	4	20	19	6	4	53
		Beklenen Değer	6,0	18,7	19,3	5,8	3,2	53,0
		%	1,3%	6,7%	6,3%	2,0%	1,3%	17,7%
	Miras	Değer	8	19	19	4	0	50
		Beklenen Değer	5,7	17,7	18,2	5,5	3,0	50,0
		%	2,7%	6,3%	6,3%	1,3%	0,0%	16,7%
	Kredi	Değer	1	19	18	2	2	42
		Beklenen Değer	4,8	14,8	15,3	4,6	2,5	42,0
		%	0,3%	6,3%	6,0%	0,7%	0,7%	14,0%
	Kira	Değer	21	48	53	21	12	155
		Beklenen Değer	17,6	54,8	56,3	17,1	9,3	155,0
		%	7,0%	16,0%	17,7%	7,0%	4,0%	51,7%
Toplam		Değer	34	106	109	33	18	300
		Beklenen Değer	34,0	106,0	109,0	33,0	18,0	300,0
		%	11,3%	35,3%	36,3%	11,0%	6,0%	100,0%
Asymp. Sig. (Anlamlılık) değeri P=0,236								

H₀: işletme mülkiyeti vergi için kaynak sorunu bağımsızdır.

H₁: işletme mülkiyeti vergi için kaynak sorunu bağımlıdır.

Satın alma ve miras yoluyla işletme sahibi olan denek grubu orta ve ortanın altında vergi için kaynak bulmada sıkıntı yaşarken, kredi ve kira yoluyla işletme sahibi olanlar orta derecede sorun yaşadıklarını ifade etmiştir.

Test Statistics tablosunun Asymp. Sig. (anlamlılık) değeri P= 0,236'dır. Bu değer $P = 0,236 > 0,05$ olduğu için, işletme mülkiyeti ile vergi ödemek için kaynak sorunu arasındaki bağıın istatistiksel olarak anlamlı olmadığını söyleyebiliriz. Bu bulgulardan hareketle H₀ hipotezi kabul edilmiş olur. Ki-kare testinin sonuçlarına göre işletme mülkiyeti ile vergi ödemek için kaynak sorunu birbirinden bağımsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo.3.23.İşletmenin Kuruluş Yılı İle Kendi Memleketinden Olanları Çalıştırmayı Tercih Etmenin Karşılaştırması

			S30					Toplam
			Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla	
S5	Esnaf ve Sanatkârlar Odası	Değer	21	60	50	34	61	226
		Beklenen Değer	24,1	60,3	55,0	31,6	55,0	226,0
		%	7,0%	20,0%	16,7%	11,3%	20,3%	75,3%
	Ticaret ve Sanayi Odası	Değer	11	20	23	8	12	74
		Beklenen Değer	7,9	19,7	18,0	10,4	18,0	74,0
		%	3,7%	6,7%	7,7%	2,7%	4,0%	24,7%
Toplam		Değer	32	80	73	42	73	300
		Beklenen Değer	32,0	80,0	73,0	42,0	73,0	300,0
		%	10,7%	26,7%	24,3%	14,0%	24,3%	100,0%
Asymp. Sig. (Anlamlılık) değeri P=0,145								

H₀: işletmenin kuruluş yılı ile yerli işçi çalıştırması birbirinden bağımsızdır.

H₁: işletmenin kuruluş yılı ile yerli işçi çalıştırması birbirinden bağımlıdır.

Esnaflar ve Sanatkarlar Odasına bağlı olan denek grubu kendi memleketinden olanları az sevide çalıştıracığında yoğunlaşmıştır, geri kalan kısmı ise orta derecede ve çok fazla derecede kendi memleketinden işçi çalıştıracığını dile getirmiştir. Ticaret ve Sanayi Odasına bağlı olan denek grubu da aynı fikirde seyretilmişlerdir. Yoğunluk az derecede geri kalan kısım ise orta ve çok fazla derecede ihtiyaç duyduğunu belirtmiştir.

Test Statistics tablosunun Asymp. Sig. (anlamlılık) değeri P= 0,145'dir. Bu değer P = 0,145 > 0,05 olduğu için, işletmenin kuruluş yılı ile kendi memleketinden olanları çalıştırması arasındaki bağımlı istatistiksel olarak anlamlı olmadığını söyleyebiliriz. Bu bulgulardan hareketle H₀ hipotezi kabul edilmiş olur. Ki-kare testinin sonuçlarına göre işletmenin kuruluş yılı ile kendi memleketinden olanları çalıştırma birbirinden bağımsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo.3.24.Kayıtlı Olunan Kuruluş İle Aynı Bölgede İhtiyaç Fazlası İşyerlerine Sınır ve Uzaklık Şartı Getirilmesinin Karşılaştırılması

			S32					Toplam
			Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla	
S5	Esnaf ve Sanatkârlar Odası	Değer	25	49	59	33	60	226
		Beklenen Değer	24,9	54,2	62,5	33,1	51,2	226,0
		%	8,3%	16,3%	19,7%	11,0%	20,0%	75,3%
	Ticaret ve Sanayi Odası	Değer	8	23	24	11	8	74
		Beklenen Değer	8,1	17,8	20,5	10,9	16,8	74,0
		%	2,7%	7,7%	8,0%	3,7%	2,7%	24,7%
Toplam	Değer	33	72	83	44	68	300	
	Beklenen Değer	33,0	72,0	83,0	44,0	68,0	300,0	
	%	11,0%	24,0%	27,7%	14,7%	22,7%	100,0%	
Asymp. Sig. (Anlamlılık) değeri P=0,062								

H₀: kayıtlı bulunan kuruluş ile aynı bölgede ihtiyaç fazlası iş yerine sınır ve uzaklık şartı getirilmesi birbirinden bağımsızdır.

H₁: kayıtlı bulunan kuruluş ile aynı bölgede ihtiyaç fazlası iş yerine sınır ve uzaklık şartı getirilmesi birbiriyle bağımlıdır.

Esnaf ve Sanatkârlar odasına bağlı bulunan denek grubundan çoğunluğu çok fazla derecede aynı bölgede ihtiyaç fazlası iş yerlerine sınır ve uzaklık şartı getirilmesini uygun bulmaktadır. Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı bulunan denek grubu ise orta derecede işletme yerlerine sınır ve uzaklık şartı getirilmesini uygun bulmaktadır.

Test Statistics tablosunun Asymp. Sig. (anlamlılık) değeri P= 0,062'dir. Bu değer P = 0,062 > 0,05 olduğu için, kayıtlı olunan kuruluşla aynı bölgede ihtiyaç fazlası iş yerine sınır ve uzaklık şartı getirilmesi arasındaki bağın istatistiksel olarak anlamlı olmadığını söyleyebiliriz. Bu bulgulardan hareketle H₀ hipotezi kabul edilir. Ki-kare testinin sonuçlarına göre bağımlı olunan kuruluş ile aynı bölgede ihtiyaç fazlası iş yerine sınır ve uzaklık şartı getirilmesi sorunu birbirinden bağımsızdır sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo.3.25.İşletmenin Faaliyet Süresi İle Kendi Memleketinden Olanları Çalıştırmasının Karşılaştırılması

			S30					Toplam
			Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla	
S7	1-3 yıl	Değer	7	12	9	5	5	38
		Beklenen Değer	4,1	10,1	9,2	5,3	9,2	38,0
		%	2,3%	4,0%	3,0%	1,7%	1,7%	12,7%
	4-10 yıl	Değer	14	42	37	26	28	147
		Beklenen Değer	15,7	39,2	35,8	20,6	35,8	147,0
		%	4,7%	14,0%	12,3%	8,7%	9,3%	49,0%
	11-15 yıl	Değer	8	23	24	9	36	100
		Beklenen Değer	10,7	26,7	24,3	14,0	24,3	100,0
		%	2,7%	7,7%	8,0%	3,0%	12,0%	33,3%
	16 üstü	Değer	3	3	3	2	4	15
		Beklenen Değer	1,6	4,0	3,7	2,1	3,7	15,0
		%	1,0%	1,0%	1,0%	0,7%	1,3%	5,0%
Toplam	Değer	32	80	73	42	73	300	
	Beklenen Değer	32,0	80,0	73,0	42,0	73,0	300,0	
	%	10,7%	26,7%	24,3%	14,0%	24,3%	100,0%	
Asymp. Sig. (Anlamlılık) değeri P=0,110								

H₀: işletme faaliyet süresi ile kendi memleketinden işçi çalıştırma birbirinden bağımsızdır.

H₁: işletme faaliyet süresi ile kendi memleketinden işçi çalıştırma birbiriyle bağımsız değildir.

İşletme faaliyet süresi 1-3 yıl arasında olanlar kendi memleketinden olanları çalıştırmayı az seviyede düşünürken, 4-10 yıl arasında olanlar az seviyede, 11-15 yıl arasında olanlar çok fazla, 16 yıl ve üstü olanlar çok fazla düşündükleri sonucuna ulaşmıştır.

Test Statistics tablosunun Asymp. Sig. (anlamlılık) değeri P= 0,110'dur. Bu değer P = 0,110 > 0,05 olduğu için, işletme faaliyet süresi ile kendi memleketinden işçi çalıştırma arasındaki bağın istatistiksel olarak anlamlı olmadığını söyleyebiliriz. Bu bulgulardan hareketle H₀ hipotezi kabul edilmiş olur. Ki-kare testinin sonuçlarına göre işletme faaliyet süresi ile kendi memleketinden işçi çalıştırma birbirinden bağımsız olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Tablo.3.26.İşletmenin Faaliyet Süresi İle Çalışılan İşte Tecrübe Tercihini Karşılaştırılması

			S31					Toplam
			Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla	
S7	1-3 yıl	Değer	2	7	12	5	12	38
		Beklenen Değer	1,9	8,0	10,4	6,7	11,0	38,0
		%	0,7%	2,3%	4,0%	1,7%	4,0%	12,7%
	4-10 yıl	Değer	5	34	42	29	37	147
		Beklenen Değer	7,4	30,9	40,2	26,0	42,6	147,0
		%	1,7%	11,3%	14,0%	9,7%	12,3%	49,0%
	11-15 yıl	Değer	7	20	24	14	35	100
		Beklenen Değer	5,0	21,0	27,3	17,7	29,0	100,0
		%	2,3%	6,7%	8,0%	4,7%	11,7%	33,3%
	16 üstü	Değer	1	2	4	5	3	15
		Beklenen Değer	,8	3,2	4,1	2,7	4,4	15,0
		%	0,3%	0,7%	1,3%	1,7%	1,0%	5,0%
Toplam	Değer	15	63	82	53	87	300	
	Beklenen Değer	15,0	63,0	82,0	53,0	87,0	300,0	
	%	5,0%	21,0%	27,3%	17,7%	29,0%	100,0%	
Asymp. Sig. (Anlamlılık) değeri P=0,667								

H0: işletme faaliyet süresi çalışılan işe göre tecrübe birbirinden bağımsızdır.

H1: işletme faaliyet süresi çalışılan işe göre tecrübe birbirinden bağımsız değildir.

İşletme faaliyet süresinden 16 yıl ve üstünde olanlar çalışanlarda tecrübeye çok önem verirken, 11-15 yıl arasında olanlar çok fazla, 4-10 yıl arasına olanlar orta, 1-3 yıl arasında olanlar orta ve çok derecede tecrübeye önem vermektedir.

Test Statistics tablosunun Asymp. Sig. (anlamlılık) değeri P= 0,667'dir. Bu değer $P = 0,667 > 0,05$ olduğu için, işletme faaliyet süresi ile çalışılan işe göre tecrübe arasındaki bağımlı istatistiksel olarak anlamlı olmadığını söyleyebiliriz. Bu bulgulardan hareketle H0 hipotezi kabul edilmiş olur. Ki-kare testinin sonuçlarına göre işletme faaliyet süresi ile çalışılan işe göre tecrübe birbirinden bağımsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo.3.27.İşletme Mülkiyeti İle Kendi Memleketinden Olan Çalışanları Tercih Etmenin Karşılaştırılması

			S30					Toplam
			Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla	
S8	Satın Alma	Değer	10	17	13	3	10	53
		Beklenen Değer	5,7	14,1	12,9	7,4	12,9	53,0
		%	3,3%	5,7%	4,3%	1,0%	3,3%	17,7%
	Miras	Değer	5	9	13	11	12	50
		Beklenen Değer	5,3	13,3	12,2	7,0	12,2	50,0
		%	1,7%	3,0%	4,3%	3,7%	4,0%	16,7%
	Kredi	Değer	5	14	9	4	10	42
		Beklenen Değer	4,5	11,2	10,2	5,9	10,2	42,0
		%	1,7%	4,7%	3,0%	1,3%	3,3%	14,0%
	Kira	Değer	12	40	38	24	41	155
		Beklenen Değer	16,5	41,3	37,7	21,7	37,7	155,0
		%	4,0%	13,3%	12,7%	8,0%	13,7%	51,7%
Toplam	Değer	32	80	73	42	73	300	
	Beklenen Değer	32,0	80,0	73,0	42,0	73,0	300,0	
	%	10,7%	26,7%	24,3%	14,0%	24,3%	100,0%	
Asymp. Sig. (Anlamlılık) değeri P=0,281								

H0: işletme mülkiyeti ile yerli işçi çalıştırmayı tercih etme birbirinden bağımsızdır.

H1: işletme mülkiyeti ile yerli işçi çalıştırmayı tercih etme birbirinden bağımsız değildir.

İşletmesini satın alma ile sahip olan denek gurubu kendi memleketinden olanları az derecede tercih ederken, işletmesine miras yoluyla sahip olanlar orta, kredi ile işletme sahibi olanlar az seviyede, işletmesi kira olanlar ise az seviyede tercih ettiklerini dile getirmişlerdir.

Test Statistics tablosunun Asymp. Sig. (anlamlılık) değeri P= 0,281'dir. Bu değer $P = 0,281 > 0,05$ olduğu için, işletme mülkiyeti ile kendi memleketinden olanları çalıştırmayı tercih etme arasındaki bağıın istatistiksel olarak anlamlı olmadığını söyleyebiliriz. Bu bulgulardan hareketle H0 hipotezi kabul edilmiş olur. Ki-kare testinin sonuçlarına göre işletme mülkiyeti ile kendi memleketinden olanları tercih etme birbirinden bağımsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo.3.28.İşletme Mülkiyeti İle Çalışılan İşe Göre Tecrübeyi Tercih Etmenin Karşılaştırılması

			S31					Toplam
			Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla	
S8	Satın Alma	Değer	3	14	10	13	13	53
		Beklenen Değer	2,7	11,1	14,5	9,4	15,4	53,0
		%	1,0%	4,7%	3,3%	4,3%	4,3%	17,7%
	Miras	Değer	4	14	11	10	11	50
		Beklenen Değer	2,5	10,5	13,7	8,8	14,5	50,0
		%	1,3%	4,7%	3,7%	3,3%	3,7%	16,7%
	Kredi	Değer	1	9	11	9	12	42
		Beklenen Değer	2,1	8,8	11,5	7,4	12,2	42,0
		%	0,3%	3,0%	3,7%	3,0%	4,0%	14,0%
	Kira	Değer	7	26	50	21	51	155
		Beklenen Değer	7,8	32,6	42,4	27,4	45,0	155,0
		%	2,3%	8,7%	16,7%	7,0%	17,0%	51,7%
Toplam		Değer	15	63	82	53	87	300
		Beklenen Değer	15,0	63,0	82,0	53,0	87,0	300,0
		%	5,0%	21,0%	27,3%	17,7%	29,0%	100,0%
Asymp. Sig. (Anlamlılık) değeri P=0,331								

H0: işletme mülkiyeti ile çalışılan işe göre tecrübeyi tercih etme birbirinden bağımsızdır.

H1: işletme mülkiyeti ile çalışılan işe göre tecrübeyi tercih etme birbirinden bağımsız değildir.

İşletmesini satın alanların %4,7 çalışanlarda tecrübeyi az tercih ederken %4,3 çok ve çok fazla tercih etmektedir. İşletmesi miras olanlar az derecede tecrübeyi tercih etmektedir. İşletmesini kredi ile alanlar çok fazla tecrübeye tercih etmektedir. İşletmesi kira olanlarda tecrübeli çalışanı çok fazla seviyede tercih etmektedir.

Test Statistics tablosunun Asymp. Sig. (anlamlılık) değeri P= 0,331'dir. Bu değer P = 0,331 > 0,05 olduğu için, işletme mülkiyeti ile çalışılan işe göre tecrübeyi tercih etme arasındaki bağın istatistiksel olarak anlamlı olmadığını söyleyebiliriz. Bu bulgulardan hareketle H0 hipotezi kabul edilmiş olur. Ki-kare testinin sonuçlarına göre işletme mülkiyeti ile çalışılan işe göre tecrübeyi tercih etme birbirinden bağımsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo.3.29.Kayıtlı Olunan Kuruş ile Belediyelerle Olan İlişkinin Karşılaştırılması

			S34					Toplam
			Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla	
S5	Esnaf ve Sanatkârlar Odası	Değer	77	78	61	7	3	226
		Beklenen Değer	70,1	78,3	66,3	9,0	2,3	226,0
		%	25,7%	26,0%	20,3%	2,3%	1,0%	75,3%
	Ticaret ve Sanayi Odası	Değer	16	26	27	5	0	74
		Beklenen Değer	22,9	25,7	21,7	3,0	,7	74,0
		%	5,3%	8,7%	9,0%	1,7%	0,0%	24,7%
Toplam		Değer	93	104	88	12	3	300
		Beklenen Değer	93,0	104,0	88,0	12,0	3,0	300,0
		%	31,0%	34,7%	29,3%	4,0%	1,0%	100,0%
Asymp. Sig. (Anlamlılık) değeri P=0,118'dır								

H₀: kayıtlı olunan kuruluşla belediyeler birbirinden bağımsızdır.

H₁: kayıtlı olunan kuruluşla belediyeler birbirinden bağımsız değildir.

Esnaflık ve Sanatkarlar Odasına kayıtlı olan %75,3 denek grubundan %26'sı az derecede belediyeyle iletişim halinde olduğunu belirtmiştir. Ticaret ve Sanayi Odasına Kayıtlı olan %24,7 denek grubundan %8'i orta derecede belediyelerle iletişim halinde olduğunu belirtmiştir.

Test Statistics tablosunun Asymp. Sig. (anlamlılık) değeri P= 0,118'dir. Bu değer P = 0,118 > 0,05 olduğu için, kayıtlı olunan kuruluşla belediyeler arasındaki bağın istatistiksel olarak anlamlı olmadığını söyleyebiliriz. Bu bulgulardan hareketle H₀ hipotezi kabul edilmiş olur. Ki-kare testinin sonuçlarına göre bağımlı olunan kuruluş ile belediyeler birbirinden bağımsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 3.30. Kayıtlı Olunan Kuruluşla Üniversiteler Arasındaki İlişkinin Karşılaştırılması

			S36					Toplam
			Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla	
S5	Esnaf ve Sanatkârlar Odası	Değer	103	76	37	6	4	226
		Beklenen Değer %	92,7 34,3%	79,9 25,3%	40,7 12,3%	9,8 2,0%	3,0 1,3%	226,0 75,3%
	Ticaret ve Sanayi Odası	Değer	20	30	17	7	0	74
		Beklenen Değer %	30,3 6,7%	26,1 10,0%	13,3 5,7%	3,2 2,3%	1,0 0,0%	74,0 24,7%
Toplam		Değer	123	106	54	13	4	300
		Beklenen Değer %	123,0 41,0%	106,0 35,3%	54,0 18,0%	13,0 4,3%	4,0 1,3%	300,0 100,0%
Asymp. Sig. (Anlamlılık) değeri P=0,007								

H₀: kayıtlı olunan kuruluşla üniversiteler birbirinden bağımsızdır.

H₁: kayıtlı olunan kuruluşla üniversiteler birbirinden bağımsız değildir.

Esnaflar ve Sanatkarlar Odasına bağlı olan denek grubunun %34,3'ü üniversitelerle hiç iletişim halinde olmadığını belirtirken Ticaret ve Sanayi Odasına bağlı olan denek grubunun %41,0 da üniversitelerle iletişim halinde olmadığını belirtmiştir.

Test Statistics tablosunun Asymp. Sig. (anlamlılık) değeri P= 0,007'dir. Bu değer $P = 0,007 < 0,05$ olduğu için, kayıtlı olunan kuruluşla üniversiteler arasındaki bağımlı istatistiksel olarak anlamlı olmadığını söyleyebiliriz. Bu bulgulardan hareketle H₀ hipotezi red edilir. Ki-kare testinin sonuçlarına göre bağımlı olunan kuruluş ile üniversiteler birbirinden bağımsız değildir sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo.3.31. Kayıtlı Olunan Kuruluşla Kooperatifler Arasındaki İlişkinin Karşılaştırılması

			S37					Toplam
			Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla	
S5	Esnaf ve Sanatkarlar Odası	Değer	88	83	46	8	1	226
		Beklenen Değer	77,6	82,1	53,5	10,5	2,3	226,0
		%	29,3%	27,7%	15,3%	2,7%	0,3%	75,3%
	Ticaret ve Sanayi Odası	Değer	15	26	25	6	2	74
		Beklenen Değer	25,4	26,9	17,5	3,5	,7	74,0
		%	5,0%	8,7%	8,3%	2,0%	0,7%	24,7%
Toplam		Değer	103	109	71	14	3	300
		Beklenen Değer	103,0	109,0	71,0	14,0	3,0	300,0
		%	34,3%	36,3%	23,7%	4,7%	1,0%	100,0%
Asymp. Sig. (Anlamlılık) değeri P=0,004'dür								

H₀: kayıtlı olunan kuruluşla kooperatifler birbirinden bağımsızdır.

H₁: kayıtlı olunan kuruluşla kooperatifler birbiriyle bağımlıdır.

Esnaflar ve Sanatkarlar Odasına bağlı olan denek grubundan %29'u kooperatiflerle hiç ilişki halinde olmadığını belirtmiştir. Ticaret ve Sanayi Odasına bağlı olan denek grubunun ise 8,7'si az derecede ilişki halinde olduğunu belirtmiştir.

Test Statistics tablosunun Asymp. Sig. (anlamlılık) değeri P= 0,004'dür. Bu değer $P = 0,004 < 0,05$ olduğu için, kayıtlı olunan kuruluşla kooperatifler arasındaki bağımlı istatistiksel olarak anlamlı olmadığını söyleyebiliriz. Bu bulgulardan hareketle H₀ hipotezi red edilir. Ki-kare testinin sonuçlarına göre bağımlı olunan kuruluş ile kooperatifler birbirinden bağımsız değildir sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo.3.32.İşletmenin Kuruluş Yılı İle Meslek Odaları Arasındaki İlişkinin Karşılaştırılması

			S33					Toplam
			Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla	
S7	1-3 yıl	Değer	10	9	14	2	3	38
		Beklenen Değer	7,3	12,8	14,4	2,3	1,1	38,0
		%	3,3%	3,0%	4,7%	0,7%	1,0%	12,7%
	4-10 yıl	Değer	28	55	49	11	4	147
		Beklenen Değer	28,4	49,5	55,9	8,8	4,4	147,0
		%	9,3%	18,3%	16,3%	3,7%	1,3%	49,0%
	11-15 yıl	Değer	16	34	45	3	2	100
		Beklenen Değer	19,3	33,7	38,0	6,0	3,0	100,0
		%	5,3%	11,3%	15,0%	1,0%	0,7%	33,3%
	16 üstü	Değer	4	3	6	2	0	15
		Beklenen Değer	2,9	5,1	5,7	,9	,5	15,0
		%	1,3%	1,0%	2,0%	0,7%	0,0%	5,0%
Toplam		Değer	58	101	114	18	9	300
		Beklenen Değer	58,0	101,0	114,0	18,0	9,0	300,0
		%	19,3%	33,7%	38,0%	6,0%	3,0%	100,0%
Asymp. Sig. (Anlamlılık) değeri P=0,303								

H₀: kuruluş yılı ile meslek odaları birbirinden bağımsızdır.

H₁: kuruluş yılı ile meslek odaları birbirinden bağımsız değildir.

Kuruluş yılı 1-3 yıl arasında olan denek grubunun %4,7'si meslek odasıyla ilişkisinin orta derecede olduğunu belirtmiştir. Faaliyet yılı 4-10 arasında olan meslek odalarıyla ilişkisi %18,3 ile az derecede olduğu belirtilmiştir. Onbir yıl ve üstünde olanlar ise meslek odalarıyla ilişkisinin orta derecede olduğunu belirtmiştir.

Test Statistics tablosunun Asymp. Sig. (anlamlılık) değeri P=0,303'dir. Bu değer $P = 0,303 > 0,05$ olduğu için, kayıtlı olunan kuruluşla meslek odaları arasındaki bağımlı istatistiksel olarak anlamlı olmadığını söyleyebiliriz. Bu bulgulardan hareketle H₀ hipotezi kabul edilir. Ki-kare testinin sonuçlarına göre bağımlı olunan kuruluş ile meslek odaları birbirinden bağımsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo.3.33.İşletmenin Kuruluş Yılı İle Üniversiteler Arasındaki İlişkinin Karşılaştırılması

			S36					Toplam
			Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla	
S7	1-3 yıl	Değer	18	8	7	2	3	38
		Beklenen Değer	15,6	13,4	6,8	1,6	,5	38,0
		%	6,0%	2,7%	2,3%	0,7%	1,0%	12,7%
	4-10 yıl	Değer	66	49	27	4	1	147
		Beklenen Değer	60,3	51,9	26,5	6,4	2,0	147,0
		%	22,0%	16,3%	9,0%	1,3%	0,3%	49,0%
	11-15 yıl	Değer	35	45	14	6	0	100
		Beklenen Değer	41,0	35,3	18,0	4,3	1,3	100,0
		%	11,7%	15,0%	4,7%	2,0%	0,0%	33,3%
	16 üstü	Değer	4	4	6	1	0	15
		Beklenen Değer	6,2	5,3	2,7	,7	,2	15,0
		%	1,3%	1,3%	2,0%	0,3%	0,0%	5,0%
Toplam	Değer	123	106	54	13	4	300	
	Beklenen Değer	123,0	106,0	54,0	13,0	4,0	300,0	
	%	41,0%	35,3%	18,0%	4,3%	1,3%	100,0%	

Asymp. Sig. (Anlamlılık) değeri P=0,004'dür

H₀: kuruluş yılı ile üniversiteler birbirinden bağımsızdır.

H₁: kuruluş yılı ile üniversiteler birbirinden bağımsız değildir.

Faaliyet yılı 1-3 yıl arasında olanlar üniversitelerle hiç iletişim halinde olmadığını, 4-10 yılları arasında olanlarda hiç iletişim halinde olmadığını 11-15 yıl arasına faaliyet gösterenler az derecede iletişim halinde olduğunu, 16 ve üstü faaliyette olanlar az ve azın altında üniversitelerle iletişim halinde olduğunu belirtmiştir.

Test Statistics tablosunun Asymp. Sig. (anlamlılık) değeri P= 0,004'dür. Bu değer P = 0,004 < 0,05 olduğu için, kuruluş yılı ile üniversiteler arasındaki bağımlı istatistiksel olarak anlamlı olmadığını söyleyebiliriz. Bu bulgulardan hareketle H₀ hipotezi red edilir. Ki-kare testinin sonuçlarına göre kuruluş yılı ile üniversiteler birbirinden bağımsız değildir sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo.3.34.İşletmenin Kuruluş Yılı İle Kooperatifler Arasındaki İlişkinin Karşılaştırılması

			S37					Toplam
			Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla	
S7	1-3 yıl	Değer	12	16	8	1	1	38
		Beklenen Değer	13,0	13,8	9,0	1,8	,4	38,0
		%	4,0%	5,3%	2,7%	0,3%	0,3%	12,7%
	4-10 yıl	Değer	55	52	31	9	0	147
		Beklenen Değer	50,5	53,4	34,8	6,9	1,5	147,0
		%	18,3%	17,3%	10,3%	3,0%	0,0%	49,0%
	11-15 yıl	Değer	32	38	25	3	2	100
		Beklenen Değer	34,3	36,3	23,7	4,7	1,0	100,0
		%	10,7%	12,7%	8,3%	1,0%	0,7%	33,3%
	16 üstü	Değer	4	3	7	1	0	15
		Beklenen Değer	5,2	5,5	3,6	,7	,2	15,0
		%	1,3%	1,0%	2,3%	0,3%	0,0%	5,0%
Toplam	Değer	103	109	71	14	3	300	
	Beklenen Değer	103,0	109,0	71,0	14,0	3,0	300,0	
	%	34,3%	36,3%	23,7%	4,7%	1,0%	100,0%	
Asymp. Sig. (Anlamlılık) değeri P=0,463								

H₀: kuruluş yılı ile kooperatifler birbirinden bağımsızdır.

H₁: kuruluş yılı ile kooperatifler birbirinden bağımsız değildir.

Kuruluş yılına göre 1-3 yıl arasında faaliyet gösteren işletmeler %5,3 ile az, 4-10 arasında olanlar %18,3 ile hiç, 11-15 yıl arasında olanlar %12,7 ile az, 16 yıl üstü olanlar ise hiç kooperatiflerle iletişim halinde olduklarının belirtmişlerdir.

Test Statistics tablosunun Asymp. Sig. (anlamlılık) değeri P= 0,463'dür. Bu değer $P = 0,463 > 0,05$ olduğu için, kuruluş yılı ile kooperatifler arasındaki bağı istatistiksel olarak anlamlı olmadığını söyleyebiliriz. Bu bulgulardan hareketle H₀ hipotezi kabul edilir. Ki-kare testinin sonuçlarına göre işletmelerin faaliyet yılı ile kooperatifler birbirinden bağımsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo.3.35.İşletmenin Kuruluş Yılı İle Ticaret Odaları Arasındaki İlişkinin Karşılaştırılması

			S39					Toplam
			Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla	
S7	1-3 yıl	Değer	14	11	8	2	3	38
		Beklenen Değer %	15,6 4,7%	10,1 3,7%	8,5 2,7%	1,4 0,7%	2,4 1,0%	38,0 12,7%
	4-10 yıl	Değer	68	37	29	4	9	147
		Beklenen Değer %	60,3 22,7%	39,2 12,3%	32,8 9,7%	5,4 1,3%	9,3 3,0%	147,0 49,0%
	11-15 yıl	Değer	37	29	26	2	6	100
		Beklenen Değer %	41,0 12,3%	26,7 9,7%	22,3 8,7%	3,7 0,7%	6,3 2,0%	100,0 33,3%
	16 üstü	Değer	4	3	4	3	1	15
		Beklenen Değer %	6,2 1,3%	4,0 1,0%	3,4 1,3%	,6 1,0%	1,0 0,3%	15,0 5,0%
Toplam		Değer	123	80	67	11	19	300
		Beklenen Değer	123,0	80,0	67,0	11,0	19,0	300,0
		%	41,0%	26,7%	22,3%	3,7%	6,3%	100,0%
Asymp. Sig. (Anlamlılık) değeri P=0,165								

H₀: kuruluş yılı ile ticaret odaları birbirinden bağımsızdır.

H₁: kuruluş yılı ile ticaret odaları birbiriyle bağımlıdır.

İşletmelerin faaliyet yılları incelendiğinde faaliyet yıllarında hiç ticaret odalarıyla ilişki halinde olmadıklarını belirtmişlerdir. Toplam orana göre %41 oranında iletişim halinde olmadığı ileri sürülmüştür.

Test Statistics tablosunun Asymp. Sig. (anlamlılık) değeri P= 0,165'dir. Bu değer P = 0,165 > 0,05 olduğu için, kuruluş yılı ile ticaret odaları arasındaki bağımlı istatistiksel olarak anlamlı olmadığını söyleyebiliriz. Bu bulgulardan hareketle H₀ hipotezi kabul edilir. Ki-kare testinin sonuçlarına göre kuruluş yılı ile ticaret odaları birbirinden bağımsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo.3.36.İşletmenin Mülkiyet İle Kooperatifler Arasındaki İlişkinin Karşılaştırılması

			S37					Toplam
			Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla	
S8	Satın Alma	Değer	9	24	16	4	0	53
		Beklenen Değer	18,2	19,3	12,5	2,5	,5	53,0
		%	3,0%	8,0%	5,3%	1,3%	0,0%	17,7%
	Miras	Değer	14	25	8	2	1	50
		Beklenen Değer	17,2	18,2	11,8	2,3	,5	50,0
		%	4,7%	8,3%	2,7%	0,7%	0,3%	16,7%
	Kredi	Değer	15	16	7	3	1	42
		Beklenen Değer	14,4	15,3	9,9	2,0	,4	42,0
		%	5,0%	5,3%	2,3%	1,0%	0,3%	14,0%
	Kira	Değer	65	44	40	5	1	155
		Beklenen Değer	53,2	56,3	36,7	7,2	1,6	155,0
		%	21,7%	14,7%	13,3%	1,7%	0,3%	51,7%
Toplam	Değer	103	109	71	14	3	300	
	Beklenen Değer	103,0	109,0	71,0	14,0	3,0	300,0	
	%	34,3%	36,3%	23,7%	4,7%	1,0%	100,0%	
Asymp. Sig. (Anlamlılık) değeri P=0,004								

H₀: işletmenin mülkiyeti ile kooperatifler birbirinden bağımsızdır.

H₁: işletmenin mülkiyeti ile kooperatifler birbirinden bağımsız değildir.

İşletmesini satın alan denek grubu orta ve orantın altında kooperatiflerle iletişim halinde olduğunu belirtmiştir. İşletmesi miras olanlar az seviyede kooperatiflerle iletişim halinde olduğunu, kredi ile işletme sahibi olan denek grubu az ve azın altında kooperatiflerle iletişim halinde olduğunu, işletmesi kira olanlar ise az derecede kooperatiflerle iletişim halinde olduğunu belirtmiştir.

Test Statistics tablosunun Asymp. Sig. (anlamlılık) değeri P= 0,004'dür. Bu değer P = 0,004 < 0,05 olduğu için, işletme mülkiyeti ile kooperatifler arasındaki bağı istatistiksel olarak anlamlı olmadığını söyleyebiliriz. Bu bulgulardan hareketle H₀ hipotezi red edilir. Ki-kare testinin sonuçlarına göre işletme mülkiyeti ile kooperatifler birbirinden bağımsız değildir sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 3.37. Kayıtlı Olunan Kuruluş İle Meslek Odalarının Sorunlara Duyarsız Olmasının Karşılaştırılması

			S44					Toplam
			Hiç katılmıyo rum	Kısmen Katılmı yorum	Kararsız ım	Kısmen Katılıyor m	Kesinlikle Katılıyor m	
S5	Esnaf ve Sanatkârlar Odası	Değer	27	75	86	35	3	226
		Beklenen Değer	33,1	72,3	84,4	31,6	4,5	226,0
		%	9,0%	25,0%	28,7%	11,7%	1,0%	75,3%
	Ticaret ve Sanayi Odası	Değer	17	21	26	7	3	74
		Beklenen Değer	10,9	23,7	27,6	10,4	1,5	74,0
		%	5,7%	7,0%	8,7%	2,3%	1,0%	24,7%
Toplam		Değer	44	96	112	42	6	300
		Beklenen Değer	44,0	96,0	112,0	42,0	6,0	300,0
		%	14,7%	32,0%	37,3%	14,0%	2,0%	100,0%
Asymp. Sig. (Anlamlılık) değeri P=0,070								

H₀: kayıtlı olunan kuruluş ile meslek odalarının sorunlara duyarsız olmasının birbirinden bağımsızdır.

H₁: kayıtlı olunan kuruluş ile meslek odalarının sorunlara duyarsız olması birbirinden bağımsız değildir.

Esnaflar ve Sanatkarlar Odasına kayıtlı olan denek grubunun %28,7'si meslek odalarının sorunlara duyarsız olduğu konusunda kararsızdır, %25'lik kısımda kısmen katılmadığını ifade etmiştir. Ticaret ve Sanayi Odasına bağlı olan denek grubunun %8,7'si meslek odalarının sorunlara duyarsız olduğu konusunda kararsızken, %7'lik kısım kısmen katılmadığını belirtmiştir.

Test Statistics tablosunun Asymp. Sig. (anlamlılık) değeri P= 0,070'dir. Bu değer P = 0,070 > 0,05 olduğu için, kayıtlı olunan kuruluş ile meslek odalarının sorunlara duyarsız olması arasındaki bağımlı istatistiksel olarak anlamlı olmadığını söyleyebiliriz. Bu bulgulardan hareketle H₀ hipotezi kabul edilir. Ki-kare testinin sonuçlarına göre kayıtlı olunan kuruluş ile meslek odalarının sorunlara duyarsız olması birbirinden bağımsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo.3.38. Kuruluş Yılı İle Meslek Odalarının Sorunlara Duyarsız Olmasının Karşılaştırılması

			S44					Toplam
			Hiç katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
S7	1-3 yıl	Değer	9	10	15	3	1	38
		Beklenen Değer	5,6	12,2	14,2	5,3	,8	38,0
		%	3,0%	3,3%	5,0%	1,0%	0,3%	12,7%
	4-10 yıl	Değer	19	47	59	20	2	147
		Beklenen Değer	21,6	47,0	54,9	20,6	2,9	147,0
		%	6,3%	15,7%	19,7%	6,7%	0,7%	49,0%
	11-15 yıl	Değer	9	35	36	18	2	100
		Beklenen Değer	14,7	32,0	37,3	14,0	2,0	100,0
		%	3,0%	11,7%	12,0%	6,0%	0,7%	33,3%
	16 üstü	Değer	7	4	2	1	1	15
		Beklenen Değer	2,2	4,8	5,6	2,1	,3	15,0
		%	2,3%	1,3%	0,7%	0,3%	0,3%	5,0%
Toplam	Değer	44	96	112	42	6	300	
	Beklenen Değer	44,0	96,0	112,0	42,0	6,0	300,0	
	%	14,7%	32,0%	37,3%	14,0%	2,0%	100,0%	
Asymp. Sig. (Anlamlılık) değeri P=0,025								

H₀: kuruluş yılı ile meslek odalarının sorunlara duyarsız olmasının birbirinden bağımsızdır.

H₁: kuruluş yılı ile meslek odalarının sorunlara duyarsız olmasının birbirinden bağımsız değildir.

İşletmelerin faaliyet yılları doğrultusunda 1-3 yıl arasında %5'i kararsız, 4-10 yıl arasında olan 19,7'si kararsız, 11-15 yıl arasında olan %12'lik kısım kararsız, 16 yıl ve üstü olanlar ise %2,3'lük kısım hiç katılmadığını belirtmiştir.

Test Statistics tablosunun Asymp. Sig. (anlamlılık) değeri P= 0,025'dir. Bu değer P = 0,025 < 0,05 olduğu için, işletme kuruluş yılı ile meslek odalarının sorunlara duyarsız olması arasındaki bağın istatistiksel olarak anlamlı olduğunu söyleyebiliriz. Bu bulgulardan hareketle H₀ hipotezi red edilir. Ki-kare testinin sonuçlarına göre kuruluş yılı ile meslek odalarının sorunlara duyarsız olmasının birbirinden bağımsız değildir sonucuna ulaşılmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Esnaf ve sanatkârlar, ekonomik ve toplumsal hayatın vazgeçilmez olgularından biridir. Ekonomik, sosyal ve toplumsal kalkınmanın sürdürülebilmesi için Esnaf ve Sanatkârların karşılaştıkları problemlerin çözülmesi gerekmektedir. İşsizliğin azalması, üretimin arttırılması, hızla değişen piyasa koşullarına uyum sağlanabilmesi için problemlerin yerinde tespit edilerek, sonuç getirici tedbirlerin alınması gerekmektedir. Türkiye’de esnaf ve sanatkârlar aileleri ile birlikte toplam nüfusun yaklaşık 5’te birini oluşturmaktadır. Esnaf ve Sanatkârlar kendi üretim ve ticaretlerinin yanında sanayi kuruluşlarının da yetişmiş eleman ihtiyacını karşılayabilecek potansiyele sahiptir.

Özellikle son yıllarda küresel mali krizin etkisiyle esnaf ve sanatkârlar ciddi sorunlar yaşamaya başlamıştır. Hızla artan ithalat giderleri, artan döviz kurları ve haksız rekabet makro açıdan esnaf ve sanatkârları etkilerken, yetersiz sermaye, yetersiz pazarlama ve finansman problemleri mikro açıdan etkiler meydana getirmiştir. Esnaf ve sanatkârların özellikle finansal açıdan karşılaştığı problemlerin yerinde tespit edilmesi ve etkin çözüm önerileri getirilmesi önemlidir.

Bu bağlamda, çalışmada Gümüşhane ilinde Esnaf ve Sanatkârlar Odası ile ticaret sanayi odasına kayıtlı esnaf ve sanatkârların yaşadığı finansal sorunlar araştırılmıştır. Çalışmanın evrenini Gümüşhane Merkez ilçesinde yaşayanlar oluşturmaktadır. Örneklem yöntemi rastgele tabakalaşma yöntemi ile seçilmiş ve araştırmaya katılmayı kabul edenlere uygulanmıştır. Araştırma için 300 adet anket formu çoğaltılmış ve yüz yüze görüşme tekniğiyle doldurulmuştur. Çalışmada anket formlarının tamamı değerlendirilmeye alınmıştır. Çalışmada verilerin analizde temel istatistik analizlerinin yanında faktör analizi kullanılmıştır.

Araştırma bulgularına göre, katılımcıların büyük çoğunluğu erkek (%72,7) ve medeni durumu evlidir(%80). Katılımcıların çoğunluğu 33-44 yaşları arasındadır, eğitim durumları incelendiğinde ise lise mezunu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan araştırmaya göre büyük çoğunluğun Esnaf ve Sanatkârlar Odasına kayıtlı (%75,3) ve bunlarında %72,7’sinin erkek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sebeple İl Merkezinde küçük esnafın ağırlıklı olduğu söylenilebilir. İşletmelerin faaliyette bulundukları süre 4-10 yıldır. Bu süreye bakıldığında iş yerlerinin çoğunun yeni faaliyete geçtiği söylenilebilir. Anket sonucuna göre işyerlerinin mülkiyeti incelendiğinde çoğunluğu

kiradır. İş yerlerinin çoğunun kira olması Esnaf ve Sanatkârlara ek bir maliyet olarak yansımaktadır.

Gümüşhane il Merkezinde yapılan anket sonucunda tespit edilen sorunlardan bir tanesi vergi sorunudur. Katılımcılar vergi sistemindeki sürekli değişiklikler, belirsizlikler ve yoruma açık konular sebebiyle tereddüt yaşamaktadır. Sermayesi kısıtlı olan Esnaf ve Sanatkârlar vergi oranının yüksekliğini ileri sürmüşlerdir. Katılımcılar vergi dağılımının orta derecede adaletsiz olduğunu ve denetim yetersizliğini ileri sürmüştür. Bu konuda vergi teşviklerini artırılıp kayıt dışılığın önlenmesi için gerekli denetimlerin yapılması gerekmektedir.

Esnaf ve Sanatkârların karşılaştığı bir diğer sorun olan Sosyal Güvenlik konusu incelendiğinde; Sosyal Güvenlik Sisteminin ortanın altında adil bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ödenecek primlere göre emekli aylıklarının dengesiz olduğu düşünülmektedir. Sosyal Güvenlik Sisteminin adaletsiz olduğunu düşünen kesim, kayıt dışı çalışmayı artırıcı yönden tetikleyici olarak gözükmektedir.

Sağlık hizmetlerinden yaralanmada zorluk yaşamamanın orta derecede seyretmesi SGK primlerinin ve sigortaların düzenli ödendiği ile yorumlanabilir. Esnaf ve Sanatkârların karşılaştığı bir diğer sorun da eğitimidir. Nitelikli eleman bulma konusunda; orta derecenin altında nitelikli eleman bulunduğu yanıtı alınmıştır. İşsizlik oranlarının gittikçe arttığı ülkemizde nitelikli eleman sıkıntısının çekilmesi birbiriyle çelişen bir durumdur. Meslek Liselerinin ve Üniversitelerin amacı yerel istihdama iş gücü sağlamak olmadığından bu gibi sorunlarla karşı karşıya gelindiği söylenilebilir. İşsizlik oranlarının yüksek olduğu ülkemizde, kişileri doğru yerlere yönlendirecek kurumların artırılması gerekmektedir.

Araştırma kapsamında Esnaf ve Sanatkârlar, çalışanlarını kendi memleketinden ve tecrübeli insanlardan istihdam etme taraftarıdır. Aynı bölgeden ihtiyaç fazlası iş yerine, sınır ve uzaklık şartı getirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Gümüşhane il merkezinde yerleşim alanı kısıtlıdır. Aynı bölgede çok sayıda aynı sektörde çalışan iş yeri bulunmaktadır. Bir caddede çok sayıda lokanta, kafe, berber türü iş yerlerinin olması Esnaf ve Sanatkarların optimal kapasiteyle hizmet vermesini sağlamak için bir dezavantajdır.

Gümüşhane il merkezindeki Esnaf ve Sanatkârlar kredi alırken orta derecede sorun yaşadığını, kredi geri öderken de orta derece sorun yaşadığını belirtmiştir.

Gümüşhane esnafı uzman desteğine az derecede ihtiyaç duymaktadır. Burada Gümüşhane esnafının finansal kaynakları iyi kullanabildiğini dile getirebiliriz. İl kapsamında karşılaşılan sorunlardan bir tanesi de kamu kurum ve kuruluşlarla olan ilişkilerdir. Anket sonuçlarına göre Meslek Odaları, Belediye, Valilik, Kooperatifler, Maliye ve Ticaret Odaları ile ilişkilerin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. En çok ilişki içinde bulunan kurum Maliye ve Meslek Odalarıdır. Bağlantının en zayıf olduğu kurum ise üniversitelerdir. Genel olarak bakıldığında il merkezindeki ilişkilerin zayıf olduğunu söyleyebiliriz. Burada yapılması gereken Esnaf ve Sanatkârların, kurum ve kuruluşlarla etkili bir koordinasyon kurması fikir alışverişinde bulunması olabilir. Bununla her iki tarafında güçsüz ve eksik yönleri giderilebilir.

Çalışmada, bağlı bulunan Meslek Odasıyla alakalı sorunlar da incelenmiştir. Esnaf, bağlı bulunduğu meslek odasından nitelikli eleman bulma ve tereddüt edinilen konularda yardım alamadığını ifade etmiştir. Gümüşhane esnafı bağlı bulunduğu meslek odasının esnafı temsil etmediğini ve çağın gereklerine ayak uyduramadığını ifade etmiştir. Bu sonuçlar dikkate alınarak Gümüşhane İl Merkezindeki meslek odalarının Esnaf ve Sanatkârla içi içe olmalı, esnafın kafasında oluşan olumsuz görünüşü ortadan kaldırmak için yeni gelişmeler ve çözüm yolları bulmalıdır. Esnaf ve Sanatkârı en iyi şekilde temsil etmek için yeni alternatifler üretmelidir.

Çalışmaya faktör analizi uygulanmıştır. Faktör analizi sonucunda Esnaf ve Sanatkârların finansal sorunlarına ait değişkenlerin 0,40 ve üzeri faktör yükleri olanlar dikkate alınmış ve 6 faktör bulunmuştur. Faktör isimleri şu şekilde sıralanmıştır: Kredilerle alakalı finansal sorunlar, vergi unsuruyla alakalı finansal sorunlar, eğitimle alakalı finansal sorunlar, kamu kurum ve kuruluşlarıyla alakalı finansal sorunlar, bağlı bulunduğu meslek odasıyla alakalı sorunlar, meslek kuruluşlarla alakalı finansal sorunlar. Bu altı faktörün kayıtlı olunan kuruluşla, faaliyette bulunduğu süreyle ve işletme mülkiyeti ile olan ilişkileri incelenmiştir.

Esnaf ve Sanatkârların kredilerle alakalı finansal sorunlarının bağımlı olunan odayla ilişkili olup olmadığı incelendiğinde; krediler hakkında uzman desteği ihtiyacı ile bağlı olunan kuruluş birbirinden bağımsızdır. Bağlı olunan kuruluş uzman desteği ihtiyacına bir etki yapmamaktadır. Kredi alırken ve geri öderken yaşanan sorunlar ile bağlı bulunan kuruluş birbirinden bağımsızdır. Esnaf ve Sanatkârın finansal

sorunlarını etkileyen sebepler arasında bağılı bulunulan odaların olmadığını söyleyebiliriz.

Esnaflar ve Sanatkarların kredilerle alakalı finansal sorunları ile kuruluş yılı arasındaki bağı incelendiğinde; krediler hakkında uzman desteği alma ile kuruluş yılı birbirinden bağımsızken, kredi alırken ve geri öderken yaşanan sorunlarla kuruluş yılı birbirinden bağımsız değildir. Esnaflar ve Sanatkarların finansal sorunlarını etkileyen faktörlerden bir tanesinin kuruluş yılı olduğu söylenilebilir. Kuruluş yılı arttıkça kredi alırken ve geri öderken yaşanan sorunlar azalmaktadır. Sonuç olarak yeni kurulan işyerlerinin daha fazla finansal sorun yaşadığını söyleyebiliriz.

Kredi alırken yaşanan finansal sorunlar ile işletmenin mülkiyeti arasındaki bağımlılık derecesi incelendiğinde; krediler hakkında uzman desteği alma ile işletme mülkiyeti birbirinden bağımsızdır fakat kredi alırken ve geri öderken yaşanan sorunlarla bağımsız değildir. Finansal sorunları etkileyen faktörlerden bir tanesinin işletme mülkiyeti olduğu söylenilebilir.

Vergi unsurlarıyla alakalı sorunlar ile bağımlı olunan kuruluş ilişkisi derecesi incelendiğinde aralarında bir ilişki olmadığı birbirinden bağımsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bağımlı olunan kuruluşun vergi kavramıyla alakalı sorunların bir sebebi olmadığını söyleyebiliriz. Vergi unsuru ile alakalı sorunlar ile işyeri kuruluş yılı incelendiğinde kuruluş yılının da vergi ile alakalı sorunları olumsuz etkilemediğini söyleyebiliriz. Vergi unsuru sorunları ile işletme mülkiyeti bağımlılık derecesi incelendiğinde de mülkiyetin vergi için bir sorun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Esnaflar ve sanatkarların eğitimle alakalı karşılaştığı sorunlar ile işyeri kuruluş yılı karşılaştırıldığında bu iki durumun birbirinden bağımsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Eğitimle işletme mülkiyeti arasındaki bağımlılık derecesine bakıldığında da birbirinden bağımsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak işletmenin kuruluş yılı ile işletme mülkiyeti, eğitimi olumsuz yönde etkilemediğini söyleyebiliriz.

Esnaflar ve Sanatkarların Kamu kurum ve kuruluşlarla alakalı olan sorunları ile kayıtlı olunan kuruluş arasındaki bağlantı incelendiğinde; kamu kurum ve kuruluşlarından olan Belediye, Valilik ve Maliye ile bağımsız Üniversite ve Kooperatiflerle bağımlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kayıtlı olunan kuruluş Üniversiteler ve kooperatiflerle olan sorunları olumsuz etkilediği bu sorunları tetiklediği

sonucuna ulaşılmıştır. Kayıtlı olunan kuruluş gerekli önlemleri almalıdır ve olumsuzları kaldırma yoluna gitmelidir.

KAYNAKÇA

- AKIN, Levent (2004), Bağ-Kur Sigortalılığında Esnaf Ve Sanatkâr Odalarına Tescilin Etkisi ve Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Tasarısında Durum, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 54-2.
- AKIN, Levent (2004), Bağ-Kur Sigortalılığında Esnaf Ve Sanatkâr Odalarına Tescilin Etkisi ve Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Tasarısında Durum, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 54-2.
- AKYÜZ, Yılmaz (1995), Küçük Ve Orta Ölçekli İşletmelerin Finansal Sorunları Ve Çözüm Yöntemi Olarak Risk Sermayesi Modeli, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ALADAĞ, Rahmi (2006), İş Çevrelerinin Çıraklık Eğitim Sisteminden Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılama Düzeylerinin Belirlenmesi (Elazığ-Malatya-Diyarbakır İlleri Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ALANCIOĞLU, Erdal ve UTLU, Selen (2011), İstihdam Ve Ekonomik Büyüme; Türkiye Örneği, **KSU Sosyal Bilimler Dergisi**, 9-2.
- ALTIN, İsmail (2010), Sosyal Güvenlik Sistemimi Ve Türkiye Sosyal Güvenlik Sisteminin Süreç Analizi, Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- DEMİRHAN Elçin (2012), **Artvin Esnaf Ve Sanatkârlar Odalar Birliği**, Esnaf Ve Sanatkârlarımızın Genel Yerel Sorunları Ve Çözüm Yolları.
- AYDIN, Gamze (2014), Esnaf Ve Sanatkârların İstihdama İlişkin Sorunlarının İncelenmesi, Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- BAL, Özgür (2002), Perakendeci Bir İşletme Olan Tüketim Kooperatiflerinde Veri Tabanına Dayalı Pazarlama Sistemi Ve Orko Üzerinde Bir Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- BAYKUL, Ayşegül (2009), Isparta İl Merkezindeki Esnaf Sorunları ve Esnafın Yerel Ekonomi İle İlişkisi, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- BAYKUL, Ayşegül ve DULUPÇU Murat (2009), Isparta İl Merkezindeki Gıda Hizmet Sektöründe Çalışan Esnafın Sorunları Üzerine Bir İnceleme, **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2-10.
- BEKİROĞLU, Cemil (2010), Türkiye’de İşsizlik Sorunun Çözümlemesinde Uygulanan Ekonomi Politikalarının Analizi, Yüksek Lisans Tezi, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bulut, Koray (2014), Küçük Ve Orta Boy İşletmelerin Karşılaştıkları Finansal Sorunların Analizi Kars İli Merkezinde Bir Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÇAGMAN, Engin (2011), 18.Yüzyılda İstanbul’da Esnaflık (Gıda Sektörü), Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÇAKIR, Sibel (2014), Mesleki Eğitim Ve Öğretim Sisteminin Güçlenmesi Projesinin (MEGEP) Başarısının Değerlendirilmesi-İstanbul İlindeki Ticaret Liselerinde Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÇELİK, Adnan ve AKGEMCİ, Tahir (1998) **Girişimcilik Kültürü Ve Kobi’ler**, Konya: Nobel Yayıncılık.
- DANIŞ, Oğuzhan (2014), işletmelerde vergi işlemlerinin muhasebeleştirilmesi ve Türkiye muhasebe standartları ile karşılaştırılması, yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- DEMİRCİ, Sertaç (2011), Türkiye’de Aracılık Hizmetlerinde Özel İstihdam Bürolarının Rolü, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Devlet Planlama Teşkilatı (2011), Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, **Esnaf ve Sanatkâra Götürülen Hizmetler Özel İhtisas Komisyonu Raporu**.
- EROL, Sevgi Işık (2014), Türkiye’de Sosyal Güvenlik Sisteminin Sorunları Ve Sosyal Güvenlik Ahlakı,13-3.
- FINDIK, Tayfun ve ŞAHİN, İsmail (2008), Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitim: Mevcut Durum, Sorunlar Ve Çözüm Önerileri, **Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 12-3, 65-86.
- FINDIK, Tayfun ve ŞAHİN, İsmail (2008), Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitim: Mevcut Durum, Sorunlar Ve Çözüm Önerileri, **Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 12-2.

- GÜLOĞLU Tuncay (2005), The Reality of Informal Employment in Turkey, **International Programs Visiting Fellow Working Papers**, Cornell University.
- GÜLPAK, Mehmet (1997), Türkiye’de Kooperatifçilik Hareketinin Gelişimi ve Bu Gelişimde Ahmet Hamdi Başar’ın Yeri ve Önemi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- GÜMÜŞ, Erdal (2010), Türkiye’de Sosyal Güvenlik Sistemi: Mevcut Durum, Sorunlar Ve Öneriler, **Ekonomi Ve Toplum Araştırmaları Vakfı Yayınları, Seta Analiz**, 24.
- GÜNER, Hasan (2010), İstihdam Arttırılmasında Girişimciliğin Önemi; Girişimciliği Destekleme Modeli Olarak İşgem’ler, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- GÜVERCİN, Cemal Hüseyin (2004), Sosyal Güvenlik Kavramı Ve Türkiye’de Sosyal Güvenliğin Tarihçesi, **Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası**, 57-2.
- İESOB (2008), **Esnaf ve Sanatkârlar Sorunlar, Tespitler, Çalışmalar ve Öneriler**.
- KARAARLAN, Erkan (2010), Kayıtdışı İstihdam Ve Neden Olduğu Mal Kayıplarının Bütçe Üzerine Etkisi; Türkiye Örneği, **Mali Hizmetler Derneği**, 7.
- KARABULUT, Alpaslan (2007), Türkiye’deki İssizliği Önlemedeki Aktif İstihdam Politikalarının Rolü Ve Etkinliği, Uzmanlık Tezi,
- Kaya, Gamze Ayça (2005), Elazığ Organize Sanayi Bölgesinde Faaliyetlerini Sürdüren Küçük Ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin (Kobi) Finansal Sorunları Ve Çözüm Önerileri, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- KİTAPÇI, İsmail (2007), Sosyal Devlet Işığında Türk Sosyal Güvenlik Sisteminin Sorunları Ve Reform Arayışları, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- KOCAMAN, Evren (2011), **Gümüşhane İlinde Gökkuşuğu Alabalık Ekonomik İşletmelerinin Ekonomik Analizi**, Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- KOÇAN, Nurhan (2012), Karaca Mağarası’nın (Gümüşhane) Alternatif Turizm Kapsamında Değerlendirilmesi, **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi**, 37-44.

- KOÇTÜRK, Murat (2006), Türkiye’de Kooperatiflerin Vergilendirilmesi, **Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F.** 13-2.
- KOYUNCU, Miyase (2008), 18. Yüzyılın İkinci Yarısında Osmanlı Esnafı (İstanbul ve Bursa Örnekleri), Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- KÜÇÜKYAĞÇI, Nazmi (2011), Esnaf ve Sanatkârlar Araştırma Raporu, **İdareyi Geliştirme Bakanlığı.**
- MATEMAN, Sander (2001), Piet RENOOY, **Undeclared LabaurIn Europe Towards An Integrated Of Combatting Undeclared Labaur Regioplan Research Advice And Information.**
- MEB, **Mesleki ve Teknik Eğitim Çalıştayı.**
- MERDAN, Kurtuluş (2007), **Gümüşhane’nin Ekonomik Yapısı Ve Organik Tarım,** Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- OKKA, Osman (2013), Finansal Yönetim Teori Ve Çözümlü Problemler, 5. Baskı, Nobel Akademik Yayıncılık.
- ÖLMEZ, Alican (2013), **Küçük Ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Finansal Sorunları: Karabük Örneği,** Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÖZBEK, Adem (2010), **Gümüşhane İlinde Pestil Köme Üretim Ve Ticaretin Ekonomik Analizi,** Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÖZCAN, Orhan (2000), Türkiye’de Kooperatifçiliğin Tarihi Gelişimi ve Cumhuriyet Dönemi Kooperatifçiliği, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Resmi Gazete (2007), **Bakanlar Kurulu Kararı,** 26589.
- SALLAN GÜL, Songül (200), **Yeni Sağ Sosyal Güvenlik Anlayışının Tarihsel Bağlantıları: İngiltere ve Türkiye Örnekleri.** Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, 40(3-4).
- SALLAN GÜL, Songül (2000), Yeni Sağ Sosyal Güvenlik Anlayışının Tarihsel Bağlantıları: İngiltere ve Türkiye Örnekleri, **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi,** 40(3-4).

- SARAÇOĞLU, Enine (2007), Mesleki Eğitim Ve Mesleki Eğitim Geliştirme Projesi (MEGEP) Uygulamaları: İstanbul'da Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ŞAHİN, Muhammet (2011), Türkiye'de vergi uygulamaları ve vergi ahlakı ilişkisi: Trabzon, Giresun ve Gümüşhane illeri örneği, doktora tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ŞEN, Erdinç (2009), Esnaf Kefalet Kredilerinin Türkiye'deki Mekansal Dağılışı ve Sonuçları, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ŞENCAN, Hüner (2008), **Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitim Sorunlar-Öneriler**, İstanbul: Tavaslı Matbaacılık.
- T.C Kalkınma Bakanlığı Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı(DOKAP)(2013), **Gümüşhane il raporu**,
- TATAR, Mehmet (2006), Türkiye'de İstihdam-İşsizlik Ve Çözüm Önerileri: Adıyaman İli Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- TESK Yayınları (2009), 22. Ahilik haftası, **Vitrin Dergisi**, 194, 21-220
- Türkiye Esnaf Ve Sanatkârları Konfederasyonu (2008), Esnaf ve sanatkârlar Raporu, Mevcut Durum sorunlar ve Öneriler, **Esnaf ve Sanatkârlar Konfederasyonu**.
- YAHŞİ, Fatma (2007), Küreselleşme ve İstihdam, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- YAZGEÇ, Savaş (2008), Mesleki Eğitim Merkezi Metal Teknolojisi-Makine Teknolojisi Bölümlerinde Eğitim Gören Öğrencilere, İşletmelerde Uygulanan Mesleki Eğitim(Pratik Eğitim) Çalışmalarının Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- YAZICI, Mehmet (2010), **KOBİ Finansmanına Alternatif Desteklerine Garantili Kredi Garanti Fonu Kefaleti**, 24-88.
- YILDIZ, Latif (2008), İstanbul İli Mesleki Eğitim Merkezlerindeki Yöneticilerin Mesleki Eğitim Geliştirme Projesi Kapsamındaki Yeni Eğitim Uygulamalarına İlişkin Algıları, Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

YÜCEL, Fatih (2008), Kent Esnaf Ve Zanaatkârlarının Sorunları Ve Çözüm Önerileri, Kent Araştırmaları Merkezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ZUNLUOĞLU, Ahmet (2014), Sosyal Güvenlik Reformu Bağlamında Sosyal Güvenlik Kurumu'nun Yönetimine, Yapısına Ve Aktüeryal Durumuna Yönelik Değerlendirmeler, Yüksek Lisans Tezi, Turgut Özal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

<http://www.tesk.org.tr/tr/calisma/sicil/4.pdf> (05.03.2015)

<http://www.tesk.org.tr>(18.12.2014)

http://www.kesob.com/index.php?option=com_content&task=view&id=40(18.12.2014)

<http://www.gumushane.gov.tr/tarim.asp> (05.03.2015)

<http://www.tesk.org.tr> (01.02.2015)

<http://www.tesk.org.tr/> (07. 11. 2014)

<http://www.tesk.org.tr/> (06.11.2014)

<http://www.tesk.org.tr/> (30. 10. 2014)

http://muhasbeweb.com/haber_detay.php?id=1267_Esnaf-ve-tacirin-tanimi--Esnaf-ve-Sanatkâr-ile-tacir-ve-sanayici-ayrimi.html (06.11.2014)

<http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/997.html> (07.11.2014)

<http://dergi.bmo.org.tr/sayi-2/orgutlenme-ve-meslek->

[orgutu](http://tr.wikipedia.org/wiki/Lonca)(11.11.2014)<http://tr.wikipedia.org/wiki/Lonca>(11.11.2014)

<http://www.tesk.org.tr/tr/mevzuat> (06.11.2014)

<http://www.iesob.org.tr/isyeri-acarken-istenen-belgeler>

<http://www.iesob.org.tr/isyeri-acarken-istenen-belgeler>

http://www.kesob.com/index.php?option=com_content&task=view&id=40(18.12.2014)

<http://www.tesk.org.tr/tr/calisma/istihdam/istihdam1.php> (23.01.2015)

<http://www.tesk.org.tr/tr/calisma/istihdam/istihdam4.php>(23.01.2015)

<http://www.tesk.org.tr>(18.12.2014)

EK: ANKET FORMU

Bu çalışmanın amacı, Gümüşhane ekonomisinde önemli bir yere sahip olan Esnaf ve Sanatkarın finansal sorunları ve finansal sorunlarına getirilebilecek çözüm yollarını ortaya koymaktır. Yapılan bu çalışma, sorunların ortak bir ses olarak duyurulmasında sizin için de önemli olacaktır. Verdiğiniz bilgiler sadece bilimsel amaçlı olarak kullanılacağından kesinlikle gizli tutulacaktır. Yrd. Doç. Dr. Alper Veli ÇAM - Tuğba KABADAYI					
1	Medeni durumunuz.? (A) Bekar (B) Evli (C)Boşanmış (D) Dul				
2	Cinsiyetiniz ? (A) Erkek (B) Kadın				
3	Yaşınız? (A) 24 ve aşağı (B) 25-34 (C) 35-44 (D) 45-54 (E) 55 üstü				
4	Eğitim Seviyeniz ? (A) İlköğretim (B) Lise (C) Meslek Lisesi (D) Yüksekokul/üniversite (E) Y. Lisans				
5	Kayıtlı olduğunuz kuruluş? (A) Esnaf ve Sanatkarlar Odası (B) Ticaret ve Sanayi Odası				
6	İşletmenizde çalışan personelin eğitim durumuna göre sayısı? (A) İlköğretim (B) Lise (C) M.Lisesi (D) Y.Okul-Fakülte (E) Sertifika/Ustalık belgesi				
7	İşletmenizin faaliyette bulunduğu süre? (A) 1-3 yıl (B) 4-10 yıl (C) 11-15 yıl (D) 16 ve üstü				
8	İşletmenizin mülkiyeti ? (A) Satın alma (B) Miras (C) Kredi (D) Kira				
9	İşletmenizden elde ettiğiniz gelir tüm yaşam ihtiyaçlarınızı ne ölçüde karşılıyor?	Hiç	Az	Orta	Çok Fazla
10	İşletmenizin kuruluşsermayesi ?	Hiç	Az	Orta	Çok Fazla
11	Krediler hakkında bir uzmandan destek almayı ne ölçüde düşünüyorsunuz?	Hiç	Az	Orta	Çok Fazla
12	Kredi alırken sorun yaşıyor musunuz?	Hiç	Az	Orta	Çok Fazla
13	Kredi geri ödemesinde sorun yaşıyor musunuz?	Hiç	Az	Orta	Çok Fazla
14	Türkiye'deki ekonomik istikrara ne kadar güven duyuyorsunuz?	Hiç	Az	Orta	Çok Fazla
15	Kredi almak için gösterilecek teminat sıkıntınız var mı?	Hiç	Az	Orta	Çok Fazla
16	Vergi ödemek için kaynak bulmada sıkıntınız oluyor mu?	Hiç	Az	Orta	Çok Fazla
17	Vergi sistemindeki sürekli değişiklikler, belirsizlikler ve yoruma açık konular sebebiyle tereddüt yaşıyor musunuz?	Hiç	Az	Orta	Çok Fazla
18	Vergi oranlarını ne ölçüde yüksek buluyorsunuz?	Hiç	Az	Orta	Çok

						Fazla
19	Vergi konusunda denetimleri yeterli buluyor musunuz?	Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla
20	Vergi sistemini ne ölçüde adaletli buluyorsunuz?	Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla
21	Bağ-Kur prim artışlarını yüksek buluyor musunuz?	Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla
22	Sağlık hizmetinden yararlanırken ne ölçüde zorluk yaşıyorsunuz?	Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla
23	Sosyal güvenlik sitemini ne ölçüde adil buluyorsunuz?	Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla
24	Ödenen primlere göre emekli aylıklarını ne ölçüde yeterli buluyorsunuz?	Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla
25	Gıda hizmet sektöründe ne ölçüde nitelikli eleman bulabiliyorsunuz?	Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla
26	Devlet desteği ile verilen eğitimi ne ölçüde yeterli buluyorsunuz?(Çıraklık eğitimi, Meslek Liseleri, Y.okullar)	Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla
27	Esnaf ve Sanatkâr tanımını çağın gereklerine göre nasıl buluyorsunuz?	Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla
28	Esnaf ve Sanatkâr tanımının ayrı yapılmasını ne ölçüde uygun buluyorsunuz?	Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla
29	Meslek belgesi(Ustalık, Kalfalık vs.) sahibi olanları çalıştırmayı ne ölçüde tercih edersiniz?	Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla
30	Kendi memleketinizden olanları çalıştırmayı ne ölçüde tercih edersiniz?	Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla
31	Çalışacağı işe göre tecrübeyi ne ölçüde tercih edersiniz?	Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla
32	Aynı bölgede ihtiyaç fazlası işyerlerine sınır ve uzaklık şartı getirilmesini ne ölçüde uygun bulursunuz?	Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla
33	Meslek odaları ile ilişkiniz ?	Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla
34	Belediye ile ilişkiniz ?	Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla
35	Valilik ile ilişkiniz ?	Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla
36	Üniversite ile ilişkiniz ?	Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla
37	Kooperatifler ile ilişkiniz ?	Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla
38	Maliye ile ilişkiniz ?	Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla
39	Ticaret Odası ile ilişkiniz ?	Hiç	Az	Orta	Çok	Çok Fazla

Aşağıdaki sorulara bakış açınızı değerlendiriniz?

1=Hiç Katılmıyorum, 2=Kısmen Katılmıyorum, 3=Kararsızım, 4=Kısmen Katılıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyorum

40	Bağlı bulunduğum meslek odası, nitelikli eleman bulma konusunda yardımcı olmaktadır.	1	2	3	4	5
41	Bağlı bulunduğum meslek odasından tereddüt ettiğim konularda rahatça yardım alıyorum.	1	2	3	4	5
42	Bağlı bulunduğum meslek odasının beni en iyi şekilde temsil ettiğine inanıyorum.	1	2	3	4	5
43	Bağlı bulunduğum meslek odası çağın gereklerine ayak uydurmaktadır.	1	2	3	4	5

44	Bağlı bulunduğum meslek odası, merkezi ve yerel yönetimler, Esnaf ve Sanatkârların sorunlarına duyarsızdır.	1	2	3	4	5
45	Merkezi ve yerel yönetimlerin KAYITDISILIK hakkında kontrol ve denetim mekanizmaları yetersizdir.	1	2	3	4	5
46	İlimizde bulunan üniversite, Esnaf ve Sanatkâr sorunları ile ilgilenmemekte; bunlara duyarsız kalmaktadır.	1	2	3	4	5

ÖZGEÇMİŞ

Tuğba KABADAYI, 11 Nisan 1990 tarihinde Gümüşhane'nin Torul İlçesinde doğdu. Öğrenim hayatına Özkürtün İncirli İlköğretim okulunda başladı. Lise Öğrenimini Kürtün Lisesi'nde tamamladı. Lisans Eğitimine 2009 yılında Gümüşhane Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü'nde başladı. Lisans eğitimini fakültesinde dereceyle bitirdi. Yüksek Lisans Eğitime 2013 yılında başlamıştır. Yüksek Lisans Eğitimini, Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşleme Anabilim Dalı, Muhasebe-Finansman Bilim dalında yapmaktadır. İş hayatına 2013 yılında atılmıştır, Gümüşhane Kamyoncular Otomobilciler ve Şoförler Odasında ön muhasebe memuru olarak 2015 Haziran ayına kadar çalışmıştır. Temmuz 2015 yılından itibaren Özkürtün Belediyesinde Tahsildar olarak çalışmaktadır.

(mail: tugba_29_09@hotmail.com)